

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

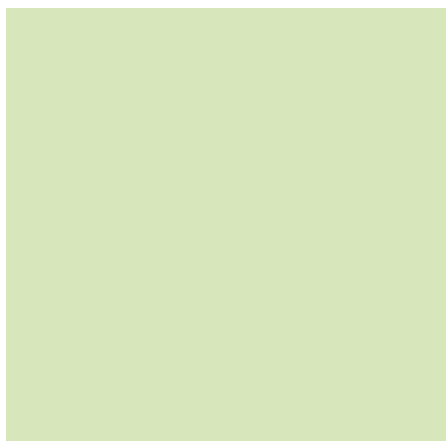

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti

Pro vodu,
vzduch a přírodu

Obnovitelné zdroje energie

Povolovací proces

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

www.mzp.cz/oze
Bílá linka pro obnovitelné zdroje energie: 267 312 002

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Obecná část	4
2.1.	Požadavky zákona společné pro všechny OZE	4
2.2.	Územní plánování a strategické hodnocení vlivů (SEA)	4
2.3.	Posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA)	4
2.4.	Územní řízení a jeho podklady	5
2.5.	Stavební řízení, kolaudace a jejich podklady	5
2.6.	Licence Energetického regulačního úřadu	6
3.	Právní specifika OZE	7
3.1.	Specifické právní problémy společné pro všechna zařízení pro výrobu z OZE	7
3.1.1.	Ochrana krajinného rázu	7
3.1.2.	Ochrana zemědělského půdního fondu	12
3.1.3.	Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	15
3.1.4.	Natura 2000	21
3.1.5.	Další řízení	26
4.	Územní plánování zařízení pro výrobu z OZE	30
5.	Posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) při povolování OZE	37
6.	Územní a stavební řízení a OZE	39
7.	Jednotlivá zařízení pro výrobu elektřiny z OZE a jejich specifika	41
7.1.	Solární (fotovoltaické) elektrárny	41
7.1.1.	Specifika FVE a územní plánování	41
7.1.2.	FVE a posouzení vlivů na životní prostředí (EIA)	42
7.1.3.	Územní řízení	42
7.1.4.	Stavební řízení / kolaudace	43
7.1.5.	Typická závazná stanoviska dotčených orgánů	44
7.2.	Větrné elektrárny	44
7.2.1.	Specifika VTE v územním plánování	45
7.2.2.	VTE a posouzení vlivů na životní prostředí (EIA)	46
7.2.3.	Specifika VTE v územním a stavebním řízení	47
7.2.4.	Specifika VTE ve vyjádření dotčených orgánů	47
7.3.	Využití biomasy	50
7.3.1.	Výtopny a elektrárny na spalování biomasy	51
7.3.2.	Bioplynové (fermentační) stanice (BPS)	54
7.4.	Malé vodní elektrárny	60
7.4.1.	Specifika MVE v územním plánování	60
7.4.2.	MVE a posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)	61
7.4.3.	Územní řízení	61
7.4.4.	Specifika MVE ve stavebním řízení a řízení o povolení k nakládání s vodami	61
7.4.5.	Typická závazná stanoviska dotčených orgánů	62
8.	Přehledná tabulka všech stanovisek a rozhodnutí relevantních pro OZE	64
9.	Seznam právních předpisů, relevantních metodik, rozhodnutí, rozsudků a literatury	74

■ 1. Úvod – cíle publikace

Vážené dámy, vážení pánové,

obnovitelné zdroje energie jsou spolu se zvyšováním energetické efektivity cestou ke snižování emisí, dosažení nezávislosti na docházejících fosilních palivech a zajištění trvale udržitelného rozvoje společnosti.

Rozvoj využívání obnovitelných zdrojů energie také přispívá k posilování energetické bezpečnosti státu a již dnes přináší nová pracovní místa v průmyslu a na venkově.

Každý záměr na výstavbu zařízení využívajícího obnovitelné zdroje energie však musí projít povolovacím procesem podle požadavků legislativy. Ministerstvo životního prostředí usiluje o to, aby povolovací proces byl co nejtransparentnější a nejprůběžnější, avšak při zachování kritérií ochrany přírody, krajiny a jednotlivých složek životního prostředí.

Cílem této publikace je dát Vám do ruky praktického průvodce povolovacími procesy, kterými musí zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie projít od počátečního záměru až po kolaudaci.

Publikace má přispět ke snaze o sjednocení postupů správních úřadů při povolování zařízení pro výrobu z obnovitelných zdrojů energie a ke zvýšení povědomí investorů těchto zařízení. Oboustranná informovanost věříme přispěje ke zkrácení povolovacího procesu a zajištění jeho kvality.

Publikace shrnuje požadavky příslušných zákonů a popisuje metodické návody připravené příslušnými ústředními orgány státní správy (zejména Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem pro místní rozvoj). Dále zmiňuje vybranou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Tato publikace tedy sama o sobě neprovádí výklad právních předpisů.

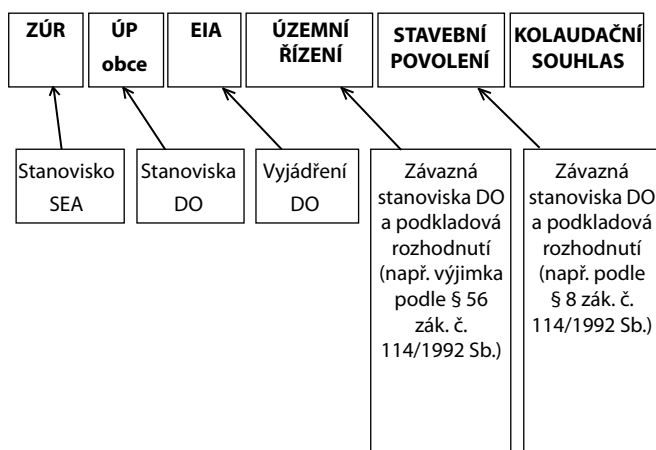
Věříme, že Vám tato publikace pomůže při vaší práci.

Kolektiv autorů

■ 2. Obecná část

■ 2.1. Požadavky zákona společné pro všechny OZE

Každá stavba v České republice musí splnit požadavky právní úpravy. Záměry na výstavbu zařízení pro výrobu z obnovitelných zdrojů energie mohou být povoleny jen za předpokladu, že jsou umístěny v souladu s územním plánem, který byl dohodnut s dotčenými orgány a vydán v souladu s krajskými zásadami územního rozvoje. K žádosti o vydání územního rozhodnutí musí být přiložen výstup z procesu posuzování vlivů na životní prostředí, pokud je zařízení pro výrobu z OZE záměrem ve smyslu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Po vyjádření dotčených orgánů státní správy je vydáváno územní rozhodnutí a následně stavební povolení. Povolovací proces zakončuje kolaudační souhlas, na základě kterého se záměr definitivně může uvést do provozu.

■ 2.2. Územní plánování a strategické hodnocení vlivů (SEA)

Základním předpokladem pro umístění stavby zařízení pro výrobu z obnovitelných zdrojů energie do území je jeho soulad s územním plánem. Znamená to, že funkční vymezení plochy v územním plánu musí v určitém místě umožňovat umístění konkrétního záměru. O funkci plochy v území rozhoduje příslušná samospráva (obec) při schvalování územního plánu, případně jeho změny. Vymezení plochy není ovšem zcela na libovůli samospráv, neboť nesmí být v rozporu s požadavky zvláštních právních předpisů, jejichž naplnění

zajišťují tzv. dotčené orgány (dále též DO). Stanoviska dotčených orgánů jsou závazným podkladem při pořizování územně plánovací dokumentace (§ 4 odst. 2 písm. b) zák. č. 183/2006 Sb., stavební zákon).

Stavební zákon uspořádal nástroje územního plánování do hierarchické struktury. Na vrcholu stojí celostátní politika územního rozvoje, se kterou musí být v souladu zásady územního rozvoje, zpracováván na krajské úrovni. Na ně pak navazuje územní plán obce. Zásady územního rozvoje a územní plán obce jsou vydávány jako opatření obecné povahy (§ 171 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu) a jako takové jsou přezkoumatelné správním soudem v řízení vedeném podle soudního řádu správního (§ 101a a násl. zákona č. 150/2002 Sb., dále s. ř. s.).

Zásady územního rozvoje jakožto strategický dokument (koncepce) na úrovni kraje nemohou být schváleny bez vyhodnocení jejich vlivu na životní prostředí postupem podle zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Proces vyhodnocení je završen tzv. stanoviskem o vlivu zásad na životní prostředí, které vydává Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo také stanovuje požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení, včetně zpracování možných variant řešení, které musí zásady územního rozvoje respektovat (§ 10i odst. 3 zák. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí). Územní plány obcí, případně jejich změny, jsou posuzovány pouze tehdy, pokud tak stanoví krajský úřad nebo pokud není vyloučen významný vliv územního plánu na území soustavy evropsky významných lokalit a ptáčích oblastí, známých jako soustava chráněných území „Natura 2000“ (§ 3 odst. 1 písm. r) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Podrobnější informace k územnímu plánování najdete v kap. 4.

■ 2.3. Posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA)

Většina záměrů obnovitelných zdrojů energie spadá do působnosti zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Jedná se především o záměry z kategorie II přílohy č. 1 zákona, u kterých musí být provedeno alespoň zjišťovací řízení. Zjišťovací řízení se zahajuje na základě předložení oznámení příslušnému úřadu. Příslušným úřadem bývá zpravidla dotčený krajský

úřad nebo Ministerstvo životního prostředí (v případě přeshraničních záměrů nebo pokud si posuzování záměru vyhradí). Cílem zjišťovacího řízení je mj. zjištění, zda záměr bude mít významný vliv na životní prostředí a zda bude posuzován podle zákona. Jestliže je zjišťovací řízení ukončeno se závěrem, že záměr podléhá dalšímu posuzování, musí investor nechat zpracovat dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí (její náležitosti stanoví příloha č. 4 zákona). Příslušný úřad následně pověří zpracovatele oponentního posudku, jehož úkolem je posoudit úplnost dokumentace a správnost údajů v ní uvedených. Na základě oznámení, dokumentace, posudku, případného veřejného projednání a vyjádření k nim uplatněných (ze strany dotčených orgánů státní správy, dotčených samosprávných celků a veřejnosti) vydá příslušný úřad stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí (stanovisko EIA).

I u záměrů, které nedosahují limitních hodnot uvedených v příloze č. 1 zákona (tzv. podlimitní záměry), musí být krajskému úřadu předloženo oznámení podlimitního záměru (jeho náležitosti stanoví příloha č. 3a zákona). Krajský úřad následně sdělí, zda podlimitní záměr bude podléhat zjišťovacímu řízení.

Stanovisko EIA (ať již souhlasné, či nesouhlasné) nebo závěr zjišťovacího řízení jsou odbornými podklady pro vydání rozhodnutí v následných řízeních vedoucích k realizaci záměru (např. v řízení o umístění záměru obnovitelného zdroje energie). Úřad, jež bude povolovat realizaci OZE, by neměl řízení zahájit a v žádném případě vydat povolení k realizaci záměru, bez zajištění souladu záměru se zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí. Podrobnější informace k posuzování vlivů na životní prostředí najdete v kap. 5.

■ 2.4. Územní řízení a jeho podklady

V rozhodnutí o umístění stavby obnovitelného zdroje energie stavební úřad vymezí polohu stavby na pozemku, schválí její vnější podobu a podmínkami rozhodnutí zabezpečí obecně technické požadavky na výstavbu a požadavky dotčených orgánů. Musí rovněž rozhodnout o námitkách účastníků řízení, kterými jsou obec, v jejímž katastru se stavba umísťuje, vlastníci sousedních nemovitostí a občanská sdružení, pokud se do územního řízení přihlásila.

Investor je povinen stavebnímu úřadu předložit dokumentaci záměru, podkladová rozhodnutí správních orgánů a závazná stanoviska dotčených orgánů a vyjádření správců sítí.

Podkladové rozhodnutí dotčeného orgánu je vydáváno v samostatném správním řízení mimo územní řízení. Typickým podkladovým rozhodnutím, které je nutné doložit stavebnímu úřadu před vydáním územního rozhodnutí, je rozhodnutí o výjimce ze zákazu u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (§ 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Závazná stanoviska dotčených orgánů nejsou správním rozhodnutím. Dotčené orgány je vydávají, jestliže tak stanoví zvláštní právní předpis. Investor ani účastníci řízení se proti nim nemohou samostatně odvolat, ale mohou je napadnout pouze v rámci odvolání proti územnímu rozhodnutí. Závazné stanovisko vydává např. orgán ochrany přírody k zásahu do krajinného rázu (§ 12 odst. 2 zák. č. 114/1992 Sb.) nebo orgán ochrany zemědělského půdního fondu jako souhlas s odnětím půdy ze zemědělského půdního fondu (§ 9 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu). Podrobnější informace k územnímu řízení najdete v kap. 6.

■ 2.5. Stavební řízení, kolaudace a jejich podklady

Zahájit výstavbu obnovitelného zdroje energie může investor až na základě stavebního povolení. Stavební povolení je správním rozhodnutím. Ve stavebním povolení stavební úřad stanoví podmínky pro provedení stavby, zajistí návaznost na jiné podmiňující stavby, podmínkami zabezpečí ochranu veřejných zájmů a samozřejmě rozhodne o námitkách účastníků řízení.

Investor předkládá stavebnímu úřadu projektovou dokumentaci a závazná stanoviska dotčených orgánů, příp. podkladová rozhodnutí dotčených orgánů. Před vydáním stavebního povolení je nutné požádat například o povolení ke kácení dřevin. Toto povolení je samostatným rozhodnutím vydaným orgánem ochrany přírody.

Dotčené orgány jsou ve stavebním řízení vázány svými závaznými stanovisky, která uplatnily v územním řízení. Nová stanoviska mohou uplatňovat pouze na základě nově zjištěných skutečností (§ 4 odst. 3 stavebního zákona) nebo skutečností vyplývajících z větší podrobnosti

podkladů. K závazným stanoviskům ve věcech, o kterých bylo rozhodnuto v územním rozhodnutí, se ve stavebním řízení nepřihlíží.

U většiny staveb obnovitelných zdrojů energie může být uložena povinnost provést zkušební provoz. Tuto povinnost ukládá stavební úřad ve stavebním povolení, kde také stanoví délku zkušebního provozu.

Uvedení stavby obnovitelného zdroje energie do definitivního provozu bude zpravidla provedeno na základě kolaudačního souhlasu. Ten není správním rozhodnutím. I pro kolaudační souhlas musí investor zajistit závazná stanoviska dotčených orgánů.

■ 2.6. Licence Energetického regulačního úřadu

Zájemce o výrobu energie z obnovitelného zdroje energie je povinen požádat Energetický regulační úřad o licenci k výrobě energie. Licence se vydává na dobu nejdéle 25 let. Právní úprava vydávání licence je obsažena v zákoně č. 458/2000 Sb., energetický zákon.

■ 3. Právní specifika OZE

■ 3.1. Specifické právní požadavky společné pro všechna zařízení pro výrobu z OZE

Povolování zařízení pro výrobu z obnovitelných zdrojů energie vyvolává v praxi potřebu řešení řady specifických otázek, souvisejících zejména s vlivem těchto zařízení na životní prostředí. Ačkoliv platí, že výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů je k životnímu prostředí mnohanásobně šetrnější než klasické spalování fosilních paliv, nelze některé specifické vlivy opomenout.

Tato kapitola se zaměřuje na právní požadavky, které jsou v zásadě společné pro výrobu ze všech druhů obnovitelných zdrojů energie.

3.1.1. Ochrana krajinného rázu

Velmi problematickým bodem povolovacího procesu zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (OZE) je posuzování zásahů do krajinného rázu. To platí zejména pro dva nejčastěji budované druhy OZE, větrné a solární (fotovoltaické) elektrárny. Proto se principům posuzování zásahu do krajinného rázu budeme na tomto místě věnovat podrobněji.

Ochrana krajinného rázu je zakotvena v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zejména v jeho § 12. zákon mj. definuje krajinu jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořenou souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Krajinným rázem je dle zákona zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti.

Přírodní charakteristika krajiny vychází z přírodních podmínek trvalého charakteru (reliéf, geologické, geomorfologické, hydrologické, klimatické a biogeografické poměry) a je vyjádřena existencí a stavem ekosystémů vázaných na tyto podmínky. Přírodní hodnota se odvíjí od kvalitativních i prostorových parametrů zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, a od harmonického charakteru interakcí mezi ekosystémy, případně od přítomnosti výrazných přírodních dominant.

Kulturní charakteristika krajiny je dána způsobem jejího využívání (Löw a Míchal, 2003) a je vyjádřením vlivu krajino-tvorných činností člověka, tyto činnosti jsou v různých územích různé a mají pro danou oblast krajinného rázu různou váhu. Kulturní dominanty krajiny je krajinný prvek či složka v krajině nebo to jsou dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti, a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují znaky charakteristik krajinného rázu. Kulturními dominantami krajiny mohou být například historické stavby a způsob jejich umístění v krajině (na něž se může také vztahovat památková ochrana), charakteristická podoba zemědělské krajiny, technické památky, aleje a stromořadí, krajinné komplexy (např. Lednicko-valtický areál) či jejich součásti, místa spojená s některou historickou událostí (např. historická bojiště) či literárním dílem (např. Babiččino údolí) apod. Ochrana kulturních dominant směřuje k zachování kulturní charakteristiky krajinného rázu.

Historická charakteristika krajinného rázu se odvíjí od souvislosti vývoje přírodních a kulturních charakteristik dané oblasti, v jejich časové posloupnosti a vazbě na využívání krajiny a život minulých generací v ní vůbec. (Löw a Míchal, 2003) Harmonické měřítko krajiny je takové, které odpovídá způsobům trvale udržitelného využívání dané krajiny a jejich duševního osvojení člověkem.

V podmínkách České republiky je krajinný ráz výsledkem nepřetržité historicky dlouhodobé interakce přírodních procesů a podmínek krajiny a krajino-tvorné činnosti člověka.

Ochrana krajinného rázu, kterou zajišťuje stát prostřednictvím orgánů ochrany přírody, se zaměřuje na omezování činností, které snižují jeho estetickou a přírodní hodnotu. Takovými činnostmi jsou nejčastěji stavby, včetně staveb zařízení pro OZE. Zákon o ochraně přírody a krajiny v § 12 odst. 1 jasně definuje, že stavby lze umístit a povolit pouze s ohledem na zachování:

- významných krajinných prvků,
- zvláště chráněných území,
- kulturních dominant krajiny,
- harmonického měřítka a vztahy v krajině.

Zásah do krajinného rázu není dle § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, předmětem

posouzení při umísťování staveb na plochách, které jsou územně plánovací dokumentací vymezené jako zastavěné nebo zastavitelné území, pro které je územním nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody. Splňuje-li záměr na výstavbu zařízení pro OZE umísťovaný do území vymezeného jako zastavěné nebo zastavitelné tyto podmínky, žádné další hodnocení jeho dopadu na krajinný ráz neprobíhá.

Pokud stavba splňuje podmínky § 18 odst. 5 a 6, § 188a zák. č. 183/2006 Sb., stavebního zákona, a je umísťovaná mimo zastavěné a zastavitelné území, musí být ze všech čtyř shora uvedených hledisek posouzena. Při hodnocení dopadů zařízení pro výrobu elektřiny z OZE na krajinu z hlediska vlivů na krajinný ráz je však zapotřebí brát v úvahu i další faktory, jak například zmiňují autoři publikace Krajinný ráz (Löw a Míchal, 2003) „... vnímání estetiky větrných elektráren je vedle jiných zákonitostí v mnohém podmíněno právě mimoestetickými faktory a tedy i tím, zda či do jaké míry považujeme větrné elektrárny za přínosné, např. z hlediska řešení problematiky klimatických změn, přínosu pro energetickou bezpečnost a nezávislost či z jiných, víceméně racionálních důvodů.“

V případě, že se v určitém území, které není zvláště chráněno dle části III zákona č. 114/1992 Sb., nachází vyšší koncentrace zmiňovaných hodnot krajinného rázu, může orgán ochrany přírody vyhlásit tzv. přírodní park. Jedná se o chráněné území svého druhu, v němž jsou nařízením kraje (§ 77a odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny) stanovena omezení využívání území konkrétními regulativy výstavby a konkrétní činnosti, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody obce s rozšířenou působností, v němž bude každý záměr, způsobující zásah do krajinného rázu, podrobován přísnějšímu posouzení.

Je zjevné, že výstavba, konstrukční charakteristiky a provoz zvláště některých zařízení pro OZE, která vyžadují velký zábor plochy nebo představují výraznou výškovou dominantu, se mohou s výše uvedenými zákonem chráněnými hodnotami krajinného rázu dostat do konfliktu. To se týká zejména větrných a fotovoltaických elektráren, podstatně méně již malých vodních elektráren či zařízení pro využití biomasy. Cílem ochrany krajinného rázu je snaha o zachování zjevných i skrytých hodnot a vlastností krajiny, jejichž zánik nebo setření způsobené činností člověka by znamenalo snížení kvality života

obyvatel krajiny. Cílem využívání OZE je v zásadě totéž, tedy zlepšení kvality prostředí, snížení emisí, resp. imisní zátěže ovzduší při získávání energie z tradičních zdrojů a omezení závislosti na nich, což je důležité z hlediska trvale udržitelného rozvoje.

Řešení střetů mezi záměrem výstavby zařízení pro OZE a ochranou krajinného rázu je komplikované také proto, že výše vymezená kritéria jeho ochrany jsou obecná a vyžadují ze strany orgánů ochrany přírody poměrně náročnou interpretaci. To způsobuje značnou výkladovou roztržitost a v praxi někdy nejednotný přístup k záměrům výstavby zařízení pro výrobu elektřiny z OZE.

Existují však metodiky, které stanoví postup a způsob posuzování zásahu do krajinného rázu, jejichž cílem je využitím metod používaných v architektonické a krajinářské kompozici sjednotit způsob hodnocení vlivu záměru na krajinný ráz a zavést maximálně standardizovaný postup. Jedná se mimo jiné o metodické návody a pokyny Ministerstva životního prostředí, jako ústředního orgánu státní správy v oblasti ochrany krajinného rázu. Metodické pokyny mají charakter tzv. interní směrnice a orgánům ochrany přírody, které podléhají ve své rozhodovací činnosti MŽP, je doporučeno se těmito pokyny řídit.

Ve vztahu k posuzování zařízení pro výrobu energie z OZE je třeba zmínit zejména Metodický pokyn k umísťování staveb větrných elektráren a vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., který vydalo MŽP v roce 2005³. Ten je zmíněn v kap. 7.2, která se týká větrných elektráren.

Nový Metodický návod MŽP⁴ k vyhodnocení možnosti umístění VTE a FVE z hlediska ochrany přírody a krajiny z roku 2009 přistupuje k problematice vhodnosti území pro výstavbu VTE a FVE odlišně, a to pomocí územního zónování formou preventivní studie. Výjimečnost tohoto metodického návodu k umísťování větrných a fotovoltaických elektráren s ohledem na krajinný ráz spočívá ve dvou ohledech:

- v zájmu zvýšení právní jistoty a sjednocení rozhodovací praxe správních úřadů přistupuje k ochraně krajinného rázu preventivně. Zaměřuje se plošně na celé vybrané území a v jeho rámci stanoví, které plochy jsou potenciálně vhodné pro zařízení zejm. VTE a FVE a které nikoliv. Výsledek takového hodnocení území je pak podkladem pro tvorbu strategických rozvojových dokumentů nebo pro rozhodování o

umístění konkrétního záměru. Zároveň slouží investorovi VTE a FVE při zvažování, do kterého území umístí svou investici,

- je vytvořen na míru VTE a FVE. Přímo jej tedy lze použít pouze pro tyto dva typy zařízení pro výrobu z OZE. Některé zásady však mají obecnější platnost a je možné je využít i při hodnocení dopadů jiných zařízení pro výrobu z OZE na krajinný ráz. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že principem hodnocení podle této metodiky je také preference kumulace negativních dominant typu větrných elektráren v územích esteticky méně hodnotných a takto přispívat k zachování stávajících hodnot v krajinářsky hodnotných územích. Existující negativní dominanty či jevy může snižovat estetické hodnoty krajiny v okruhu silné viditelnosti dominanty, narušovat či degradovat harmonické měřítko a vztahy. Tím může dojít k situaci, kdy VTE nebo FVE nemůže výrazně zasáhnout do pozitivních znaků a hodnot krajinného rázu, protože ty jsou již degradovány či setřeny.

Metodický návod rozčleňuje hodnocené území na tři typy území z hlediska možnosti výstavby VTE a FVE. Jedná se o:

- území nevhodná pro výstavbu VTE a FVE (tzv. červená zóna),
- území spíše nevhodná pro výstavbu VTE a FVE (tzv. žlutá zóna),
- území podmíněčně vhodná pro výstavbu VTE a FVE (tzv. zelená zóna).

V případě, že se záměr na vybudování VTE a FVE nachází v červené zóně, bude výstavba s největší pravděpodobností v povolenacím procesu vyloučena. V případě, že se záměr nachází ve žluté zóně, bude

nutné počítat s významnými omezeními výstavby VTE a FVE z titulu ochrany přírody a krajiny. Stanovisko orgánu ochrany přírody a krajiny v této zóně může být spíše záporné, ale může být i kladné. Nachází-li se záměr v zelené zóně, znamená to, že v preventivní studii nejsou předvídány bariéry pro výstavbu VTE nebo FVE, neznámá to však automatický nárok na kladné stanovisko orgánu ochrany přírody a krajiny. Konkrétní záměr může svým atypickým umístěním nebo svou velikostí zasáhnout nepřípustně do krajinného rázu nebo jinak kolidovat s ochranou přírody i v tomto případě.

Dále je metodickým návodem stanoveno, jakým způsobem se postupuje při vymezování jednotlivých zón.

Do červené zóny, v níž je umístování FVE a VTE nevhodné, spadají tato území:

- zvláště chráněná území⁵,
- přírodní parky⁶,
- územní systémy ekologické stability⁷ (nadregionální a regionální biocentra pro VTE a FVE, nadregionální a regionální biokoridory pro FVE),
- registrované významné krajinné prvky⁸,
- území soustavy Natura 2000⁹.

Do žluté zóny, v níž je umístování FVE a VTE spíše nevhodné, spadají tato území:

- ochranná pásma zvláště chráněných území¹⁰,
- ochranná pásma vizuálního vlivu zvláště chráněných území¹¹,
- významné krajinné prvky neregistrované¹²,
- prvky územního systému ekologické stability (nadregionální a regionální biokoridory – platí jen pro VTE)¹³,

³ Metodický pokyn k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umístováním staveb vysokých větrných elektráren – Věstník MŽP, červen 2005, částka 6: [http://www.mzp.cz/C1257458002F-0DC7/cz/metodicky_pokyn_aspekty_elektrarny/\\$FILE/OPK-Metodika_VVE-20080908.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F-0DC7/cz/metodicky_pokyn_aspekty_elektrarny/$FILE/OPK-Metodika_VVE-20080908.pdf).

⁴ Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny, Věstník MŽP, listopad 2009, částka 11: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515E-ECC12576720052136D/\\$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/074CB74AC5515E-ECC12576720052136D/$file/OVV-Vestnik_11-20091118.pdf).

⁵ § 14 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁶ § 12 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁷ § 3 odst. 1 a), § 4 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁸ § 6 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁹ § 45a a násl. zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁰ § 37 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹¹ Ochranné pásmo vizuálního vlivu na ZCHÚ tvoří plochy, na nichž bude předpokládána stavba VTE, resp. FVE viditelná ze zvláště chráněných území, na základě vyhodnocení nad 3D modelem terénu, případně terénního šetření, do vzdálenosti od hranice ZCHÚ uvedené v tabulce 5 metodického návodu. Tyto plochy budou zahrnuty do žluté zóny – území spíše nevhodná pro výstavbu VTE, resp. FVE.

¹² § 3 odst. 1b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

- území se zvýšenou hodnotou krajinného rázu¹⁴.

Do zelené zóny, v níž je výstavba FVE a VTE podmíněně vhodná, patří plochy:

- území se sníženými hodnotami krajinného rázu nebo s výrazným uplatněním negativních znaků¹⁵,
- ta část hodnoceného území, která nezahrnuje území červené a žluté zóny, ani území s rysy degradace krajinné scény.

V rámci „zelené zóny“ je možné podrobněji stanovit regulativy umístování VTE a FVE. Tyto regulativy se týkají základních parametrů fotovoltaických a větrných elektráren, zejména může jít o:

- maximální výšku tubusu VTE,
- maximální, krajinářsky únosnou kapacitu území (počet větrných elektráren),
- maximální počet větrných elektráren v jedné kompaktní skupině,
- plochu FVE,
- další limity mohou stanovit specifické lokality uvnitř zelené zóny, kde existují důvody, neumožňující realizaci zařízení pro OZE.

Tyto limity samozřejmě nemohou být stanoveny svévolně, ale musejí vycházet z hodnocení charakteristik krajinného rázu v dané zóně. Musí být tedy stanoveny jen v nezbytné míře a konkrétně odůvodněny nutností zachování jednotlivých charakteristik krajinného rázu.

Tam, kde není zónování podle uvedeného metodického návodu provedeno, nebo nejedná-li se o záměr výstavby VTE či FVE musejí orgány ochrany přírody vycházet pouze ze znění zákona. Své správní uvážení při stanovení hodnoty krajinného rázu však mohou opřít

o výše uvedené principy vymezování zón, které znění zákona respektují. V dalším kroku pak posoudí, zda a v jaké míře konkrétní záměr výstavby zařízení pro OZE takto definovaný krajinný ráz zasahuje, případně zda je přípustné vymezit pro výstavbu tohoto zařízení pro výrobu z OZE konkrétní plochu v navrhované územně plánovací dokumentaci. K postupu orgánu ochrany přírody při udělování souhlasů se vyjádřil ve svém rozsudku i Nejvyšší správní soud (NSS):

„Aby orgán ochrany přírody mohl tento souhlas udělit, musí posoudit dvě dílčí otázky: za prvé, zda posuzovaná činnost může snížit či změnit krajinný ráz (tj. zejména přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určitého místa či oblasti), a – pokud je odpověď na tuto otázku kladná – za druhé, zda taková změna či snížení mj. nevyplývají zachování kulturních dominant krajiny a harmonické měřítko a vztahy v krajině.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. července 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66)

Při rozhodování orgánu ochrany přírody o tom, zda udělit či neudělit souhlas se zásahem do krajinného rázu, samozřejmě vstupují do hry i další zájmy, které je nutné zvažovat. V případě zařízení pro výrobu elektřiny z OZE jde samozřejmě zejména o zvážení jejich přínosu ke zvýšení kvality ovzduší a snížení emisí CO₂. Tyto jiné zájmy však nemohou podle judikatury NSS převážit nad zájmem ochrany krajinného rázu v případě, že je plánovaný zásah zjevně svou povahou excesivní, tj. zasahuje-li do krajinného rázu zcela nepřiměřeně a existují-li přijatelná alternativní řešení:

„Zohlednění ekonomického přínosu je tedy na místě pouze tehdy, pokud navrhovaná stavba zasahuje do krajinného rázu co možná nejméně.“

¹³ § 3 odst. 1 a), § 4 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴ Metodický návod tato území vymezuje jako území s četnými významnými znaky přírodní, kulturní a historické a vizuální charakteristiky a pohledově významných krajinných dominant s pozitivním vizuálním projevem (přírodních i kulturních minimálně regionálního významu), které by byly potenciálně výstavbou VTE a FVE narušeny ve stupni silného, až stírajícího vlivu na krajinný ráz. Do těchto lokalit je třeba zahrnout i krajinné památkové zóny (KPZ).

¹⁵ Podobně jako území se zvýšenou hodnotou krajinného rázu se hodnotí i území se sníženou hodnotou krajinného rázu pomocí typologie krajiny podle upravené metodiky Muranského a Naumanna (1970 – 80). V něm hodnocenou krajinu diferencujeme v závislosti na příslušném krajinném typu a krajinářské hodnotě. Krajinářská hodnota území vychází z intersubjektivně hodnocených charakteristik krajiny. Dosahuje tří stupňů:

- zvýšená krajinářská hodnota (+),
- základní (průměrná) krajinářská hodnota (0),
- nízká krajinářská hodnota (-).

Pokud je vliv na krajinný ráz příliš velký, není možné jej vyvážit o to větším ekonomickým přínosem, lze-li najít alternativní řešení zasahující do krajinného rázu méně, a přitom ještě z hlediska hospodárnosti vhodné. Nestanoví tedy povinnost, aby v každém jednotlivém případě, bez ohledu na povahu a rozsah zasažení krajinného rázu, bylo zkoumáno, zda ekonomický přínos stavby nevyžaduje zásah do krajinného rázu. (...) Jinými slovy, posouzení ekonomických přínosů není v řízení podle ustanovení § 12 odst. 2 zákona rovnocennou otázkou ve vztahu k vlastnímu zkoumání možnosti snížení či ovlivnění krajinného rázu. Jde o otázku podružnou, která nemůže hrát v případech významného dotčení krajinného rázu rozhodující roli.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. listopadu 2007, č. j. 2 As 35/2007-75)

Zásadním úkolem orgánu ochrany přírody je posoudit, kdy je zásah do krajinného rázu natolik intenzivní (závažný), že je dán důvod vydat nesouhlas ke konkrétnímu záměru, nebo negativní stanovisko v rámci přípravy územně plánovací dokumentace. Tam, kde není provedeno „zónování“ dle shora popsaného metodického návodu, nezbyvá než onu míru hledat v ustanoveních zákona o ochraně přírody a krajiny, případně v rozsudcích Nejvyššího správního soudu, který k tomuto tématu říká:

„Vzhledem k tomu, že stavba větrné elektrárny je cizorodým zásahem do krajiny vždy, je pak zřejmé, (...) že samotné ovlivnění krajinného rázu nemůže odůvodnit nesouhlas s realizací stavby podle citovaného § 12 odst. 2 zákona. Takový přístup by byl absurdní, neboť by znemožnil výstavbu větrných elektráren (či jakýchkoliv jiných podobných staveb) úplně, což jistě není smyslem zákona ani dotčeného ustanovení. (...) Přípustný však zjevně není ani opačný výklad. ..., podle něhož by byl zásah do krajinného rázu ospravedlnitelný vždy, pokud by existoval dostatečný ekonomický přínos. Navrhovaná stavba totiž nesmí krajinný ráz ovlivnit excesivně. (...) Jak bylo shora uvedeno, smyslem udělení souhlasu podle ustanovení § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny je zabránit takovému přetvoření krajiny, které bude většinou na dlouhou dobu nevratné, a to takové krajiny, která je něčím jedinečná, přičemž její přetvoření na jiný typ krajiny je z dlouhodobého hlediska i veřejného zájmu horší, než ponechání krajiny původní.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. listopadu 2007, č. j. 2 As 35/2007-75)

„Smyslem udělení souhlasu podle ustanovení § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny je omezit takové dopady navrhovaných staveb, které mohou nenávratně snížit charakter (krajinný ráz) daného místa, které je něčím jedinečné (přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti). Jiné skutečnosti (ostatní navrhované stavby, technický stav, bývalé stavby) hodnotit v řízení o udělení souhlasu nelze.“

(Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. dubna 2008, č. j. 7 Ca 219/2007-58)

Přestože lze z těchto citovaných rozsudků dovodit určitá výkladová pravidla (snížení krajinného rázu by mělo být „excesivní“, „na dlouhou dobu nevratné“, či „nenávratné“), leží hlavní těžiště posuzování na bedrech orgánů ochrany přírody. Častým řešením této situace je zadání znaleckého posudku. Pokud jsou tyto posudky zaměřeny na věcnou stránku problému (tj. popisují a hodnotí krajinný ráz v dané lokalitě, typ a umístění záměru výstavby zařízení pro OZE), pak v souladu se zákonem poskytují důležitý podklad pro rozhodnutí. Není však přípustné, aby znalecký posudek vyhodnocoval dopady záměru na krajinný ráz a doporučoval vydání souhlasného či nesouhlasného stanoviska a orgán ochrany přírody pak ve svém rozhodnutí pouze odkázal na závěry znaleckého posudku. Rozhodnutí o tom, zda daný záměr zasahuje do krajinného rázu excesivně, tj. nepřijatelně, musí učinit sám orgán ochrany přírody a tento závěr musí náležitě odůvodnit. To ostatně vyplývá i z judikatury Nejvyššího správního soudu:

„Otázka, zda určitá stavba či stavební úpravy jsou s to snížit nebo změnit krajinný ráz, je otázkou právní; již z povahy věci tak případný znalec z oboru architektury, jehož ustanovení žalobce navrhl při jednání, nemůže „posuzovat krajinný ráz“, nebo přesněji řečeno jeho změny v důsledku stavby, protože to je věcí správního orgánu.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. listopadu 2008, č. j. 1 As 59/2008 – 77)

„Proto již z povahy věci znalec nemůže posuzovat změny krajinného rázu v důsledku jeho realizace (pozn. záměru výstavby zařízení pro výrobu z OZE), neboť to je věcí správního orgánu.“

Znalecké posudky měly toliko zhodnotit krajinný ráz a jeho složky jako významné krajinné prvky, zvláště chráněná území, kulturní dominanty v krajině a harmonické měřítko a vztahy v krajině... Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že orgán ochrany přírody do značné míry rezignoval na svoji úlohu, neboť stěžejní roli při rozhodování o vydání souhlasu sehrály právě uvedené znalecké posudky.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. července 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66)

„Každý správní orgán do rozhodnutí vždy vtělí i své odborné znalosti, to je předpokladem každého hodnocení důkazů, k němuž je třeba určitých odborných znalostí.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2008 č. j. 5 As 40/2008)

Tyto rozsudky reagují na situaci, k níž v praxi neřídka dochází. Jako podklad pro vydání souhlasu se zásahem do krajinného rázu shromáždí orgán ochrany přírody několik posudků, které však mají zcela protichůdné závěry. Přikloní-li se orgán ochrany přírody k jednomu z posudků, pak je nucen velmi pečlivě odůvodnit, proč jsou pro něj jeho závěry věrohodnější než jiné. Za tím účelem musí jít do věcné podstaty hodnocení krajinného rázu, nestačí odkázat pouze na závěry posudku, či argumentovat větší věrohodností jednoho ze zpracovatelů posudků apod. Jiným podobně nepřipustným krokem je požadovat po účastnících řízení předložení takových posudků, které by měly v podstatě suplovat rozhodovací činnost státních orgánů. K tomu Nejvyšší správní soud řekl:

„Pokud byly v řízení předloženy dva znalecké posudky, které ve svém důsledku formulují opačné závěry, a správní orgán si neopatří revizní znalecký posudek, resp. jinou cestou se nepokusí rozpory odstranit, je jeho povinností se náležitě vypořádat s tím, proč k závěrům uvedeným v jednom z nich nepřihlédne. „Pokud byly v řízení předloženy dva znalecké posudky, které ve svém důsledku formulují opačné závěry, a správní orgán si neopatří revizní znalecký posudek, resp. jinou cestou se nepokusí rozpory odstranit, je jeho povinností se náležitě vypořádat s tím, proč k závěrům uvedeným v jednom z nich nepřihlédne. Nejvyšší správní soud nepovažuje za náležité odůvodnění to, že žalovaný považuje metodiku použitou v posudku Ing. Z. za vhodnější, když není žádná taková metodika předepsána a že neobsahuje všechny charakteristiky krajinného rázu.“

Rovněž tak není dostatečné snížit hodnotu znaleckého posudku tím, že vychází z podkladů pro EIA, když tyto podklady jsou rovněž součástí spisu... Stěžejní úlohu v procesu podle § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny má totiž orgán ochrany přírody. Ten je věcně specializovaný na tuto oblast veřejné správy, pročez není odrazem principu dobré správy, pokud přiměje účastníka k předložení znaleckého posudku, který se má vyjadřovat k otázkám, které spadají do jeho působnosti.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. července 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66)

Co se týče procesní stránky povolování zařízení pro výrobu energie z OZE, hodnocení jeho vlivů na krajinný ráz je zapotřebí vzít v úvahu hned několikrát:

- zásah do krajinného rázu při vymezování ploch určených pro zařízení výroby z OZE se posuzuje v rámci územního plánování. Proces pořizování zásad územního rozvoje krajů, územních plánů obcí a regulačních plánů je popisován poměrně podrobně na jiných místech této publikace. Orgány ochrany přírody jsou jedním z dotčených orgánů státní správy, které podávají svá stanoviska v průběhu jednotlivých fází přípravy územně plánovací dokumentace. Mimo jiné ve svých stanoviscích zohledňují i otázky ovlivnění krajinného rázu,
- v dalších fázích přípravy výstavby zařízení pro OZE přichází posouzení ovlivnění krajinného rázu konkrétní stavbou v rámci procesu EIA a pak samozřejmě v územním a stavebním řízení. I tyto procesy jsou poměrně podrobně popsány na jiném místě této publikace. Z hlediska krajinného rázu je důležité říct, že orgány ochrany přírody na základě § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vydávají v územním, případně stavebním řízení závazná stanoviska.

3.1.2. Ochrana zemědělského půdního fondu

Na rozdíl od staveb, u nichž není jejich umístění zásadně podmíněno vnějšími faktory, je situace u zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů jiná. Tyto stavby jsou (s výjimkou zařízení na zpracování biomasy) závislé na výskytu obnovitelného zdroje energie

(voda, vítr, sluneční záření), a proto je v mnoha případech nelze koordinovaně umísťovat tak, aby nebyl zasažen zemědělský půdní fond (ZPF).

Jednotlivé typy zařízení pro výrobu elektřiny z OZE se z hlediska dotčení zájmů ochrany ZPF velmi odlišují. Méně často se problematika ochrany zemědělské půdy řeší v souvislosti s využitím energie vody či biomasy, naopak velmi často je zapotřebí vyřešit vztah ochrany ZPF k záměrům výstavby fotovoltaických (solárních) parků. Tato zařízení znamenají na jedné straně často plošně extrémně velký zábor ZPF, na druhé straně však nemusí v souvislosti s jejich stavbou a provozem docházet k plošné skrývce orné půdy. Jejím funkce lze tedy po ukončení provozu zařízení obnovit snáze, než u jiných typů staveb. Rozhodující úlohu pro povolení těchto záměrů na zemědělském půdním fondu tedy hrají tyto faktory:

- zatřídění ZPF z hlediska kvality půdy,
- plocha (rozsah) záboru,
- vliv záboru na organizaci ZPF v dané lokalitě.

Zemědělský půdní fond je dle § 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou ze složek životního prostředí. Při umísťování staveb pro výrobu energie z OZE je třeba řídit se těmito základními zásadami:

- zásada přednostního využití ploch a objektů ve stávajícím zastavěném území s cílem podpořit využití opuštěných objektů a areálů (tzv. brownfields),
- zásada přednostního využití ploch v zastavitelném území, určených platným územním plánem pro výrobu,
- zásada přednostního využití méně kvalitní zemědělské půdy, zařazené do V., IV., případně III. třídy ochrany, či půdy méně vhodné pro zemědělské využívání, nelze-li záměr umístit v zastavěném, nebo zastavitelném území.

Zemědělský půdní fond tvoří pozemky zemědělsky obhospodařované, za něž se považuje:

1. orná půda,
2. chmelnice,
3. vinice,
4. zahrady,
5. ovocné sady,

6. trvalý travní porost,
7. půda dočasně neobdělávaná,
8. rybníky s chovem ryb či vodní drůbeže.

Součástí ZPF je dále nezemědělská půda, potřebná k zajištění zemědělské výroby, tj. polní cesty, pozemky se zařízením pro závlahy a závlahové vodní nádrže, odvodňovací příkopy, hráze, ochranné terasy proti erozi apod. V pochybnostech, zda je nějaký pozemek součástí ZPF, rozhoduje orgán ochrany zemědělského půdního fondu, kterým jsou obecní úřady obce s rozšířenou působností podle § 1 odst. 4 zákona č. 334/1992 Sb., a to formou rozhodnutí, případně Magistrát hl. m. Prahy na území Prahy.

Pozemky, které jsou součástí zemědělského půdního fondu, jsou podle shora uvedeného zákona chráněny před:

1. svévolnou změnou kultury z trvalého travního porostu na ornou půdu,
2. znečišťováním a poškozováním v důsledku nesprávného hospodaření,
3. zábořem pro účely výstavby a jiných nezemědělských činností (důlní činnost apod.).

Záměrů výstavby zařízení pro výrobu energie z OZE, zejména fotovoltaických elektráren, se týká především otázka záboru (tzv. odnětí) zemědělského půdního fondu, které je možné uskutečnit jen se souhlasem orgánu ochrany ZPF. Zásady pro odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu jsou stanoveny v § 4 zákona:

- k odnětí zemědělského půdního fondu může dojít jen v nezbytných případech,
- musí být co nejméně narušena organizace zemědělského půdního fondu, hydrologické a odtokové poměry a síť zemědělských účelových komunikací,
- musí být odnímána jen nejnutnější plocha ZPF (zásada minimalizace), ale současně plocha celkového konečného záměru. Odejmout je třeba celkovou plochu pozemku, která bude využívána pro nezemědělskou činnost, nikoliv pouze plochy půdorysů zařízení nebo staveb,
- po ukončení nezemědělské činnosti musí být neprodleně provedeny takové úpravy, aby dotčená půda mohla být rekultivována, a to podle plánu rekultivace, který je součástí souhlasu s odnětím.

Ochrana zemědělského půdního fondu vstupuje při povolování staveb a zařízení pro využití energie z OZE do hry v několika fázích:

I. V rámci pořizování územně plánovací dokumentace

V procesu tvorby územně plánovací dokumentace uplatňují orgány ochrany zemědělského půdního fondu svá stanoviska. V nich zhodnotí, zda se pořizovatel dokumentace při jeho zpracování řídil zásadami ochrany ZPF, uvedenými shora, a dále rovněž zda splnil další podmínky zákona, tedy:

- zda navrhl a zdůvodnil takové řešení, které je z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu a ostatních zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější,
- zda přitom vyhodnotil předpokládané důsledky navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond, a to zpravidla ve srovnání s jiným možným řešením. Povinnost navrhnout jiné varianty řešení zde tedy není stanovena striktně pro všechny případy, ale z textu zákona vyplývá, že pořizovatel by měl od srovnání variant řešení ustoupit jen v odůvodněných případech. Tyto případy jsou uvedeny v § 6 vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany ZPF.

Před vydáním stanoviska orgánu ochrany zemědělského půdního fondu se předložená dokumentace hodnotí postupem podle čl. II metodického pokynu MŽP ze dne 1. 10. 1996, č. j. OOLP/1067/96 o odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu. V úvahu se berou zejména následující kritéria:

1. dosavadní využití ploch nezemědělské půdy v řešeném území, především nezastavěných a nedostatečně využitých pozemků v současně zastavěném území obce,
2. využití zemědělské půdy na nezastavěných částech stavebních pozemků a enkláv zemědělské půdy v zastavěném území obce,
3. využití ploch získaných odstraněním budov a zařízení a využití stavebních proluk,
4. využití ploch, které byly pro potřeby rozvoje sídel orgánem ochrany ZPF již odsouhlaseny v dosavadní schválené dokumentaci,
5. důsledky navrhovaného řešení na uspořádání ploch ZPF, kterým by měla být s ohledem na § 2 zákona č.

114/1992 Sb. co nejméně narušena původní krajina a její funkce,

6. ovlivnění hydrologických a odtokových poměrů a stávajících melioračních zařízení v území,
7. síť zemědělských účelových komunikací, které by měly být v maximální míře zachovány; v případě jejich dotčení musí dokumentace obsahovat návrh náhradní sítě, která dotčené území zpřístupní,
8. další údaje o řešeném území prokazující nezbytnost požadavku na odnětí zemědělské půdy (počet obyvatel, účelové využití ploch, navržené řešení lokalit apod.),
9. vedení směrových a liniových staveb ve vztahu k možnému eroznímu ohrožení a pozemkovým úpravám,
10. návrhy funkčního využití území s ohledem na erozní ohrožení,
11. kvalitu zemědělské půdy určenou bonitovanými půdně ekologickými jednotkami (dále jen BPEJ) a zařazení těchto BPEJ do tříd ochrany zemědělské půdy. Pro lepší představu o tom, jaký typ půdy spadá do jednotlivých tříd ochrany, uvádíme členění, které je obsaženo v příloze shora uvedeného metodického pokynu:
 - do I. třídy zemědělské půdy jsou zařazeny bonitně nejceněnější půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně v plochách rovinných nebo jen mírně sklonitých, které je možno odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu,
 - do II. třídy ochrany jsou situovány zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Ve vztahu k ochraně zemědělského půdního fondu jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na územní plánování také jen podmíněně zastavitelné,
 - do III. třídy ochrany jsou sloučeny půdy v jednotlivých klimatických regionech s průměrnou produkční

schopností a středním stupněm ochrany, které je možno územním plánováním využít pro event. výstavbu,

- do IV. třídy ochrany jsou sdruženy půdy s převážně podprůměrnou produkční schopností v rámci příslušných klimatických regionů, s jen omezenou ochranou, využitelné i pro výstavbu,
- do V. třídy ochrany jsou zahrnuty zbývající bonitované půdně ekologické jednotky, které představují zejména půdy s velmi nízkou produkční schopností včetně půd mělkých, velmi svažitých, hydromorfních, štěrkovitých až kamenitých a erozně nejvíce ohrožených. Většinou jde o zemědělské půdy pro zemědělské účely postradatelné. U těchto půd lze předpokládat efektivnější nezemědělské využití. Jde většinou o půdy s nižším stupněm ochrany, s výjimkou vymezených ochranných pásem a chráněných území a dalších zájmů ochrany životního prostředí.

II. V územním řízení a před vydáním územního souhlasu

V souladu s ust. § 9 zákona o ochraně ZPF je nezbytným předpokladem vydání územního rozhodnutí pro záměry, které se dotýkají ZPF, souhlas s odnětím zemědělského půdního fondu. Tento souhlas má charakter tzv. závazného stanoviska ve smyslu správního řádu a je vydáván orgány ochrany ZPF.

Odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu za účelem výstavby a provozu zařízení pro výrobu z OZE může být dočasné nebo trvalé. Zatímco zařízení (stavby) pro výrobu energie z vody (vodní elektrárny) a biomasy vyžadují trvalé odnětí, pokud jsou umísťovány na zemědělském půdním fondu, větrné a fotovoltaické elektrárny lze považovat z hlediska ochrany ZPF za stavby dočasné, mimo jiné i proto, že zpravidla nedochází ke skryvcé orné půdy ve větším rozsahu. Zemědělská půda tedy nemusí být těmito zařízeními znehodnocena trvale, a proto je přípustné vydání souhlasu s dočasným odnětím zemědělské půdy ze ZPF. Podmínkou souhlasu s dočasným odnětím však je schválený plán rekultivace ZPF po ukončení provozu zařízení pro výrobu z OZE.

Souhlas s odnětím ZPF, ať už dočasným nebo trvalým, je vydáván na základě žádosti. Žadatel nemá právní nárok na vydání souhlasu, záleží vždy na správním uvážení

orgánu ochrany půdního fondu, který zkoumá, zda jsou splněny podmínky zákona. Součástí žádosti o dočasné odnětí musí mimo jiné být plán rekultivace ZPF po ukončení nezemědělské činnosti, výpočet odvodů za odnětí a bilance skrývky kulturních vrstev včetně stanovení způsobu jejich hospodárného použití.

Orgán ochrany ZPF posoudí předloženou žádost, zda jsou dodrženy zásady ochrany ZPF dle § 4 zákona a následujících ustanovení zákona č. 334/1992 Sb.

Shledá-li, že půda může být odňata, vydá k tomu souhlas, jehož součástí je mimo jiné plán rekultivace v případě, že se jedná o dočasné odnětí, stanoví se orientační výše odvodů za odnětí ZPF a rovněž další bližší podmínky ochrany půdního fondu.

Zákon č. 334/1992 Sb. ve svém § 10 stanoví, že uvedený souhlas je závaznou součástí navazujících (zpravidla územního a stavebního) řízení. I právní účinky souhlasu jsou svázány s účinky navazujícího rozhodnutí – žadatel je povinen plnit v něm stanovené podmínky od dne nabytí účinnosti navazujícího rozhodnutí a v případě, že se platnost tohoto rozhodnutí prodlužuje, prodlužuje se s ním i platnost souhlasu.

K upřesnění pravidel pro vydávání souhlasu s dočasným odnětím ZPF pro výstavbu fotovoltaických elektráren podle § 9, odst. 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, připravilo Ministerstvo životního prostředí metodický pokyn.

3.1.3. Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů

Dalším aspektem, který je při povolování výstavby zařízení pro OZE často nutné brát v úvahu, je ochrana zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Podle § 48 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. se jedná o takové druhy, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné. Seznam zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů je obsažen v přílohách č. II. resp. č. III. vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. V rámci těchto seznamů jsou v souladu s § 48 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. zvláště chráněné druhy dále členěny na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené.

V § 49 a § 50 zákona č. 114/1992 Sb. jsou upraveny základní podmínky ochrany zvláště chráněných rostlin a živočichů.

Další, tzv. bližší ochranné podmínky jsou uvedeny v § 15 a § 16 vyhlášky č. 395/1992 Sb. (stávající znění vyhlášky však uvádí spíše výklad a upřesnění jednotlivých pojmů uvedených v zákoně než další podmínky). Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů jsou chráněny ve všech svých vývojových stádiích (rostliny ve svých podzemních i nadzemních částech). Chráněn je rovněž jejich biotop, tedy soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí jejich životní prostředí (viz § 3 odst. 1 písm. k) zákona č. 114/1992 Sb.). Základem ochrany jak zvláště chráněných rostlin, tak živočichů je komplexní ochrana jejich přírodních stanovišť (viz § 3 odst. 1 písm. n) zákona č. 114/1992 Sb.). Zakázány jsou především jakékoli škodlivé zásahy do přirozeného vývoje zvláště chráněných rostlin a živočichů (mezi ně zákon řadí například ničení a poškozování rostlin a usmrcování, zraňování nebo rušení živočichů). Dále je zákonem zakázáno držení a komerční využívání zvláště chráněných rostlin a živočichů, včetně aktivit s tím souvisejících.

Zákazy se u druhů zařazených do kategorie ohrožených nevztahují k případům, kdy jde o zásahy v rámci běžného obhospodařování hospodářských kultur (u rostlin) nebo pokud jsou nezbytné v důsledku běžného obhospodařování nemovitostí (v případě chráněných živočichů). Tento druhý případ může být relevantní ve vztahu k zařízením pro výrobu OZE, například v případě nutných oprav nebo případného výskytu živočichů přímo na těchto zařízeních. K provedení takového zásahu je v souladu s § 50 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. nezbytné předchozí stanovisko orgánu ochrany přírody. Upozornit je však nutné na skutečnost, že ustanovení § 50 odst. 3 nelze s ohledem na § 5a odst. 6 uplatnit v případě zvláště chráněných ptáků. Zásah v rámci obhospodařování nemovitostí vázaný na souhlas je méně přísnou ochranou než obecná ochrana volně žijících ptáků stanovená § 5a, bylo by proto nutné případně využít odchylný postup dle § 5b.

Pokud by výstavba nebo následný provoz zařízení pro OZE prokazatelně vedla k porušení podmínek ochrany zvláště chráněných rostlin nebo živočichů (tedy některého ze zákazů, uvedených v § 49 a § 50 zákona č. 114/1992 Sb.), je možné k ní přistoupit jen na základě výjimky, povolené orgánem ochrany přírody podle § 56 citovaného zákona.

Zákon výslovně nestanoví, ve které fázi povolování záměru musí investor o výjimku podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. požádat. Z judikatury NSS nicméně vyplývá, že pokud umístění záměru do určitého území vyžaduje vydání

této výjimky, musí být výjimka povolena již před vydáním územního rozhodnutí.

„Je-li umístění stavby možné pouze na základě pravomocného rozhodnutí o umístění stavby, přičemž v tomto rozhodnutí se určí konkrétní stavební pozemek a podmínky pro umístění stavby, mj. i požadavky na ochranu životního prostředí, vyplývá z toho nutnost předchozího povolení výjimky podle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, má-li být stavba umístěna v místě s výskytem zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin. Pokud by výjimka podle § 56 odst. 1 citovaného zákona nebyla povolena, nemohla by na daném území ani být umístěna stavba.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. února 2008, č. j. 1 As 37/2005-154; obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. září 2009, č. j. 1 As 47/2007-134)

Tento závěr samozřejmě platí pouze v případě, že výskyt zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů v předmětné lokalitě a jejich negativní ovlivnění provedením záměru lze na základě poznatků samotného investora nebo příslušného orgánu ochrany přírody důvodně předpokládat. Tato okolnost musí být v souladu s požadavky právních předpisů (zejména se zásadou materiální pravdy – viz § 3 správního řádu) dostatečně a včas objasněna. Pokud existuje odůvodněný předpoklad výskytu zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů v území a jejich negativního ovlivnění záměrem, je třeba jej ověřit již ve fázi před vydáním územního rozhodnutí, a to nejčastěji formou podrobného biologického průzkumu. Ten může být součástí tzv. biologického hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., součástí procesu EIA nebo může jít i o samostatně provedený podrobný průzkum. I tento závěr potvrdil ve své judikatuře NSS:

„Musí-li dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu rozhodnutí o povolení výše uvedené výjimky předcházet vydání územního rozhodnutí a být podkladem pro toto rozhodnutí, tím spíše je třeba trvat na tom, že územnímu rozhodnutí musí předcházet podrobný biologický průzkum..., kterým by bylo zjištěno, zda posuzovaná stavba zasahuje do biotopů zvláště chráněných rostlin a živočichů či nikoliv a zda bude potřebné v řízení o výjimce podle § 56 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. posoudit střet veřejného zájmu na umístění stavby [dálnice] nad zájmem ochrany přírody.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. září 2009, č. j. 1 As 47/2007-134)

Nelze však samozřejmě vyloučit, že výskyt zvláště chráněných druhů v území bude zjištěn až po vydání územního rozhodnutí, případně že budou objeveny další druhy. Správní orgány musí v souladu s požadavky správního řádu zohledňovat všechny relevantní důkazy i skutečnosti, které jsou jim známy z vlastní úřední činnosti. V takovém případě by mohlo být nutné provést biologický průzkum a poté případně povolit výjimku podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. v pozdějších fázích povolování záměru, například před vydáním stavebního povolení nebo dokonce i po něm, nebo také před faktickým zahájením stavby (povolení stavby dle stavebního zákona neopravňuje k porušení zákazů stanovených zákonem č. 114/1992 Sb.). S ohledem na minimalizaci nákladů celého procesu je proto žádoucí, aby byla otázka výskytu chráněných druhů živočichů a rostlin v území a jejich případného negativního ovlivnění záměrem objasněna co nejdříve a co nejspolehlivěji.

Na druhé straně orgán ochrany přírody by měl požadovat předložení biologického průzkumu jen v případech, kdy je předpoklad výskytu chráněných druhů a jejich závažného ovlivnění záměrem skutečně důvodný. Nikoliv tedy pokud je mu například buď z vlastní činnosti, nebo z jiných podkladů předložených investorem známo, že žádný závažný zásah nehrozí.

Exkurz: Biologické hodnocení

Jak již bylo zmíněno, jedním z možných způsobů získání informací o výskytu zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů je rozhodnutí o provedení biologického hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb. O nutnosti provést biologické hodnocení může rozhodnout orgán ochrany přírody, příslušný k povolení výjimky¹⁶.

Podstatou hodnocení je přírodovědný průzkum dotčených pozemků a následné písemné hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na rostliny a živočichy. Podrobnosti jsou upraveny v § 18 vyhlášky č. 395/1992 Sb. Biologické hodnocení obsahuje zejména zjištění, popis a vyhodnocení současného stavu biologických prvků krajiny, přímých i nepřímých vlivů záměru na rostliny a živočichy a popis opatření navržených k prevenci, omezení, vyloučení, případně kompenzaci negativních účinků. Zabývá se celým průběhem zamýšleného zásahu, tedy výstavbou, užíváním a odstraněním stavby. Biologické hodnocení by mělo být prováděno po dobu nezbytnou pro zjištění potřebných údajů o výskytu rostlin a živočichů, jejich vazbě na dané území a zhodnocení možného vlivu záměru na využívání území zjištěnými druhy. Mělo by zahrnovat nejméně celou vegetační sezónu, v některých případech i delší období¹⁷. Biologické hodnocení mohou provádět pouze osoby, které jsou držiteli zvláštní autorizace (srov. § 45i odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.). Doporučený postup při provádění biologického hodnocení dále upřesňuje Metodický návod MŽP z roku 2009¹⁸. Jeho cílem je sjednotit základní přístupy, okruhy a podrobnosti hodnocení a stanovit strukturu výsledného dokumentu. Metodický návod rovněž výslovně uvádí, že povinnost provést biologické hodnocení lze uložit pouze v případě, že se jedná o závažné zásahy (viz výše). V takovýchto případech musí biologické hodnocení dát příslušnému orgánu ochrany přírody jednoznačnou odpověď, zda zamýšlený zásah bude mít vliv na rostliny a živočichy a jak tento vliv bude významný. Z § 67 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. vyplývá, že provedení biologického hodnocení se neuloží, pokud je součástí jiného „ekologického hodnocení“ podle obecně závazných právních předpisů. To ovšem platí pouze v případě, že takovéto jiné hodnocení splňuje požadavky hodnocení biologického dle § 67 zákona a § 18 vyhlášky č. 395/1992 Sb. V každém případě lze doporučit, aby alespoň základní (orientační) biologický průzkum byl již součástí oznámení záměru v rámci procesu EIA.

¹⁶ Příslušným orgánem jsou krajské úřady (§ 77a odst. 5 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb.) a na území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území správy národních parků a chráněných krajinných oblastí (§ 78 odst. 1 citovaného zákona). Biologické hodnocení může nařídít i orgán ochrany přírody příslušný k vydání jiných souhlasů a stanovisek podle zákona č. 114/1992 Sb., např. k vydání závazného stanoviska k zásahu do významného krajinného prvku podle § 4 odst. 2 tohoto zákona.

¹⁷ Například při potřebě podchycení podzemních a jarních migrací ptáků, jejich shromažďování v zimním období atp.).

¹⁸ Metodický návod k provádění biologického hodnocení, Věstník MŽP, červenec 2009, částka 7: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EE-C87684367EFC12575EF00410D52/\\$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EE-C87684367EFC12575EF00410D52/$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf).

Tímto způsobem by mělo být možné zajistit, aby případné vlivy záměru na zvláště chráněné druhy byly objasněny co nejdříve (viz výše). V případě záměrů OZE (které vesměs podléhají zjišťovacímu řízení v procesu EIA, přičemž tento proces může být závěrem zjišťovacího řízení ukončen) by tímto způsobem mělo být možné v celé řadě případů otázku vlivu záměru na zvláště chráněné druhy vyřešit.

Vzhledem k tomu, že velká část záměrů pro OZE podléhá postupu dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), je z hlediska efektivity jak pro investora, tak pro výkon státní správy potřebné klást důraz na kvalitu a úplnost biologických průzkumů a vyhodnocení dopadů na jednotlivé druhy v rámci dokumentace vlivů záměru na životní prostředí (případně již v oznámení, pokud by posuzování bylo ukončeno již ve zjišťovacím řízení). Hodnocení zpracované v rámci procesu EIA by mělo přinést informace, které umožní posoudit nejen to, zda se v místě záměru nějaký zvláště chráněný druh vyskytuje, ale také jak a v jaké míře bude záměrem ovlivněn (na úrovni jednotlivých jedinců i celé populace). Na základě výsledků procesu EIA by tedy mělo být možné dovodit, zda a nakolik mohou být záměrem dotčeny zákonem stanovené ochranné podmínky zvláště chráněných druhů.

Pokud tedy z dokumentace EIA, biologického hodnocení, biologického průzkumu, případně jiných podkladů vyplyne závěr, že výstavbou zařízení pro OZE by došlo k porušení podmínek ochrany zvláště chráněných rostlin nebo živočichů, musí investor podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. požádat příslušný orgán ochrany přírody o povolení výjimky ze zákazů, uvedených v § 49 a § 50 citovaného zákona. Výjimka je vydávána formou rozhodnutí ve smyslu § 67 správního řádu. Rozhodnutí o povolení či nepovolení výjimky podléhá samostatnému přezkumu ve správním soudnictví.

V řízení o výjimce podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. posuzuje orgán ochrany přírody tyto otázky:

1. zda existuje veřejný zájem na realizaci záměru, pro který je výjimka požadována, výjimky je možné povolit v zájmu ochrany přírody a krajiny, u OZE se to nepředpokládá,
2. zda tento jiný veřejný zájem, pokud existuje, v daném případě převažuje nad zájmem ochrany přírody (tedy konkrétně nad zájmem na ochraně dotčených

zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů, resp. jejich biotopu).

U druhů, jež jsou zároveň předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, je dále nutno posoudit, zda:

3. je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2,
4. existuje jiné uspokojivé řešení (řešení bez nutnosti zásahu do ochrany druhu nebo s menšími dopady)
5. povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

V případě první a druhé podmínky tedy zákon konstruuje poněkud odlišný princip, než například v případě rozhodování o souhlasu se zásahem do krajinného rázu. S tímto zásahem by orgán ochrany přírody měl vyslovit souhlas pouze v případě, kdy nedojde k závažnému snížení hodnoty krajinného rázu (přičemž intenzita veřejného zájmu na uskutečnění zásahu by měla mít pouze sekundární význam). Naproti tomu ve vztahu k ochraně chráněných druhů by mělo vždy dojít k pokud možno co nejobjektivnějšímu srovnání veřejných zájmů, které se dostávají do konfliktu, a k upřednostnění toho, který se jeví jako významnější.

Veřejný zájem je neurčitý právní pojem, jehož naplnění v konkrétním případě vždy posuzuje příslušný správní orgán. Zákon může definovat určitá konkrétnější kritéria pro vymezení veřejného zájmu nebo obecné hodnoty, které mají být jako veřejný zájem chráněny. Z judikatury Ústavního soudu však jednoznačně vyplývá, že zákonem nelze stanovit veřejný zájem na provedení konkrétního záměru.

„Veřejný zájem v konkrétní věci by měl být zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů, po zvážení všech rozporů a připomínek. Z odůvodnění správního rozhodnutí pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou jiných partikulárních zájmů. Veřejný zájem je třeba nalézt v procesu rozhodování o určité otázce (typicky např. o vyvlastňování) a nelze jej v konkrétní věci a priori stanovit. Z těchto důvodů je zjišťování veřejného zájmu v konkrétním případě typicky pravomocí moci výkonné a nikoliv zákonodárné.“

(Nález Ústavního soudu ze dne 28. června 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04)

V souvislosti s výše uvedeným lze poukázat na rozsudek Městského soudu v Praze, který se podrobně zabýval otázkou, jak má orgán ochrany přírody postupovat při hodnocení veřejného zájmu na realizaci určitého záměru a při jeho srovnávání se zájmem na ochraně přírody (chráněných druhů). Vyjádřil se i ke vztahu mezi posouzením vlivů záměru na životní prostředí (resp. jeho vadami) a řízením podle zákona č. 114/1992 Sb. Ačkoliv se rozsudek týká záměru výstavby dálnice a vychází ze znění § 56 zákona č. 114/1992 Sb., které bylo následně novelizováno, jsou některé jeho závěry přesto obecně významné:

„Veřejný zájem však nepředstavuje pouze povaha stavby (zde dálnice), ale také jeho provedení, konkrétní trasa... Správní orgán sice posuzuje pouze stavbu navrženou investorem a není oprávněn ji měnit, pokud je však předložena dostatečně určitá jiná varianta stavby, je třeba mít za to, že se jedná o námitku ohledně veřejného zájmu, se kterou je správní orgán při posuzování obou zájmů povinen se vypořádat.“

„Poměření zájmů dle § 56 zákona lze určit pouze tak, že správní orgán stanoví negativní důsledky stavby na přírodu, tedy jaký zásah do populace chráněných rostlin a živočichů stavba přináší (negativní vymezení zájmu ochrany přírody), a tento porovná s veřejným zájmem stavby. Posoudí tak zápory a přínosy stavby.“

„Pokud není konkretizován zájem ochrany přírody ve smyslu určení výskytu a rozsahu chráněné populace a zároveň specifikován následek stavby na chráněnou populaci, není potom zřejmé, v čem je spatřován zájem ochrany přírody a tedy ani jak byla dovozena výrazná převaha veřejného zájmu na stavbě.“

„Zájem veřejný nespočívá pouze v povaze dané stavby, nýbrž i v dalších souvislostech (finanční náklady, konstrukční možnosti, dopravní situace).“

Zájem ochrany přírody nespočívá pouze v konstatování ochrany konkrétního druhu živočicha a rostliny, nýbrž v jeho výskytu a významu... Následné poměření obou zájmů je pak předmětem správního uvážení, neboť zákon žádný přesný algoritmus rozhodné převahy veřejného zájmu nestanoví.“

Pokud by uskutečněním záměru byly negativně dotčeny zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, vyžaduje zákon pro povolení výjimky podle § 56 splnění dalších podmínek. Jak již bylo uvedeno výše, musí být v takovém případě prokázáno, že „neexistuje jiné uspokojivé řešení“ a dále že „povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany“. „Uspokojivost“ jiného řešení je opět neurčitým právním pojmem, který musí být orgánem ochrany přírody vyložen podle konkrétních okolností. Obecně lze říci, že v případě druhů chráněných právem ES lze výjimku povolit pouze tehdy, pokud není možné uskutečnit záměr způsobem, který by se vyhnul zásahu do jejich biotopu (a zároveň je na realizaci záměru výrazný veřejný zájem). Alternativa musí být skutečně reálná (včetně například technické a ekonomické dostupnosti pro investora). Pokud jde o „dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany“, jde o termín vymezený v § 3 odst. 1 písm. t) zákona č. 114/1992 Sb. Podstatou je nutnost udržení životaschopné populace druhu v dotčené lokalitě i v globálním měřítku.¹⁹

Rozhodnutí o žádosti o povolení výjimky podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. se musí v odůvodnění vypořádat se všemi výše uvedenými aspekty, a to ať je výjimka povolena,

¹⁹ Celý text ustanovení zní: „Stav druhu z hlediska ochrany je považován za „příznivý“, jestliže údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen, a existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací.“

či žádost zamítnuta. Klíčové je zejména odůvodnění převahy veřejného zájmu na povolení záměru (pokud je shledán) nad zájmem ochrany přírody, nebo naopak uvedení důvodů, proč zájem na provedení záměru nepřevažuje. Ve vztahu k záměrům OZE se tak orgán ochrany přírody vždy musí zabývat výše naznačenými přínosy těchto investic pro ochranu životního prostředí a další veřejné zájmy.

Podle § 56 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. může orgán ochrany přírody v rozhodnutí o výjimce stanovit podmínky pro výkon povolované činnosti. Z povahy věci vyplývá, že se může jednat pouze o podmínky směřující k ochraně chráněných druhů. S tím souvisí úprava obsažená v § 67 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. Vyplyne-li z tohoto zákona, přesněji řečeno z postupů, při nichž je tento zákon aplikován, výslovně například z výsledku biologického hodnocení nebo z jiných právních předpisů, například z výsledků procesu EIA, potřeba zajištění přiměřených náhradních opatření, stanoví orgán ochrany přírody v rozhodnutí o povolení výjimky investorovi povinnost tato opatření na jeho náklady realizovat. Může jít například o vybudování technických zábran, přemístění jedinců chráněných živočichů a rostlin a podobně. V rámci úpravy základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů je v § 50 odst. 6 zákona č. 114/1992 Sb. dále uvedeno, že opatření přijímaná na základě tohoto zákona musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky, regionální a místní zvláštnosti.

Povolení výjimky by nemělo být podmíněno zásadní změnou navrženého záměru. Řízení je návrhové, úřad by tedy neměl povolovat něco jiného, než o co investor žádá, kromě možnosti uložit opatření k ochraně přírody, což výslovně umožňuje zákon. Je tedy možné uložit žadateli například provedení nějakého ochranného opatření, například oplocení, instalace výstražných zařízení, ale nikoliv změnu samotného záměru, například snížení počtu požadovaných zařízení nebo jejich charakteristik, například rozměrů. Pokud se orgán ochrany přírody domnívá, že pro záměr v navržené podobě výjimku povolit nelze, má žádost o ni s dostatečným odůvodněním zamítnout. Investor se pak buď může bránit odvoláním, případně správní žalobou, nebo sám záměr upravit a podat novou žádost.

V případě povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů ptáků platí dále pro obsah rozhodnutí obdobně § 5b odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Rozhodnutí tedy musí obsahovat označení druhu a množství ptáků dotčených záměrem, prostředky, způsob nebo metody, jimiž bude k zásahům docházet, upřesnění časových a místních okolností zásahu a způsob kontrol dodržování podmínek výjimky.

Stručně se zmíníme rovněž o vztahu mezi řízením o povolení výjimky dle § 56 a některými dalšími procesy a rozhodnutími, které mohou být v konkrétním případě nezbytné k povolení zařízení pro OZE.

Již bylo uvedeno, že posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) podle zákona č. 100/2001 Sb., resp. v jeho rámci zpracovaná hodnocení (oznámení či dokumentace) mohou být podklady rozhodnutí o povolení výjimky případně nahrazujícími biologické hodnocení. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 91/2009 ze dne 9. ledna 2010 je závěr zjišťovacího řízení nebo stanovisko povinným podkladem pro rozhodnutí o výjimce a všechna další navazující podkladová rozhodnutí a stanoviska.

Rovněž již bylo uvedeno, že výjimka musí být povolena před vydáním územního rozhodnutí, pokud jsou v této fázi povolování záměru jeho vlivy na zvláště chráněné druhy známy. Totéž podle našeho názoru platí i pro vztah rozhodnutí o výjimce a závazného stanoviska k zásahu do významného krajinného prvku (§ 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.), k odlesňování pozemků (§ 4 odst. 3) a k rozhodnutí o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les podle § 8 citovaného zákona. Ke všem těmto typům řízení viz podrobněji kapitola 3.1.5). Ve vztahu k vydávání závazných stanovisek o zásazích do významných krajinných prvků potvrdil tento výklad i Krajský soud v Hradci Králové:

„Při vydávání závazného stanoviska k zásahu do významných krajinných prvků podle § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je nutno respektovat skutečnost, že součástí ochrany krajiny při zásazích do významných krajinných prvků je i ochrana společenstva živočichů. Jinými slovy, při vydávání rozhodnutí podle § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je nutné posoudit a zohlednit i to, zda byla zákonným způsobem, tj. rozhodnutím o povolení výjimky podle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, naplněna zákonná podmínka týkající se ochrany zvláště chráněných živočichů.“

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. června 2008, č. j. 52 Ca 56/2007-65)

Konečně ke vztahu výjimky podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. k rozhodnutí o povolení výjimek ze zákazů ve zvláště chráněných územích podle § 43 citovaného zákona je především nutné uvést, že se jedná o dvě samostatná rozhodnutí, vztahující se zpravidla k jinému předmětu ochrany.

Ochrana rostlin a živočichů (jejich biotopů) není nezbytně vázána na zvláště chráněná území. Otázku převahy jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody, byť je zkoumána v obou těchto řízeních, je tedy nutno posuzovat autonomně. (K podrobnostem o tomto typu řízení viz kapitulu 3.1.5.)

Na druhé straně je řízení podle § 43 zákona č. 114/1992 Sb. za současného stavu právní úpravy zřejmě jediným správním řízením podle citovaného zákona, které lze v některých případech při povolování zařízení pro OZE procesně spojit s řízením o výjimce ze zákazů u chráněných druhů (postupem podle § 83 odst. 4 citovaného zákona za subsidiárního použití § 141 správního řádu).

Rovněž tyto názory potvrdil ve výše citovaném rozhodnutí Městský soud v Praze:

„Poskytnutá výjimka dle § 43 zákona bez dalšího nezakládá splnění podmínek pro udělení výjimky dle § 56 zákona, předmětem obou řízení jsou odlišné zákazy zasahovat do přírody... (zákaz stavby dálnic dle § 26 odst. 1 písm. f) zákona a zákaz zasahování do populace chráněných rostlin a živočichů dle § 49 odst. 1, § 50 odst. 2 zákona). Jakkoli stavba dálnice napříč CHKO v sobě zahrnovala zásah do populace chráněných rostlin a živočichů, správní orgán v souladu s úmyslem zákonodárce vedl jak řízení dle § 43, tak § 56 zákona. Přičemž dle soudu bylo více než vhodné obě řízení dle zákona spojit ke společnému projednání a zkoumat podmínky zákona v jednom celku „Řízení dle § 56 zákona a dle § 43 zákona jsou samostatná řízení, a jakkoli se mohou v určitém rozsahu překrývat, je správní orgán povinen v každém řízení vždy výslovně definovat veřejný zájem stavby a zájem ochrany přírody.“

(Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. ledna 2009, č. j. 7 Ca 99/2006-65)

3.1.4. Natura 2000

Specifickou problematikou související s umisťováním obnovitelných zdrojů energie může být střet s ochranou území soustavy Natura 2000, který se při povolování takového záměru promítá hned do několika níže uvedených rovin.

Soustava Natura 2000²⁰ je minimálním základem zvláštní územní ochrany přírody a krajiny, společným v rámci celé Evropské unie. Tvoří ji dva typy území, a to **ptačí oblasti** a **evropsky významné lokality**. Právní úprava tvorby a ochrany soustavy Natura 2000 je v českém právu zakotvená především v § 45a až § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny²¹.

Obecně lze říci, že *povolení, souhlasy, kladná stanoviska nebo výjimky ze zákazů* podle zákona o ochraně přírody a krajiny může orgán ochrany přírody pro evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti v souladu s ustanovením § 45g tohoto zákona udělit jen v případě, že

- bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast určena,
- a nedojde ani k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování takto chráněných druhů, pokud by takové vyrušování mohlo být z hlediska účelu zákona o ochraně přírody a krajiny významné.

Vedle toho ZÚR, ÚP a záměry, které podle stanoviska orgánu ochrany přírody mohou samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhají posouzení vlivů na životní prostředí, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení.

²⁰ § 3 odst. 1 písm. r) zákona o ochraně přírody a krajiny: „Natura 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena vymezenými ptačími oblastmi a vyhlášenými evropsky významnými lokalitami.“

²¹ Dále bude v textu používáno označení „Natura 2000“ ve významu „evropsky významné lokality a ptačí oblasti“.

Evropsky významné lokality

Evropsky významnou lokalitu definuje ustanovení § 3 odst. 1 písm. q) a § 45a odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Rozumí se jí lokalita, která v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívá „a) k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany, nebo b) k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti²²“, a která vyžaduje zvláštní územní ochranu. Přitom se musí jednat o lokalitu 1) zařazenou buď do tzv. národního seznamu lokalit nacházejících se na území České republiky, a to až do doby jejího zařazení do seznamu lokalit významných pro Evropská společenství (tzv. evropský seznam); nebo 2) o tzv. spornou lokalitu, která splňuje podmínky pro zařazení do národního seznamu, kam ale zařazena nebyla, a vyskytuje se na ní prioritní typ přírodního stanoviště nebo prioritní druh, a o jejímž zařazení do evropského seznamu se s Evropskou komisí jedná, a to až do doby, než dojde k dohodě o zařazení nebo nezařazení s Komisí, resp. o tom rozhodne Rada Evropské unie; nebo o lokalitu 3) zařazenou do tzv. evropského seznamu.

Evropsky významné lokality zařazené do evropského seznamu vyhlásí vláda svým nařízením ve lhůtě 90 dnů od účinnosti příslušného rozhodnutí Komise. Přitom u každé evropsky významné lokality uvede její název, zeměpisnou polohu a rozlohu. Takto vyhlášené evropsky významné lokality jsou podle § 45c odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny chráněny před poškozováním a ničením. Musejí se využívat jedině tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození či ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících předmět ochrany těchto lokalit. Rovněž nesmí být narušena jejich celistvost. Ke všem zásahům,

kteřé by mohly vést k takovýmto nežádoucím důsledkům, musí nejprve orgán ochrany přírody udělit souhlas, jinak nelze záměr realizovat.

K zajištění udržení příznivého stavu evropských stanovišť nebo stanovišť evropsky významných druhů, které jsou předmětem ochrany evropsky významných lokalit, mohou být území evropsky významných lokalit nebo jejich části vyhlášena za zvláště chráněná území (tj. národní park, chráněná krajinná oblast, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památka nebo přírodní památka). Musí tomu tak být vždy, pokud tak stanoví vláda nařízením z důvodů potřeby přísnější ochrany konkrétní evropsky významné lokality (§ 45c odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.).

Pokud dojde k vyhlášení evropsky významné lokality v některé z kategorií zvláště chráněných území, je toto území následně chráněno zejména prostřednictvím tzv. základních a bližších ochranných podmínek. Základní ochranné podmínky jsou stanoveny přímo v zákoně o ochraně přírody a krajiny pro ten který druh zvláště chráněného území, bližší ochranné podmínky jsou pak jako konkrétní podmínky ochrany obsaženy v příslušném obecně závazném právním předpise, kterým je dané zvláště chráněné území zřízeno. Základní ochranné podmínky jsou většinou konstruovány jako systém relativních zákazů, z nichž může vláda v případech výrazně převyšujícího veřejného zájmu (odlišného od zájmu na ochraně přírody a krajiny) udělit výjimku (viz kapitola 3.1.5). Bližší ochranné podmínky naopak většinou stanovují, které činnosti mohou být vykonávány pouze na základě souhlasu orgánu ochrany přírody.

K zajištění ochrany evropsky významných lokalit může dojít také smluvní cestou v souladu s § 39 zákona č. 114/1992 Sb., tj. uzavřením písemné smlouvy mezi vlastníkem dotčených pozemků a příslušným orgánem ochrany přírody.

²² Tyto pojmy jsou dále definovány zákonem o ochraně přírody a krajiny a směrnicí 92/43 EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).

Konečně poslední novela zákona o ochraně přírody a krajiny přinesla třetí možnost ochrany evropsky významných lokalit, a to formou tzv. bazální ochrany. Pokud nevyžaduje udržení příznivého stavu předmětu ochrany evropsky významné lokality přísnější ochranu zajištěnou jedním ze dvou uvedených způsobů (zvláště chráněné území, smlouva), platí ochrana tohoto území již samotným vyhlášením nařízení vlády o přijetí evropského seznamu ve Sbírce zákonů. Takovéto evropsky významné lokality jsou pak chráněny před poškozováním a ničením podle § 45c odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny. K zásahům, které mohly vést k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť nebo stanovišť evropsky významných druhů, jež jsou předměty ochrany dané evropsky významné lokality, nebo narušit celistvost této lokality, je nezbytný předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Tím není vyloučena možnost posouzení takových zásahů postupem podle §§ 45h a 45i zákona o ochraně přírody a krajiny, tedy v rámci řízení EIA.

Území, která splňují kritéria nezbytná pro vyhlášení evropsky významné lokality, jsou nejprve zařazena na národní seznam, resp. se může jednat o tzv. sporné lokality, pokud i přes existující předpoklady na tento seznam zařazeny nebyly. Od tohoto okamžiku do doby vyhlášení evropsky významné lokality podle § 45c odst. 1 za evropsky významnou lokalitu zařazenou do evropského seznamu nebo do zveřejnění v přehledu evropsky významných lokalit, které nebyly zařazeny do evropského seznamu, vyhlášeného Ministerstvem životního prostředí formou sdělení ve Sbírce zákonů, je evropsky významným lokalitám poskytována tzv. předběžná ochrana podle § 45b zákona o ochraně přírody a krajiny. Na jejím základě je výslovně zakázáno tyto lokality poškozovat, ledaže by orgán ochrany přírody k tomu udělil výjimku z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu.

Ptačí oblasti

Ptačí oblast je definována v ustanovení § 45e odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny. Na jeho základě se jedná o území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků, kteří se vyskytují na území České republiky a jsou stanoveny Směrnicí Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a vláda je stanoví nařízením.

V souladu s ustanovením § 45e zákona o ochraně přírody a krajiny vláda nařízením vymezila jednotlivé ptačí

oblasti, v některých z nich využila zákonem dané možnosti a za účelem ochrany ptáků stanovila činnosti, k jejichž provádění je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Orgán ochrany přírody však rovněž může s vlastníkem nebo nájemcem pozemků uzavřít smlouvu o hospodaření v ptačí oblasti, jejíž součástí mohou být i ustanovení o provádění činnosti, k níž by jinak byl nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

Natura 2000 a správní řízení

Stanovisko orgánu ochrany přírody o (ne)vyloučení významného vlivu na evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast

Pokud má být záměr stavby obnovitelného zdroje energie realizován na území Natura 2000 nebo v jeho blízkosti, jedná se o záměr, „*který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti*“. V takovém případě musí investor stavby obnovitelného zdroje energie v souladu s § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny předložit návrh záměru orgánu ochrany přírody. Orgán ochrany přírody je následně povinen do 30 dnů ode dne doručení žádosti vydat stanovisko, ve kterém buď vyloučí významný vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, nebo jej nevyloučí (a potenciální vliv tu tedy podle orgánu ochrany přírody být může).

Povaha tohoto stanoviska není jednoznačná. Přestože se jím v určité věci nezakládají, nemění ani neruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby, ani se jím v určité věci neprohláší, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá, a nejde tedy o rozhodnutí ve smyslu § 67 správního řádu. Fakticky se jím v dané fázi procesu s konečnou platností rozhoduje, zda konkrétní záměr podléhá či nepodléhá posouzení vlivů na evropsky významnou lokalitu a ptačí oblast, resp. alespoň zjišťovacímu řízení. Toto stanovisko přitom podle současné právní úpravy nemá ani povahu závazného stanoviska podle § 149 správního řádu (viz kapitola 5).

Stanovisko orgánu ochrany přírody podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny je tak správním aktem podle § 154 správního řádu. V každém případě se jedná o správní akt, který musí být v souladu s § 45i odst. 1. zákona o ochraně přírody a krajiny. V případě, kdy

by toto stanovisko bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, byl by následně příslušný orgán ochrany přírody povinen jej postupem podle § 156 správního řádu zrušit.

Posuzování vlivu záměru na životní prostředí a území Natura 2000: závěr zjišťovacího řízení / stanovisko podle § 10 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí

V případě, že orgán ochrany přírody ve výše zmíněném stanovisku vyloučí významný vliv záměru na území soustavy Natura 2000, toto stanovisko samo o sobě stačí jako podklad pro navazující správní řízení (např. územní nebo stavební řízení), pokud jde o hodnocení vlivu na soustavu Natura 2000. Další posuzování vlivu na území Natura 2000 již v tomto případě neprobíhá.

Pokud orgán ochrany přírody významný vliv nevyloučí, záměr následně podléhá hodnocení svého vlivu na území Natura 2000 podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny a podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (viz kapitola 6).

Zatímco zákon o ochraně přírody a krajiny nijak nespecifikuje podklady, které musí investor předložit za účelem vydání stanoviska podle § 45i odst. 1 tohoto zákona, ve fázi posuzování vlivů podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí se již předkládají podklady v souladu s požadavky přílohy č. 3 nebo 4 cit. zákona. V případě nevyloučení významných vlivů na území soustavy Natura 2000 je takovým podkladem hodnocení vypracované autorizovanou osobou podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny. Na základě těchto podrobnějších podkladů se v souladu s § 4 odst. 1 písm. e) a podle zásad přílohy 2 zákona o posuzování vlivů ve zjišťovacím řízení stanoví, zda záměr může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území evropsky významné lokality

nebo ptačí oblasti, a zda bude tedy podle tohoto zákona dále posuzován. Proces tak může skončit

a) *závěrem zjišťovacího řízení*, dojde-li příslušný úřad k závěru, že tu významný vliv na soustavu Natura 2000 není, nebo

b) *stanoviskem k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí* podle § 10 zákona o posuzování vlivů, pokud proběhne celý proces posuzování vlivů na soustavu Natura 2000.

Toto bez výhrady platí, pokud se jedná o záměr, který jinak sám o sobě nepodléhá procesu posuzování vlivů na životní prostředí. V opačném případě, jestliže se zároveň jedná o záměr, který podléhá posuzování podle zákona vždy nebo v závislosti na výsledku zjišťovacího řízení, hodnotí se nejen vliv na území Natura 2000, ale celkový vliv záměru na životní prostředí. V tomto druhém případě tak probíhá „standardní“ proces EIA, který je v důsledku dotčení území Natura 2000 navíc „rozšířený“ o posuzování vlivů na tuto lokalitu (proces EIA viz kapitola 2.3 a kapitola 5). I zde může proces skončit závěrem zjišťovacího řízení²³.

Ustanovení § 45i odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny dále vyžaduje, aby investor zpracoval varianty řešení, jejichž cílem je negativní vliv na území Natury 2000 buď zcela vyloučit, nebo, pokud vyloučení není možné, jej alespoň zmírnit. Dobu jejich předložení však již zákon o ochraně přírody a krajiny neřeší. Zákon o posuzování vlivů sice v § 6 odst. 4 a v příloze č. 3 bodě E ukládá investorovi povinnost uvést „*nástin studovaných hlavních variant*“ již při oznámení záměru, resp. činí jednou z náležitostí oznámení „*porovnání variant řešení záměru*“, zde ovšem pouze „*pokud byly předloženy*“. Jednoznačné řešení proto z posledně citovaného zákona nevyplývá. Vzhledem k tomu, že proces posuzování vlivů na soustavu Natura 2000 může skončit již

²³ Celý proces EIA musí povinně proběhnout, pouze pokud se jedná o záměr uvedený v kategorii I přílohy č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí. To by se v případě popisovaných obnovitelných zdrojů mohlo týkat pouze výtopny či elektrárny na biomasu, pokud by splňovala podmínky bodu 3.1 kategorie I a měla tepelný výkon nad 200 MW. Pokud jde o ostatní OZE, ty buď povinně vyžadují zjišťovací řízení, nebo se jedná o podlimitní záměry, nebo se na ně zákon o posuzování vlivů nevztahuje.

ve zjišťovacím řízení, bylo by logičtější předkládat varianty řešení teprve v případě, že se ve zjišťovacím řízení konstatuje možný významný vliv na toto území.

Pokud jde o závaznost stanoviska podle § 45i odst. 8 zákona o ochraně přírody a krajiny a § 10 zákona o posuzování vlivů, platí, že se jedná o odborný podklad pro navazující řízení. Na základě § 45i odst. 8 a 9 zákona o ochraně přírody a krajiny může být záměr obnovitelného zdroje v navazujícím (územním, stavebním) řízení schválen zásadně jen tehdy, jestliže podle stanoviska záměr nebude mít významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. I v případě, že záměr negativní vliv (myšleno významně negativní, a jedná-li se o variantu s nejmenším negativním vlivem (znovu myšleno významně negativním) na soustavu Natura 2000, mít bude, lze jej schválit, pokud neexistuje variantní řešení bez negativního vlivu a zároveň existují naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu. V takovém případě by musel orgán ochrany přírody nejprve uložit potřebná kompenzační opatření. Kompenzačními opatřeními se přitom rozumí vytvoření podmínek pro zachování nebo zlepšení záměrem ovlivněných evropských stanovišť nebo evropsky významných druhů ve stejné lokalitě nebo její nahrazení jinou lokalitou v obdobném rozsahu a kvalitě. Ze splnění těchto podmínek se nelze nijak vyvázat. Výsledek posouzení z hlediska vlivů na území Natury 2000 je tedy v případech, kdy jsou zjištěny významné negativní vlivy, pro další řízení závazným podkladem v tom smyslu, že oznamovatel musí pro povolení záměru splnit požadavky § 45i odst. 9 - 11 zákona o ochraně přírody a krajiny. Schválena může být pouze varianta s nejmenším možným negativním vlivem. Ještě přísnější podmínky jsou stanoveny § 45i odst. 10 cit. zákona pro lokality s prioritními typy stanovišť nebo prioritními druhy.

Souhlas orgánu ochrany přírody se zásahem do evropsky významné lokality

Pokud jsou evropsky významné lokality vyhlášeny ve formě zvláště chráněných území, uplatňuje se dále pro tyto lokality ochrana právě prostřednictvím konkrétního zvláště chráněného území. V důsledku této ochrany tak následně na tomto území bud'

a) platí relativní zákazy stanovené přímo v zákoně o ochraně přírody a krajiny – pokud má být záměr stavby OZE realizován na území zvláště chráněného území v rozporu s relativním zákazem v zákoně

uvedeným, je nutné získat výjimku z tohoto zákazu podle § 43 cit. zákona,

nebo

b) jsou některé činnosti v souladu s § 44 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny podmíněny předchozím souhlasem (závazným stanoviskem) orgánu ochrany přírody – pokud se tato podmínka vztahuje na umístění stavby OZE, pak je nezbytné získat tento souhlas.

Souhlas ke stavební činnosti je na základě § 37 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny potřebný také v případě, že by měla být stavba OZE realizována v ochranném pásmu zvláště chráněného území.

Všechny tyto procesy a řízení jsou popsány v kapitole 3.1.5 v souvislosti se zvláště chráněnými územími. Ve všech případech vydávání souhlasu či výjimek přitom platí shora zmíněné ustanovení § 45g zákona o ochraně přírody a krajiny.

Nejsou-li evropsky významné lokality vyhlášeny ve formě zvláště chráněných území, platí, že k zásahu, který by mohl potenciálně způsobit poškození nebo zničení této lokality zakázané ustanovením § 45c odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny, je nezbytný předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.

Výjimka z předběžné ochrany

V době, kdy evropsky významné lokality požívají tzv. předběžné ochrany (viz výše), je ze zákona zakázáno tato území jakkoliv poškozovat. Poškozováním ovšem není řádné hospodaření podle platných právních předpisů, např. podle lesního zákona, zákona o vodách apod. Tuto zákonnou výjimku tedy nelze vztáhnout na umístění stavby OZE v této oblasti.

Souhlas s činností v ptačí oblasti nebo smlouva s vlastníkem / nájemcem pozemků

Jak bylo řečeno výše, v souladu s ustanovením § 45e zákona o ochraně přírody a krajiny je ptačí oblast vždy vymezena nařízením vlády, ve kterém mohou být specifikovány činnosti podmíněné předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Tento souhlas se vydává podle povahy věci ve formě závazného stanoviska podle § 149 správního řádu nebo samostatného správního rozhodnutí (viz kapitola 5). Pokud jde o stavby obnovitelných

zdrojů energie, půjde zásadně o závazné stanovisko, které bude poté podkladem pro navazující správní řízení (např. územní a stavební). Při jeho vydání musí orgán ochrany přírody opět respektovat podmínky stanovené v § 45g zákona o ochraně přírody a krajiny tak, jak byly popsány v úvodu této kapitoly.

3.1.5. Další řízení

V souvislosti se záměrem stavby obnovitelného zdroje energie se vedle územního a stavebního řízení zpravidla povedou i jiná správní řízení, resp. proběhnou jiné správní procesy, a to v závislosti na **specifických podmínkách území**, ve kterém má být záměr umístěn. Může se jednat o zvláště chráněné území, ochranné pásmo vodního zdroje, pozemek může být součástí zemědělského půdního fondu apod. Aby byla zabezpečena dostatečná ochrana jiných veřejných zájmů, které se v konkrétním území vyskytují, např. zájmu na ochraně přírody nebo zemědělského půdního fondu), musejí tato řízení nebo procesy proběhnout ještě před vydáním územního rozhodnutí, resp. stavebního povolení. Dostatečnou ochranu těchto zájmů totiž nemůže z povahy věci zajistit stavební úřad, ale pouze specializované správní orgány. Jejich názorem se pak stavební úřad musí zásadně řídit.

Výsledkem těchto správních řízení a procesů tak jsou správní akty, které jsou podkladem pro územní nebo stavební řízení, a žadatel o vydání územního rozhodnutí (stavebního povolení) je proto musí v řízení doložit, případně si je musí stavební úřad vyžádat. Považka těchto podkladových správních aktů může být různá. V některých případech se jedná o samostatné rozhodnutí, např. výjimka ze zákazu u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů), ve většině případů však

půjde o závazné stanovisko, např. závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku). Někdy se dokonce může jednat o správní akt, který nemá povahu ani rozhodnutí, ani závazného stanoviska, např. stanovisko orgánu ochrany přírody o (ne)vyloučení významného vlivu na evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast).

Proti správnímu rozhodnutí podle § 67 správního řádu se lze samostatně odvolat a rozhodnutí o odvolání napadnout správní žalobou. Pro změnu závazného stanoviska předvídá správní řád specifický proces v ustanovení § 149 správního řádu. Na jeho základě se lze proti obsahu závazného stanoviska odvolat v rámci odvolání proti rozhodnutí, jehož je závazným podkladem, např. proti územnímu rozhodnutí, stavebnímu povolení. Závazné stanovisko však je také možné přímo samostatně napadnout správní žalobou²⁴. Nemá-li podkladový správní akt povahu rozhodnutí ani závazného stanoviska, je možné jej zrušit pouze postupem podle § 156 správního řádu.

Po podrobném výkladu okolností zásahu do krajinného rázu, ochrany zemědělského půdního fondu, povolání výjimek z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů a otázek souvisejících se zásahem do území soustavy Natura 2000 přináší tato kapitola přehled dalších zásadních podkladových správních aktů vyplývajících ze zvláštních podmínek daného území. Podkladové správní akty, které nesouvisejí se specifickými podmínkami v území, ale se **zvláštními charakteristikami některých obnovitelných zdrojů energie**, jsou pojednány v samostatných kapitolách, které se na konkrétní obnovitelný zdroj soustředí, např. bioplynová stanice je na rozdíl od ostatních zde popisovaných obnovitelných zdrojů energie zákonem charakterizována jako zdroj znečištění ovzduší. Podkladem pro územní rozhodnutí tak mimo jiné bude závazné stanovisko podle § 17 zákona o ochraně ovzduší).

²⁴ Viz Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2008, č. j. 8 As 47/2005 – 86, www.nssoud.cz

Specifické postavení má v této kapitole povolení ke kácení dřevin, které není „podkladovým“ rozhodnutím v tom smyslu, že by bez něj nešlo získat konečné povolení k realizaci stavby. Jedná se o další, navazující povolení, které musí investor získat, pokud chce stavbu obnovitelného zdroje realizovat v místě se vzrostlými dřevinami.

Předběžné stanovisko

Z uvedeného výkladu je zjevné, že stanoviska a rozhodnutí, vydaná těmito tzv. dotčenými orgány jsou často pro umístění zařízení pro výrobu z OZE naprosto limitující. Z hlediska právní jistoty subjektů práv lze proto doporučit před zahájením kroků k realizaci projektu vyžádat si vydání tzv. předběžného stanoviska, které je upraveno v § 139 správního řádu. Podle tohoto ustanovení může každý požádat správní orgán o předběžné stanovisko k věci, která patří do jeho rozhodovací kompetence. Tak lze získat prvotní informaci o tom, zda je možné záměr realizovat či nikoliv, případně za jakých podmínek. Takové předběžné informace mohou vydávat typicky právě orgány ochrany přírody, kterým to umožňuje § 90 odst. 17 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Ministerstvo životního prostředí připravuje metodický pokyn, který upraví podrobnosti aplikace tohoto ustanovení.

a) Rozhodnutí o odnětí pozemků plnění funkcí lesa

Obdobně jako v případě zemědělských pozemků, i v případě lesních pozemků musí dojít nejprve k jejich odnětí plnění funkcí lesa podle § 15 a následujícího lesního zákona č. 289/2005 Sb. Odnětím se přitom rozumí uvolnění těchto pozemků pro jiné využití. Vedle odnětí lesní zákon rozeznává i omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa neboli stav, kdy není na dotčených pozemcích možné některé z funkcí lesa plnit v obvyklém rozsahu. V případě umístění většiny obnovitelných zdrojů na lesních pozemcích se bude zásadně jednat o odnětí. O odnětí nebo omezení rozhoduje orgán státní správy lesů samostatným rozhodnutím. Jak odnětí, tak omezení může být trvalé nebo dočasné. S odnětím je spojeno uložení poplatku za odnětí.

Ochrannou funkci zde plní ustanovení § 16 odst. 3 lesního zákona, podle kterého může být odlesňování pozemků odňatých plnění funkcí lesa (nebo pozemků, u nichž bylo plnění omezeno), jakožto velmi vážný a nevratný zásah, zahájeno vždy až po právní moci stavebního

povolení nebo jiného rozhodnutí, pokud je jeho získání nutné.

b) Souhlas s činností dotýkající se zájmů na ochraně lesa

V souladu s ustanovením § 14 lesního zákona je nutné získat souhlas orgánu státní správy lesa jako podklad pro ta povolovací řízení, která se dotýkají zájmů na ochraně lesa. V souvislosti se stavbami obnovitelných zdrojů energie bude nutné doložit tento souhlas především v územním a stavebním řízení, za předpokladu, že může taková stavba ovlivnit les nacházející se v její blízkosti. Ustanovení § 14 odst. 2 lesního zákona chrání nejen samotný les (lesní porosty a pozemky určené k plnění funkcí lesa), ale i území nacházející se do vzdálenosti 50 m od okraje lesa. I v případě „dotčení“ těchto pozemků je tak nutné získat souhlas příslušného orgánu státní správy lesa.

Tento souhlas je závazným stanoviskem podle správního řádu a nenahrazuje rozhodnutí o odnětí pozemků plnění funkcí lesa.

c) Závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku

Významnými krajinnými prvky jsou ze zákona všechny lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Dále jsou jimi na základě § 3 odst. 1 písm. b) a § 6 zákona o ochraně přírody a krajiny i jiné části krajiny, které jako významný krajinný prvek zaregistruje orgán ochrany přírody. Typicky se podle zákona o ochraně přírody a krajiny může jednat především o mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy nebo cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků).

V souladu s ustanovením § 4 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je pak k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo k ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, nezbytné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Takovým zásahem je podle zákona zejména umístění stavby.

d) Výjimka ze zákazu ve zvláště chráněných územích

Podle ustanovení §§ 16, 26, 29, 34 zákona o ochraně přírody a krajiny je zakázáno umísťovat nové stavby v první zóně národního parku, v první zóně chráněné krajinné

oblasti, na území národních přírodních rezervací a na území přírodních rezervací. Obdobně jsou v ustanovení § 35 odst. 2 a § 36 odst. 2 zakázány jakékoliv změny či poškozování národní přírodní památky a přírodní památky nebo jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození. V případě, že by měla být stavba obnovitelného zdroje energie umístěna na území některého z uvedených zvláště chráněných území, bylo by nutné žádat o výjimku ze zákazu podle § 43 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Zákon o ochraně přírody a krajiny v § 43 stanoví, že v jednotlivých případech, kdy veřejný zájem na udělení výjimky ze stanovených zákazů výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody, schvaluje výjimku z výše uvedených zákazů v každém jednotlivém případě svým usnesením vláda. Dle ustanovení § 43 odst. 2 vede správní řízení o udělení výjimky Ministerstvo životního prostředí, které výjimku povoluje svým rozhodnutím, ovšem na základě předchozího usnesení vlády, jímž je vázáno. V případě, že výjimka není udělena, žadatel sice může podle správního řádu napadnout rozhodnutí ministerstva rozkladem, lze ale předpokládat, že ministr nemůže než rozhodnutí potvrdit, protože „faktické rozhodnutí“ vydala vláda a ministerstvo jím bylo vázáno. V takovém případě žadateli zbývá jen obrátit se na správní soud s žalobou.

Dále § 43 v odstavcích 3 a 4 stanovuje pravomoc orgánům ochrany přírody (krajským úřadům a správám národních parků a chráněných krajinných oblastí) povolit výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody, nebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany zvláště chráněného území.

e) Souhlas s činností ve zvláště chráněném území vázanou bližšími ochrannými podmínkami na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody

Zatímco základní ochranné podmínky jednotlivých typů zvláště chráněných území stanovuje přímo zákon o ochraně přírody a krajiny, podle § 44 odst. 3 tohoto zákona může orgán, který konkrétní zvláště chráněné území vyhláší, navíc stanovit v tzv. bližších ochranných podmínkách činnosti a zásahy, jež jsou dále vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Může jít například o umístování informačních, reklamních a propagačních zařízení na území CHKO mimo zastavěné území obcí nebo o vjezd vozidel mimo vyznačené cesty v přírodních rezervacích.

f) Závazné stanovisko k některým činnostem na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti

Na základě § 44 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny jsou některé činnosti vždy podmíněny předchozím souhlasným závazným stanoviskem orgánu ochrany přírody, nehledě na to, zda tak stanovují bližší ochranné podmínky či nikoliv. Jedná se o ohlášení stavby, vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu, stavebního povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudačního souhlasu, je-li spojen se změnou stavby, povolení k odstranění stavby či k provedení terénních úprav podle stavebního zákona, povolení k nakládání s vodami a k vodním dílům, povolení k některým činnostem či udělení souhlasu podle vodního zákona, a to na celém území národních parků a chráněných krajinných oblastí. Tyto činnosti jsou tak z větší části relevantní i pro realizaci staveb obnovitelných zdrojů energie. V případě, že mají být realizovány na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti, je pak nezbytné toto souhlasné závazné stanovisko získat.

g) Souhlas se stavební činností v ochranném pásmu zvláště chráněného území

Kromě ochrany samotného zvláště chráněného území jako takového mohou být navíc zvláště chráněná území chráněna před rušivými vlivy z okolí i ochranným pásmem. Takové ochranné pásmo může buď vyhlásit ten orgán, který vyhlásil i konkrétní zvláště chráněné území, nebo se jím ze zákona rozumí území do vzdálenosti 50 m od hranic národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace nebo přírodní památky. Na základě § 37 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny může být v takovém ochranném pásmu stavební činnost prováděna jen na základě souhlasu orgánu ochrany přírody.

h) Souhlas k činnosti v památkové rezervaci a v památkové zóně

V souladu s ustanovením § 14 zákona o památkové péči č. 20/1987 Sb. si musí každý vlastník (resp. správce nebo uživatel) pozemku, který se nachází v památkové rezervaci nebo v památkové zóně, k provedení stavby, terénním úpravám nebo umístění zařízení na něm předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Výjimkou je situace, kdy tuto jeho povinnost vylučuje tzv. plán ochrany

památkových rezervací a památkových zón vydaný pro dané území krajským úřadem jako opatření obecné povahy podle § 6a zákona o památkové péči.

ch) Souhlas s činností v ochranném pásmu

Ke stavbě obnovitelného zdroje energie v ochranném pásmu je zásadně nutné získat souhlas příslušného správního orgánu (často ve formě povolení nebo závazného stanoviska) nebo souhlas vlastníka / provozovatele chráněného objektu.

Do území zamýšleného pro stavbu obnovitelného zdroje energie mohou (mimo ochranná pásma zmíněná výše, tj. především ochranné pásmo zvláště chráněného území) v zásadě zasahovat tato ochranná pásma:

- silniční ochranné pásmo,
- ochranné pásmo drah (železničních, tramvajových, trolejbusových a lanových),
- ochranné pásmo leteckých staveb (letišť a leteckých pozemních zařízení),
- ochranné pásmo podle energetického zákona (tj. ochranná pásma zařízení elektrizační soustavy, plynárenských zařízení a zařízení pro výrobu či rozvod tepelné energie),
- ochranné pásmo komunikačního vedení a ochranné pásmo rádiového zařízení a rádiového směrového spoje,
- ochranné pásmo vodního zdroje,
- ochranné pásmo vodovodního řadu a kanalizační stoky,
- ochranné pásmo nemovitě kulturní památky, nemovitě národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny,
- ochranné pásmo přírodního léčivého zdroje a zdroje přírodní minerální vody,
- ochranné pásmo objektů důležitých pro obranu státu.

i) Povolení ke kácení dřevin

Na základě § 8 zákona o ochraně přírody a krajiny je ke kácení dřevin mimo les až na výjimky nezbytné získat povolení orgánu ochrany přírody. Povolení ke kácení může orgán ochrany přírody vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Budou se zde tedy vyvažovat zájmy na zachování konkrétních dřevin a výrobě obnovitelné energie.

Povolení ke kácení může být vydáno teprve poté, co je pro stavbu obnovitelného zdroje vydáno pravomocné územní rozhodnutí.

„Závažný důvod pro pokácení dřevin musí existovat již v okamžiku vydání rozhodnutí o povolení pokácení dřevin (...) Nejvyšší správní soud je toho názoru, že závažný důvod pro pokácení dřevin spočívající v plánované výstavbě může být dán teprve v okamžiku, kdy nabude právní moci územní rozhodnutí o umístění této stavby.“

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2008, čj. 4 As 20/2008 – 84)

■ 4. Územní plánování zařízení pro výrobu z OZE

Jak již bylo uvedeno, územní plánování je základním veřejnoprávním, koncepčním východiskem pro povolování téměř veškerých staveb, tedy i pro záměry výroby z OZE. Z toho důvodu je potřebné věnovat se této problematice podrobněji i v souvislosti s povolováním těchto zařízení.

Stavební zákon v hierarchicky uspořádané struktuře rozlišuje celostátní Politiku územního rozvoje, krajské Zásady územního rozvoje a obecní územní plány.

Politika územního rozvoje

Politika územního rozvoje je celostátním nástrojem územního plánování. Jejím smyslem je na centrální úrovni koordinovat územní plánování a zajistit trvalou udržitelnost rozvoje území. Platnou politiku územního rozvoje schválila vláda usnesením ze dne 20. 7. 2009. Veškerá územně plánovací dokumentace nižšího řádu musí být se schválenou politikou v souladu. Vzhledem k tomu, že platná politika územního rozvoje neobsahuje ve vztahu k OZE žádné úkoly pro podřízené stupně územního plánování, není nutné se jí v této publikaci podrobněji zabývat. Do 31. 12. 2012 však bude vládě předložena zpráva o uplatňování platné politiky, na jejímž základě může být politika aktualizována. Není vyloučeno, že aktualizovaná politika by mohla upravovat podmínky pro obnovitelné zdroje energie.

Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje (ZÚR) jsou mimořádně závažným dokumentem nejen z pohledu krajské samosprávy a jejího zájmu na rozvoji území kraje, ale i z pohledu umísťování zařízení pro výrobu z OZE. Zásady vymezují především koridory a plochy nadmístního významu, tedy území, které se dotýká alespoň několika obcí v kraji (viz § 2 odst. 1 písm. h) stavebního zákona). Zásady územního rozvoje však nemohou zasahovat do obecní samosprávy a její působnosti v územním plánování a vymezovat plochy a koridory, které nesplňují podmínku nadmístního významu. Právní úpravu obsahu a způsobu pořízení zásad územního rozvoje obsahuje § 36 – § 42 stavebního zákona, prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. a 501/2006 Sb. Související právní úpravu obsahuje zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a podpůrně se použije zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Z právního hlediska jsou zásady územního rozvoje opatřením obecné povahy. Po obsahové stránce zpravidla nejsou ZÚR natolik podrobné, aby byly schopné přímo vymezit plochy pro záměry výroby z OZE. Nicméně svým koncepčním přístupem k území mohou jejich umístění výrazně ovlivnit. ZÚR jednak musí být v souladu s PÚR a jednak implementují množství sektorových krajských koncepcí. Segmentu OZE se dotýkají zejména energetické koncepce, plány odpadového hospodářství a nepochybně i územní studie vypracované k ochraně krajinného rázu.

Zásady územního rozvoje se zpracovávají ve dvou fázích. Krajský úřad připraví nejdříve na základě rozhodnutí zastupitelstva zadání, ve kterém navrhne cíle a požadavky na návrh Zásad. Návrh je pak povinnou druhou fází pořizování ZÚR. Zadání se zpracovávalo pouze u prvních ZÚR, vznikajících po vstupu nového stavebního zákona v účinnost. Pořizování všech ZÚR v budoucnu nebo jejich změn bude zahájeno na základě zprávy o uplatňování zásad územního rozvoje. Každé 2 roky bude muset krajský úřad předložit zastupitelstvu zprávu o uplatňování zásad územního rozvoje. Na jejím základě zastupitelstvo rozhodne o změně nebo o pořízení nových ZÚR.

Správní orgány hájící při zpracovávání ZÚR veřejné zájmy podle zvláštních právních předpisů se označují jako dotčené orgány (viz § 136 odst. 1 písm. a) a b) správního řádu ve spojení s § 4 odst. 2 stavebního zákona). V procesu územního plánování se typicky jako dotčené orgány objevují orgány ochrany přírody, ochrany ovzduší, ochrany zemědělského půdního fondu, ochrany vod nebo orgány ochrany veřejného zdraví. Každé stanovisko dotčeného orgánu musí být odůvodněné v souladu § 68 odst. 3 správního řádu (ve spojení s § 154 cit. zákona).

Vzhledem k tomu, že proces územního plánování není správním řízením podle části II. správního řádu, podávají dotčené orgány v tomto procesu stanoviska a vyjádření, která nejsou závazným stanoviskem podle § 149 správního řádu. Tato stanoviska a vyjádření jsou však přesto (jak potvrdil i Nejvyšší správní soud) v souladu s § 4 odst. 2 písm. b) stavebního zákona závazným podkladem k vydání ZÚR. Na jejich případný samostatný přezkum je nutné použít ustanovení části IV. správního řádu, nikoli části III. správního řádu.

Nad návrhem ZÚR (jejich změny) se koná společné jednání pořizovatele, dotčených orgánů, ministerstev a sousedních krajů. Dotčené orgány mají ode dne konání

společného jednání 30 dnů na podání stanoviska k návrhu ZÚR. Lhůtu může pořizovatel prodloužit o 30 dnů, požádá-li o to dotčený orgán při společném jednání. Podávání stanovisek k návrhu ZÚR se řídí koncentrační zásadou, tzn. že ke stanovisku podanému po uplynutí lhůty pořizovatel nepřihlíží. Tuto zásadu však podle našeho názoru není možné uplatňovat absolutně. V případě, že v průběhu projednání s veřejností získá dotčený orgán dodatečné informace, které jej vedou ke změně jeho stanoviska, měl by pořizovatel nové stanovisko dotčeného orgánu akceptovat. Vyplývá to především ze zásad objektivní pravdy a zákonnosti, kterými se orgány veřejné správy musí řídit při všech svých postupech (viz § 177 odst. 1 správního řádu).

Proces SEA je integrován do postupů územního plánování, resp. do vyhodnocení vlivů ZÚR na trvale udržitelný rozvoj, a to včetně požadavků na zapojení veřejnosti. Pro vyhodnocení vlivů ZÚR na životní prostředí se aplikují ustanovení stavebního zákona (§ 19 odst. 2 a příloha ke stavebnímu zákonu a další příslušná ustanovení § 19 odst. 2 stavebního zákona a přílohy ke stavebnímu zákonu a další příslušná ustanovení z oddílu Zásady územního rozvoje, a dále § 10i zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Vzhledem k nedostatečné úpravě posuzování vlivů na životní prostředí ve stavebním zákoně je však nutné jako výkladovou pomůcku použít i další ustanovení tohoto zákona.

Podle § 10i odst. 3 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí Ministerstvo životního prostředí stanoví požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení vlivů ZÚR na životní prostředí včetně zpracování možných variant řešení, a pokud vyhodnocení vlivů na životní prostředí neobsahuje náležitosti podle stavebního zákona, je oprávněno požadovat jeho dopracování. Ministerstvo bude podle stejného ustanovení také stanovovat požadavky k návrhu zprávy o uplatňování ZÚR. Stanovení požadavků na obsah a rozsah vyhodnocení vlivů ZÚR na životní prostředí není předmětem dohadování mezi dotčenými orgány, ale tyto požadavky jsou pro ně závazné.

Obsahové náležitosti vyhodnocení vlivů ZÚR na životní prostředí stanovuje příloha ke stavebnímu zákonu. Podstatným bodem vyhodnocení je určité povinnost porovnat varianty a jejich zjištěné či předpokládané, kladné a záporné, vlivy. Součástí této povinnosti je srozumitelný popis použité metody vyhodnocení. Zásady územního rozvoje se spolu s vyhodnocením

vlivů předají Ministerstvu životního prostředí, které vydá stanovisko.

Stanovisko MŽP k vyhodnocení vlivů zásad územního rozvoje na životní prostředí vydávané podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů je stanoviskem příslušného úřadu, které však není pro pořizovatele při schvalování zásad územního rozvoje věcně závazné. Případná pochybení v procesu posuzování vlivů na životní prostředí podléhají přezkoumání soudem v rámci soudního přezkumu opatření obecné povahy. MŽP je příslušným úřadem pro vydávání stanoviska SEA pro ZÚR a politiku územního rozvoje podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Krajský úřad je příslušným úřadem pro vydávání stanoviska SEA k územním plánům. Bez stanoviska ke koncepci nemůže být koncepce schválena a stanovisko je tedy procesně závazné.

Je třeba připomenout, že MŽP se vyjadřuje v rámci připomínkovacího řízení zásad územního rozvoje k problematice i z hlediska zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, zákona č. 344/1992 Sb., o ochraně ZPF, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů.

Hodnocení dopadů na síť Natura 2000 při tvorbě Zásad územního rozvoje

V případě, že zásady územního rozvoje obsahují záměry, které mohou mít významný vliv na soustavu chráněných území Natura 2000, musí být předmětem posouzení z hlediska vlivů na tato území (viz § 45h zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Stanovisko k možnému významnému negativnímu vlivu na soustavu Natura 2000 uplatňuje krajský úřad nebo správa NP nebo CHKO k návrhu zadání (zprávě o uplatňování ZÚR). Na základě tohoto stanoviska ve smyslu § 45i odst. 1 zák. č. 114/1992 Sb. se provede vyhodnocení vlivů ZÚR na soustavu Natura 2000.

Pokud hodnocení a na základě něho vydané stanovisko podle § 45i odst. 8 zák. č. 114/1992 Sb. prokáže významně negativní vliv na území Natura 2000 a pokud neexistuje alternativní řešení s menším dopadem, lze

ZÚR schválit pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a za současného uložení kompenzačních opatření. Podrobněji k hodnocení dopadů na síť chráněných území Natura 2000 v kap. 3.1.4 této publikace.

Účast investora OZE a dalších osob na pořizování ZÚR

Obecně v procesu pořizování ZÚR platí, že každá fyzická i právnická osoba může návrh ZÚR připomínkovat. Je-li obec a zástupce veřejnosti²⁵ mohou podat proti návrhu ZÚR námitky. Důsledkem této úpravy je, že právo podat námitku nemá (na rozdíl od pořizování územního plánu obce) vlastníci nemovitostí v území řešeném ZÚR. Čistě z pohledu právní úpravy ve stavebním zákoně by se mohlo zdát, že postavení investora OZE jako vlastníka pozemků v procesu pořizování není silné. O připomínce totiž na rozdíl od námítky pořizovatel nerozhoduje samostatným rozhodnutím, nýbrž ji pouze zohledňuje při schvalování ZÚR.

Postavení investora OZE ovšem výrazně posiluje úprava soudního přezkumu ZÚR jako opatření obecné povahy. Podle § 101a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.), může návrh na zrušení ZÚR nebo jejich části podat ten, kdo tvrdí, že byl jejich vydáním dotčen na svých právech. O tomto návrhu rozhoduje správní soud, a to ve lhůtě 30 dnů. Tato právní úprava dává vlastníkům nemovitostí důležitý a efektivní prostředek právní ochrany jejich zájmů. V případě, že pořizovatel žádným způsobem nereaguje na připomínku investora OZE podanou k návrhu ZÚR, vystavuje se riziku, že proti vydanému ZÚR bude podána žaloba a na základě ní soud ZÚR nebo jejich část zruší.

Dotčené orgány a pořizovatel by proto měly ke všem odůvodněným připomínkám přistupovat zodpovědně a pečlivě a odůvodněně na ně reagovat.

Územní plán obce

Územní plán vymezuje zastavěné území a zastavitelné plochy v obci. Jen na takto označených plochách může stavebník získat povolení k zamýšlené stavbě. Stavební zákon označuje území nacházející se mimo plochy zastavitelné a mimo zastavěné území jako nezastavěné území a zakazuje na něm povolovat většinu staveb. Právní úprava obecního územního plánování je obsažena v § 43 – § 58 stavebního zákona.

V nezastavěném území lze v souladu s § 18 odst. 5 stavebního zákona umísťovat stavby pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepšují podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra. Přechodné ustanovení § 188a stavebního zákona pak povoluje umístění ještě dalších vyjmenovaných staveb, zejména pro bydlení.

Záměry OZE nespádají pod výjimky dle citovaných ustanovení, a proto je není možné v nezastavěném území umístit. Z tohoto důvodu je územní plán a v něm správně a zákonně vymezená plocha pro záměry OZE nejdůležitějším předpokladem pro realizaci investice do obnovitelných zdrojů energie.

Územní plán obce se zpracovává minimálně ve dvou fázích. Vždy musí orgán územního plánování zpracovat zadání územního plánu. Po schválení zadání úřad vypracuje návrh územního plánu. Někdy se pořizuje před návrhem územního plánu ještě koncept územního plánu, zejména v případech, kdy je užitečné připravit a zvážit více variant územního plánu.

²⁵ Zástupcem veřejnosti je fyzická nebo právnická osoba, kterou zmocní příslušný počet lidí k podání námítky proti řešení v územně plánovací dokumentaci (viz § 23 stavebního zákona).

Orgánem územního plánování, tedy tím, kdo pořizuje územní plány, není každý obecní úřad. Primárně je tato kompetence dána obecním úřadům obce s rozšířenou působností²⁶. Pokud prokáže kvalifikační předpoklady svých úředníků také obecní úřad nižšího řádu, může se stát pořizovatelem i on. Pravidlem však bude, že malým obcím (těmi se rozumí i obce s pověřeným obecním úřadem) bude pořizovat územní plán obecní úřad s rozšířenou působností, do jehož správního obvodu obec spadá. To se ovšem týká samotné technické stránky vypracování územního plánu. V kompetenci zastupitelstva každé obce je schvalovat výstupy všech fází pořizování územního plánu (tedy zadání, případně koncept a zejména konečný návrh). Znamená to, že **konečné rozhodnutí o schválení územního plánu je vždy na zastupitelstvu té obce, pro jejíž území je územní plán pořizován.**

Stavební zákon zná celkem čtyři způsoby rozhodnutí o pořízení územního plánu.

O pořízení územního plánu rozhoduje zastupitelstvo obce

1. z vlastního podnětu,
2. na návrh orgánu veřejné správy,
3. na návrh občana obce,
4. na návrh fyzické nebo právnické osoby, která má vlastnická nebo obdobná práva k pozemku nebo stavbě na území obce. (§ 44 stavebního zákona.)

Návrh občana obce nebo vlastníka pozemku v obci (ani dotčeného orgánu) neznamena automaticky zahájení procedury pořizování územního plánu. Konečné slovo má vždy zastupitelstvo obce, které ovšem musí o návrhu povinně hlasovat. Zastupitelstvo může

podmínit rozhodnutí o pořízení územního plánu obce, případně jeho změny, úhradou nákladů pořízení navrhovatelem.

Dojde-li ke kladnému rozhodnutí zastupitelstva obce o pořízení územního plánu obce nebo jeho změny, zpracuje pořizovatel návrh **zadání územního plánu, který se zveřejní po dobu 30 dnů na úřední desce pořizovatele a obce, pro niž se územní plán pořizuje²⁷.** V této lhůtě **je možné návrh zadání připomínkovat.** Připomínky mohou jak směřovat ke stanoveným cílům a požadavkům na obsah územního plánu, tak i např. navrhnout posouzení územního plánu z hlediska vlivů na životní prostředí nebo požadovat zpracování variantního konceptu územního plánu obce. Požadavek na zpracování konceptu je nutné uplatňovat už ve fázi zadání, neboť zastupitelstvo musí o této otázce rozhodnout při schvalování návrhu zadání územního plánu. Pokud zastupitelstvo nerozhodne o potřebě zpracování konceptu, bude po schválení zadání zpracován rovnou návrh územního plánu.

Koncept územního plánu, jak již bylo řečeno výše, se zpracovává ve variantách a musí být prezentován na veřejném projednání. Do 15 dnů po jeho konání mohou vlastníci pozemků, kteří jsou dotčeni veřejně prospěšnými stavbami nebo zastavitelnými plochami, a zastupce veřejnosti uplatnit námitky. Všichni ostatní mohou koncept připomínkovat. V této fázi územního plánu se o námitkách nerozhoduje²⁸.

Návrh územního plánu vychází ze zadání nebo konceptu územního plánu. Jeho důležitou součástí je zdůvodnění výběru variant, pokud byly obsaženy v konceptu územního plánu. Návrh musí také vyhodnotit námitky a připomínky podané ke konceptu, příp. zadání územního plánu.

²⁶ Zák. č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

²⁷ Srov. § 21 a § 47 odst. 2 stavebního zákona.

²⁸ Srov. § 53 odst. 1 stavebního zákona a rozsudek NSS, č. j. 1 Ao 4/2008 – 110.

Návrh územního plánu je povinně předložen k veřejnému projednání, konanému po uplynutí lhůty 30 dnů od jeho zveřejnění. **Veřejné projednání je poslední příležitostí, kdy uplatnit námitky a připomínky. K později podaným námitkám a připomínkám se nepřihlíží.** Stejně tak se nepřihlíží ani k námitkám a připomínkám, o kterých bylo rozhodnuto při vydání Zásad územního rozvoje. Na tomto místě je potřeba znovu připomenout rozdíl mezi připomínkou a námitkou. Připomínku má pořizovatel / zastupitelstvo povinnost „pouze“ zohlednit, kdežto o námitce musí rozhodnout a své rozhodnutí odůvodnit.

„Jak již zdejší soud zdůraznil v předešlém rozhodnutí, úprava obsažená v ustanoveních § 52 odst. 2 a 3 a § 53 odst. 1, věť první, stavebního zákona rozlišuje dva různé prostředky, jimiž lze brojit proti návrhu územního plánu, a to námitky a připomínky. Zatímco námitky může vznést pouze taxativně vymezený subjekt, který v zásadě musí být tímto návrhem dotčen (tzv. dotčení vlastníci), uplatnit připomínky může každý, tedy široká veřejnost. Rozhodujícím kritériem pro určení toho, zda podání navrhovatelů obsahující výhrady proti návrhu opatření obecné povahy je připomínkou či námitkou, není kvalita či obsahové náležitosti tohoto podání, nýbrž to, kdo výhrady vznesl, či jinak řečeno, posouzení dotčenosti navrhovatelů jakožto vlastníků pozemků a stavby. Pokud jsou tedy výhrady proti návrhu změny územního plánu vzneseny vlastníkem nemovitostí dotčených návrhem veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření a zastavitelných ploch, popřípadě též zástupcem veřejnosti, musí k nim být bez dalšího přistoupeno jako k námitkám, jak ostatně zdůraznil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 3. 2008, č. j. 2 Ao 1/2008 - 51. Rozdílné intenzitě zájmu na podání těchto dvou prostředků rovněž odpovídá rozdílný následný způsob vypořádání se s nimi. Zatímco v případě připomínek postačuje vyhodnocení, u námitek vyžaduje shora citované ustanovení § 53 odst. 1 stavebního zákona, ve spojení s ustanovením § 172 odst. 5 správního řádu, vydání samostatného rozhodnutí o nich.“

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.8. 2009, č. j. 9 Ao 1/2009 – 36)

Návrh územního plánu obce musí být v souladu s Politikou územního rozvoje a Zásadami územního rozvoje. Stanovisko o souladu územního plánu

s nadřízenými územně plánovacími dokumentacemi vydá krajský úřad. Bez souhlasu krajského úřadu nelze územní plán obce schválit (srov. § 51 odst. 3 stavebního zákona).

K návrhu územního plánu obce; příp. již ke konceptu se předkládá také **vyhodnocení vlivů územního plánu na životní prostředí a veřejné zdraví, tzn. dokumentace SEA.** To ovšem pouze za předpokladu, že krajský úřad při zadání územního plánu uplatnil požadavek na posouzení územního plánu z hlediska vlivů na životní prostředí nebo územně příslušný orgán ochrany přírody (tj. krajský úřad, Správa národního parku nebo chráněné krajinné oblasti, újezdni úřad nebo MŽP), nevyloučily významný vliv na evropsky významnou lokalitu či ptačí oblast. Z pohledu hodnocení vlivu územního plánu na území soustavy Natura 2000 pak platí obdobné zásady a postupy uvedené v souvislosti s pořizováním Zásad územního rozvoje.

Stejně jako u zásad územního rozvoje jsou i u územního plánu podkladem k jeho vydání také všechna stanoviska dotčených orgánů. Stanovisko dotčeného orgánu musí být odůvodněno v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu. Protichůdná stanoviska dotčených orgánů projednává podle § 4 odst. 7 stavebního zákona pořizovatel. Nepodaří-li se konflikt odstranit dohodou, rozhodne spor nejbližší nadřízený správní orgán. Za situace, kdy neexistuje společný nadřízený orgán, se pokusí o dohodu ústřední správní orgány, které jsou nadřízené dotčeným orgánům v konfliktu. Pokud ani ty spor nevyřeší, předloží jej Nejvyššímu správnímu soudu.

Pořizovatel není pasivním příjemcem stanovisek dotčených orgánů. Musí je vyhodnotit z hlediska úplnosti a zákonnosti (např. zda jsou odůvodněná nebo zda nevybočila z mezí právního uvážení v působnosti dotčeného orgánu). Pokud by tak pořizovatel nečinil, zakládal by nezákonnost celého, nebo části územního plánu. V rozporu se zákonem je např. to, když pořizovatel bez dalšího převezme stanovisko orgánu ochrany přírody, které je v rozporu s jinými podklady a tvrzeními předloženými při pořizování územního plánu a které zjevně v odůvodnění vybočuje z mezí správního uvážení. Další nezákonnost pak pořizovatel založí při rozhodování o námitce, kterou vypořádá tak, že ji zamítá s odůvodněním, že OOP podal v předchozí větě popsané stanovisko, ačkoli námitkující upozorňoval na nezákonnost uvedeného stanoviska.

„Pouhý odkaz na stanoviska dotčených orgánů státní správy se tedy v případě zpochybnění jejich vzájemného souladu jeví jako nedostatečný a v žádném případě nemůže nahradit vlastní správní uvážení stavebního úřadu v tomto směru. Stavební úřad by se tak zbavoval své aktivní role v rozhodovacím procesu a jeho role by v krajním případě byla zredukována ad absurdum na pouhý sběr dat (vyjádření, posudků a stanovisek) a pozdější deklarování závěrů dotčených orgánů státní správy cestou formálního vydání rozhodnutí na jejich základě. Je zřejmé, že takovou pasivní roli stavebnímu úřadu zákon nepřisuzuje.“

*rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6.8. 2009 ,
č. j. 9 As 88/2008*

Stanoviska dotčených orgánů jsou přezkoumatelná podle § 156 odst. 2 správního řádu nebo v rámci návrhu na zrušení opatření obecné povahy podle § 101a a násl. s. ř. s.

Stavební zákon stanoví, že **každé 4 roky je nutné předložit zastupitelstvu obce zprávu o uplatňování územního plánu. Na základě této zprávy může být rozhodnuto o změně nebo o pořízení nového územního plánu.** Povinnost předkládat zprávu nevylučuje, aby občané nebo vlastníci nemovitostí kdykoli podali návrh na změnu územního plánu. Pořizování změny může probíhat ve zjednodušeném procesu. V některých případech tak nebude ke změně územního plánu zpracováván koncept, a dokonce ani zadání.

Územní plán by měl být poměrně trvalým dokumentem. Žádné koncepci neprospívá, pokud je stále měněna. V praxi k tomu však bohužel dochází, a to často pouze na podkladě partikulárních zájmů. Na druhou stranu připadá v úvahu množství situací, které vyžadují změnu územního plánu (např. prudký nárůst obyvatel obce apod.) — za tím účelem má územní plánování sledovat společenský a hospodářský potenciál rozvoje (§ 18 odst. 2 stavebního zákona).

Účast investora do zařízení pro výrobu z OZE a dalších osob na pořizování územního plánu

Investor do OZE jako vlastník pozemku v obci má právo požádat o vydání územního plánu obce, příp. jeho změny. O jeho žádosti musí zastupitelstvo rozhodnout. Je pouze na vůli obce (vyjádřené prostřednictvím hlasování zastupitelstva), jestli územní plán (jeho změnu)

na základě žádosti pořídí nebo ne. Žadatel o vydání územního plánu (jeho změny) nemá na pořízení právní nárok. V této fázi rozhodování obce do něho nevstupují ještě ani dotčené orgány. Rozhodnutí o pořízení územního plánu je výlučně výrazem práva na samosprávu.

Investor do OZE jako vlastník pozemku může namítkovat územní plán pořizovaný z jakéhokoli důvodu. Námitka se podává ve fázi konceptu, pokud je zpracováván, nebo ve fázi návrhu územního plánu. Okruh vlastníků nemovitostí, kterým je umožněno uplatnit procesně relevantní námitku, je omezen stavebním zákonem tak, že vlastníci musí být dotčeni veřejně prospěšnou stavbou, veřejně prospěšným opatřením nebo návrhem nových zastavitelných ploch (srov. § 48 odst. 2. a § 52 odst. 2 stavebního zákona). Vlastníci nemovitostí, který některou z těchto podmínek nenaplní, pak může stejně jako kdokoli podat k návrhu územního plánu připomínku. Stavební zákon stanovuje pro námitku poměrně přísná formální i obsahová pravidla. Námitka musí obsahovat odůvodnění s uvedením údajů z katastru nemovitostí a musí také vymezit území, jehož navrhované řešení věcně napadá. Námitku i připomínku je třeba podat nejpozději při veřejném projednání návrhu územního plánu. Pozdější podání vede k jejímu odmítnutí, resp. pořizovatel nebude k námitce přihlížet ani o ní rozhodovat. K námitce musí pořizovatel vypracovat návrh rozhodnutí a zastupitelstvo obce je povinno o ní rozhodnout.

Vlastník pozemku v obci je nepochybně aktivně legitimován k podání návrhu na zrušení územního plánu nebo jeho části podle § 101a a násl. soudního řádu správního.

Změna územního plánu

Pro proces změny územního plánu platí stejná pravidla jako pro pořizování úplně nového územního plánu (srov. § 55 odst. 2 stavebního zákona). Nemusí se však zpracovávat zadání, a to v případě, že není nutné posuzovat změnu postupem SEA, resp. vyhodnocovat vlivy na udržitelný rozvoj, a pokud jsou schválené tzv. pokyny pro zpracování změny územního plánu. Pokyny může schválit zastupitelstvo obce jako součást zprávy o uplatňování územního plánu v uplynulém období. Tuto zprávu předkládá pořizovatel zastupitelstvu každé 4 roky. Zprávu nemohou namítovat dotčené osoby, vyjadřují se k ní pouze dotčené orgány a krajský úřad.

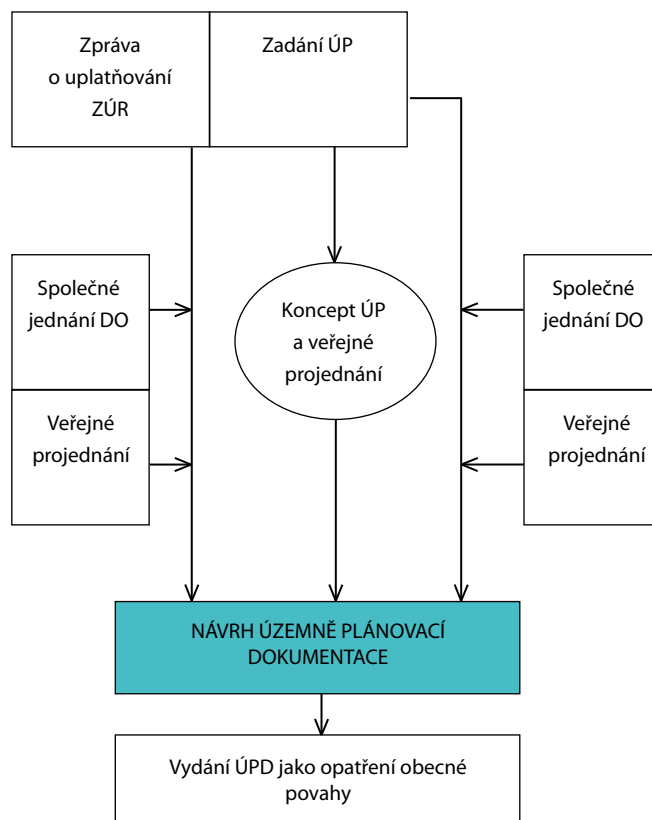
Funkční vymezení ploch v územním plánu

Vymezovat plochy v území a určovat způsob jejich využití je jedním ze základních poslání územního plánu. Typy ploch a jejich charakteristiku v územním plánu stanovuje vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Zde jsou popsány charakteristiky např. plochy bydlení, plochy zemědělské nebo plochy výroby a skladování.

Územní plán zpravidla určuje pro příslušnou plochu hlavní způsob využití a poté její přípustné další, s hlavním způsobem nekolidující využití.

Záměry OZE mohou být umísťovány pouze v souladu s územním plánem, konkrétněji v souladu s funkčním využitím plochy, a to minimálně s jejím přípustným využitím. Vzhledem ke snadné odstranitelnosti a dočasnosti mnoha typů záměrů OZE (především VTE a FVE) lze považovat za přípustné, že by obce a dotčené orgány měly ve vhodných lokalitách umožňovat umísťovat záměry OZE prostřednictvím přípustného využití plochy vedle hlavního způsobu využití. Jestliže záměry OZE nekolidují s hlavním využitím plochy a navíc jsou velmi rychle a snadno odstranitelné po relativně krátké době své životnosti, není účelné vymezovat plochy výhradně pro využití záměrem OZE.

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ – PROCES

■ 5. Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) při povolování OZE

Posuzování vlivů některých záměrů na životní prostředí upravuje zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Záměry OZE buď posuzování vlivů na životní prostředí nepodléhají (například fotovoltaické elektrárny), nebo spadají do tzv. kategorie II. U těchto záměrů zpravidla musí proběhnout alespoň zjišťovací řízení, v jehož závěru příslušný orgán (většinou krajský úřad) stanoví, zda záměr vyžaduje další posuzování nebo ne. Pokud záměr větrné elektrárny, zařízení na zpracování biomasy nebo malé vodní elektrárny nedosahuje ani limitních hodnot pro záměry v kategorii II, nemusí být předmětem posuzování vlivů na životní prostředí. Měly by však být předmětem alespoň zjednodušeného zjišťovacího řízení pro podlimitní záměry podle § 6 odst. 2 a 3 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Jak u tzv. podlimitních záměrů, tak u záměrů, které vůbec nepodléhají posouzení, protože nejsou obsaženy v příloze 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (fotovoltaické elektrárny), může být posouzení vyvoláno stanoviskem orgánu ochrany přírody podle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, kterým není vyloučen významný vliv záměru na území v soustavě Natura 2000 (srov. § 4 odst. 1 písm. e) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí).

Zjišťovací řízení se zahajuje na podkladě oznámení záměru podle § 6 odst. 1 ve spojení s § 7 odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb. V oznámení musí žadatel uvést základní údaje o sobě i o záměru. Nesmí chybět data o kapacitě záměru, stručný popis technologie nebo úvahy nad možnostmi kumulace vlivů s jinými záměry. Zjišťovací řízení slouží k tomu, aby příslušný úřad (MŽP nebo krajský úřad) mohl kvalifikovaně rozhodnout, zda záměr bude či nebude posuzován celým procesem EIA. Pokud je podle závěru zjišťovacího řízení nutné další posuzování, stanoví v něm úřad oblasti, na které je třeba se zaměřit při zpracování dokumentace o vlivech záměru na životní prostředí (dále jen „dokumentace EIA“). V opačném případě závěr obsahuje přímo podmínky směřující k ochraně životního prostředí, jež musí být zohledněny v navazujících řízeních o povolení záměru (tj. musí být do navazujících povolení zapracovány nebo vysvětleny, proč k tomu nemohlo dojít).

Závěr zjišťovacího řízení, stejně jako oznámení záměru je příslušný úřad povinen zaslat všem ke zveřejnění a vyjádření dotčeným územním samosprávným celkům (kraj a obce) a dotčeným správním úřadům. Kraj a obce tyto

dokumenty povinně zveřejní na svých úředních deskách. Povinné je rovněž zveřejnění na internetu.

V případě, že bude ve zjišťovacím řízení stanoveno, že záměr podléhá dalšímu posuzování, musí investor nechat zpracovat dokumentaci. Po předložení dokumentace obsahující všechny náležitosti podle přílohy 4 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí ji musí příslušný úřad do 10 pracovních dnů rozeslat dotčeným územním samosprávným celkům a dotčeným správním úřadům ke zveřejnění (způsobem výše uvedeným) a vyjádření. Každý má právo do 30 dnů od zveřejnění dokumentaci připomínkovat.

Pokud by se jednalo o záměr, který by mohl mít vliv na životní prostředí i v jiném (sousedním) státě než v České republice, je dále nutno zohlednit ustanovení zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice České republiky neboli o mezistátním posuzování (§ 11–§ 14). Mohlo by jít například o záměr umístit v blízkosti hranic park větrných elektráren, který by mohl výrazně ovlivnit krajinný ráz okolí, a dotknout se tak i území sousedního státu, nebo o záměr výstavby bioplynové stanice, která by mohla obyvatele sousedního státu obtěžovat zápachem. V takovém případě je orgánem příslušným k vedení procesu EIA vždy MŽP, které musí příslušným orgánům dotčeného státu zaslat oznámení spolu s údaji o dalším průběhu posuzování vlivů a informacemi o navazujících rozhodnutích. Pokud dotčený stát ve svém vyjádření k oznámení požádá o další účast v mezistátním posuzování, vyžádá si MŽP od dotčeného státu údaje o stavu životního prostředí na jeho dotčeném území a zašle tyto údaje do 5 pracovních dnů ode dne jejich obdržení oznamovateli k využití při zpracování dokumentace, která se v takovém případě mezistátního posuzování vypracovává vždy. Všechny další fáze posuzování vlivů má pak možnost účastnit se jak dotčený stát prostřednictvím svých příslušných orgánů, tak jeho veřejnost.

Po shromáždění všech vyjádření a připomínek k dokumentaci zajistí úřad zpracování posudku. Zpracovatel posudku má na jeho vypracování zpravidla 60 dnů. Lhůtu lze o 30 dnů prodloužit. Důležitým zákonným zákazem je, že zpracovatel posudku nesmí měnit ani doplňovat dokumentaci. Posudkář v procesu vystupuje v pozici znalce, jeho úlohou je podat objektivní znalecký pohled na dokumentaci a k ní předložená vyjádření dotčených orgánů spolu s připomínkami veřejnosti. A na základě toho posudkář doporučí příslušnému úřadu (MŽP nebo KÚ), zda lze k záměru vydat souhlasné nebo je nutné

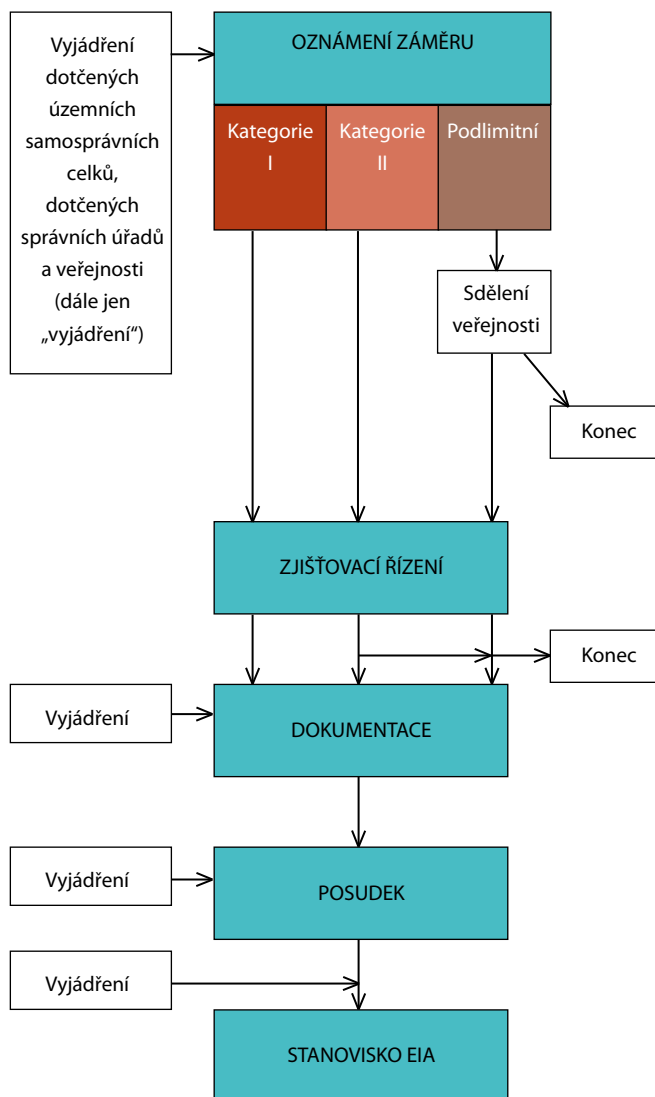
vydat nesouhlasné stanovisko EIA.

Posudek se opět zveřejňuje, rozesílá k vyjádření způsobem uvedeným v popisu předešlých fází procesu EIA. Zároveň je nutné, aby příslušný orgán zorganizoval veřejné projednání posudku a dokumentace, a to ve lhůtě do 5 dnů od uplynutí lhůty pro vyjádření k posudku. Zákon zná z této povinnosti výjimku v případě, že příslušný orgán neobdržel žádné odůvodněné nesouhlasné vyjádření k dokumentaci.

Na základě dokumentace, příp. oznámení, posudku, příp. veřejného projednání a vyjádření dotčených územních samosprávných celků, dotčených správních úřadů a veřejnosti vydá příslušný úřad stanovisko k posuzování vlivů provedení záměru na životní prostředí (tzv. stanovisko EIA). Stanovisko je odborným podkladem pro navazující povolovací rozhodnutí o záměru, není však pro orgány rozhodující o povolení záměru závazné. Souhlasné stanovisko však obsahuje podmínky směřující k ochraně životního prostředí, které musí být do rozhodnutí o povolení záměru buď převzaty, nebo musí příslušný orgán jejich neakceptování odůvodnit.

Stanovisko EIA není samostatně soudně přezkoumatelné v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (viz § 65 a násl. s. ř. s.). Podléhá ovšem přezkumu v rámci žaloby proti navazujícímu správnímu rozhodnutí.

POSUZOVÁNÍ VLIVU NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (EIA)

■ 6. Územní a stavební řízení a OZE

Všechny záměry pro výrobu z OZE musí být umístěny podle části třetí zák. č. 183/2006 Sb., stavebního zákona, a povoleny podle části čtvrté téhož zákona.

K umístění stavby OZE zpravidla dojde na základě provedeného územního řízení a vydání územního rozhodnutí. Účastníky územního řízení jsou žadatel, obec a vlastníci sousedních nemovitostí (§ 85 stavebního zákona). Stavební úřad musí oznámit zahájení územního řízení všem účastníkům řízení. Za předpokladu, že je pro dané území zpracován územní plán, doručuje účastníkům, vyjma žadatele a obce, oznámení o zahájení řízení prostřednictvím úřední desky. Většinou současně s oznámením o zahájení řízení stavební úřad oznamuje i datum konání veřejného ústního jednání. Účastníci řízení musí předložit námitky nejpozději při ústním jednání. Stejně pravidlo platí i pro stanoviska dotčených orgánů. Územní řízení je ovládáno koncentrační zásadou, a to jak ve vztahu k námitkám účastníků, tak i závazným stanoviskům dotčených orgánů. Znamená to, že k námitkám a závazným stanoviskům, o kterých bylo rozhodnuto při vydání územního plánu, se nepřihlíží.

Koncentrační zásadu však nelze uplatnit v případě, že při vymezování funkční plochy nebyla známa dokumentace záměru. Záměr tak byl znám jenom v obecné rovině a podrobná dokumentace je doložena až v územním řízení.

Stavební úřad musí podle § 90 stavebního zákona v územním řízení posoudit, zda je záměr žadatele v souladu s územně plánovací dokumentací, s obecně technickými požadavky na výstavbu, s požadavky na technickou a dopravní infrastrukturu a s požadavky zvláštních právních předpisů.

Územní rozhodnutí stavební úřad doručuje stejným způsobem jako oznámení o zahájení řízení.

Proti územnímu rozhodnutí jsou účastníci oprávněni podat odvolání. Stavební úřad předloží do 30 dnů od doručení odvolání spis s odvoláním krajskému úřadu, který by měl opět ve lhůtě 30 dnů rozhodnout. Rozhodnutí krajského úřadu je přezkoumatelné na základě podané správní žaloby u krajského soudu.

Stavební povolení je vydáváno na základě provedeného stavebního řízení. Účastníky vymezenými v § 109 stavebního zákona jsou stavebník, vlastník pozemku a dotčení vlastníci a na základě § 70 odst. 2 se jím může stát i občanské sdružení hájící zájem na ochraně přírody a krajiny.

Stavebník musí k žádosti doložit především vlastnický titul, projektovou dokumentaci a závazná stanoviska dotčených orgánů. Pokud některá z náležitostí žádosti chybí, je stavební úřad povinen vyzvat stavebníka k doplnění a také mu s ním pomoci.

Ve stavebním řízení se opět uplatňuje koncentrační zásada, takže ke stanoviskům dotčených orgánů, o kterých bylo rozhodnuto, a k námitkám účastníků řízení, které mohly být uplatněny v územním řízení, se nepřihlíží. Koncentrační zásada je ve stavebním řízení pro účastníky řízení ještě striktnější než v územním řízení, protože postačí, že námitky mohly být uplatněny v územním řízení (§ 114 odst. 2 stavebního zákona).

Ve stavebním povolení stavební úřad rozhodne o námitkách účastníků a stanoví zejména návaznost na jiné podmiňující stavby.

Zkrácené postupy podle stavebního zákona

V kapitole č. 5 – Posuzování vlivů na životní prostředí – bylo uvedeno, že záměry pro výrobu energie z OZE se v souvislosti se zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí dají rozdělit do několika skupin. První skupinu tvoří záměry, které nejsou záměrem ve smyslu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, druhá skupina zahrnuje záměry, jež nedosahují limitních hodnot uvedených v příloze č. 1 zákona a příslušný krajský úřad u nich musí stanovit, zda budou či nebudou podléhat zjišťovacímu řízení, třetí skupinou jsou záměry, jejichž posuzování skončí vydáním závěru zjišťovacího řízení s tím, že je není třeba dále posuzovat, a poslední skupina záměrů OZE podléhá posuzování v plném procesu EIA.

Pro první dvě skupiny záměrů OZE jsou pak vhodná zkrácená povolovací řízení podle stavebního zákona. Při umísťování těchto záměrů je možné využít buď zjednodušeného územního řízení, nebo územního souhlasu.

Zjednodušené územní řízení upravuje § 95 stavebního zákona. Investor může tento typ řízení navrhnout v případě, že bude stavět v zastavěném území nebo

zastavitelné ploše, předloží bezvadnou žádost, doloží závazná stanoviska dotčených orgánů a souhlasy účastníků řízení a nevyžaduje-li jeho záměr posouzení vlivů na životní prostředí. Posouzením vlivů na životní prostředí se rozumí plný proces posouzení vlivů na životní prostředí zakončený vydáním stanoviska podle § 10 zák. č. 100/2001 Sb. Výklad této právní otázky je jednoznačný ve světle § 4 odst. 1 písm. b), c), d) a e) cit. zákona, který stanovuje, že záměry podléhají posuzování v případech, kdy se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. Záměry ukončené ve zjišťovacím řízení proto nejsou ve smyslu cit. ustanovení a § 95 odst. 1 písm. b) stavebního zákona záměry, které by vyžadovaly posouzení vlivů na životní prostředí. Mohou být proto umístěny na základě zjednodušeného územního řízení.

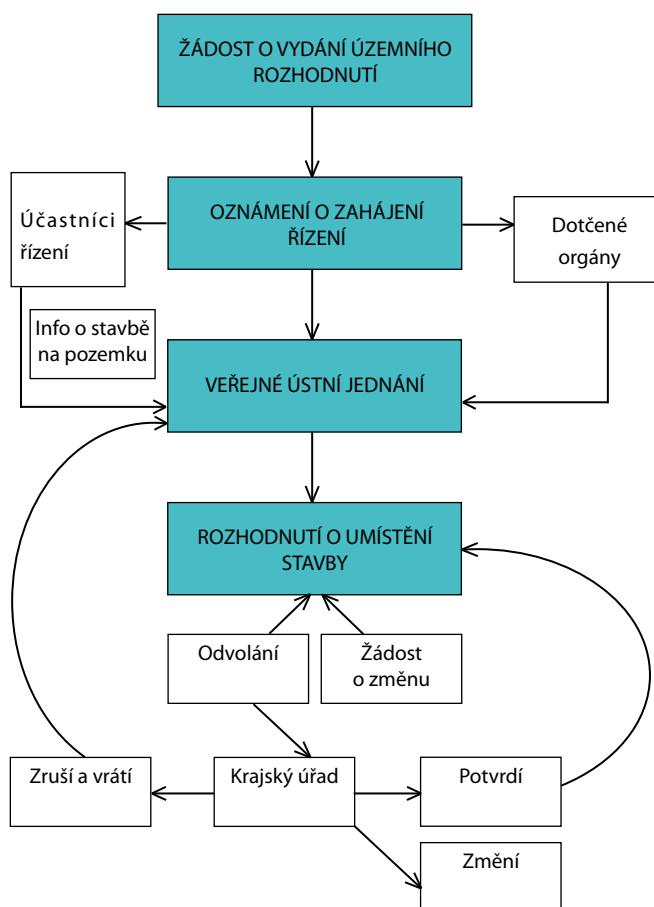
Pokud investor předloží stavebnímu úřadu žádost o vydání územního rozhodnutí ve zjednodušeném územním řízení a splní všechny předpoklady pro postup v tomto řízení, stavební úřad zpracuje návrh výroku územního rozhodnutí a zveřejní ho na úřední desce. Do 15 dnů od zveřejnění mohou dotčené orgány uplatnit výhrady a účastníci řízení námítky proti návrhu výroku. Veřejnost může podat připomínky v případě, že by mohl být ohrožen veřejný zájem chráněný zvláštním zákonem. Pokud některý z oprávněných subjektů svého práva využije, musí stavební úřad vydat usnesení o provedení nezkráceného (běžného) územního řízení.

Využití je možné rovněž povolení záměru OZE za použití veřejnoprávní smlouvy. V tomto případě je nutné doložit souhlasy dotčených orgánů. Podmínkou platnosti smlouvy jsou také písemné souhlasy osob, které by jinak byly účastníky řízení (§ 78 odst. 3 stavebního zákona).

Zkrácený postup, který lze k povolování záměrů OZE doporučit, je spojením územního a stavebního řízení. Spojit obě řízení může stavební úřad z vlastního podnětu nebo z podnětu investora OZE. Základním předpokladem pro tento postup je, že podmínky v území jsou jednoznačné, což lze nejčastěji doložit existencí územního plánu pro dané území (§ 78 odst. 1 stavebního zákona).

Povolit stavbu OZE lze také ve zkráceném stavebním řízení. Činnost stavebního úřadu v tomto řízení nahrazuje autorizovaný inspektor, se kterým stavebník uzavře smlouvu (§ 117 odst. 1 stavebního zákona). Právo stavět vzniká stavebníkovi na základě certifikátu vydaného autorizovaným inspektorem a oznámení stavebnímu úřadu za předpokladu, že jsou doložena souhlasná závazná

stanoviska dotčených orgánů a vyjádření osob, které by byly účastníky stavebního řízení.

■ 7. Jednotlivá zařízení pro výrobu elektřiny z OZE a jejich specifika

V další části se pak podrobně věnuje fotovoltaickým elektrárnám, větrným elektrárnám a získávání elektřiny z vody a biomasy, jako nejfrekventovanějším typům zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů v České republice.

■ 7.1. Solární (fotovoltaické) elektrárny

Fotovoltaické elektrárny jsou založeny na výrobě energie ze slunečního záření prostřednictvím solárních panelů, resp. v nich zabudovaných fotovoltaických článků²⁹. Jejich činností nevznikají žádné přímé emise do okolního prostředí.

V praxi se v zásadě využívají tři způsoby použití, resp. umístění solárních panelů pro výrobu elektrické energie. Solární panely mohou být:

- **součástí samotné stavby (Building Integrated Photovoltaic):** (existují např. střešní krytiny se zabudovanými fotovoltaickými články, fotovoltaické kolektory mohou být součástí stínících stříšek, zábradlí, balkonů apod.),
- **umístěny na stavbě (Building Applied Photovoltaic); a to zejména na střeše stavby:** (do této kategorie patří jednak panely umístěné na šikmé střeše rovnoběžně s krytinou ve vzdálenosti cca 10 cm, které se zejména z důvodu ochrany před účinky větru umísťují tak, aby nepřečnívaly nad hřeben střechy; v tomto případě nedochází jejich použitím

ke zvýšení stavby, bude se jednat o změnu stavby ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 písm. c) stavebního zákona – stavební úpravu, při které se zachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby; vedle toho mohou být panely umístěny na plochou střechu na konstrukci, která zajišťuje, že mají panely optimální sklon; v tomto případě se stavba zvyšuje, mohlo by se tedy spíše jednat o změnu stavby, a to nástavbu ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 písm. a) stavebního zákona.),

- **mohou být umístěny přímo na pozemku jako samostatná stavba (zařízení).**

Model, kdy jsou solární panely součástí stavby nebo na stavbě umístěny, zpravidla využívají vlastníci budov k šetrné energetické soběstačnosti nebo k energetickým úsporám při provozu budovy. I v těchto případech mohou být panely umístěny přímo na pozemku, např. na zahradě u budovy (tato zařízení jsou v terminologii Metodické pomůcky Ministerstva pro místní rozvoj („MMR“) k umísťování, povolování a užívání fotovoltaických staveb a zařízení z roku 2009 označována jako menší fotovoltaické systémy „FVS“).

Umístění solárních panelů na pozemku je však v současnosti nejrozšířenější pro jejich využití ve formě „klasické“ fotovoltaické elektrárny – „solárního parku“ („FVE“) zaměřeného přímo na výrobu elektřiny dodávané do sítě. Právě na tyto „klasické“ fotovoltaické elektrárny se soustředí tato část analýzy.

7.1.1. Specifika FVE a územní plánování

Předpokladem je platný územní plán obce, umožňující na daném území umístit fotovoltaickou elektrárnu.

²⁹ Polovodičová součástka, která přeměňuje sluneční energii na elektřinu.

V zásadě platí, že nelze realizovat stavby, které nejsou zaneseny v platné územně plánovací dokumentaci, buď v rámci zastavěného území nebo zastavitelných ploch.

Fotovoltaickou elektrárnu lze umístit v zastavěném území nebo na zastavitelných plochách.

Má-li obec platný územní plán, musí v něm být zaneseny takové druhy funkčního využití plochy, které umístění FVE umožňují, podrobné využití jednotlivých ploch pak zpravidla stanovuje textová část konkrétního územního plánu. Jestliže záměr není uveden ani v přípustném, ani v nepřípustném nebo podmíněném využití, musí posoudit umístění FVE stavební úřad z hlediska slučitelnosti s hlavní funkcí dané plochy. Podle Metodické pomůcky MMR z roku 2009 se bude zpravidla jednat o plochy výroby a plochy smíšené výrobní. V žádném z případů se nejedná o vyčerpávající výčet, umístění FVE mohou umožňovat i jiné funkční plochy³⁰.

V případě, že obec nemá platný územní plán, uplatní se ustanovení § 20 odst. 2 prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Podle tohoto ustanovení lze v zastavěném území obce, která nemá územní plán (resp. územní plán obce, regulační plán nebo územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny), vždy vymezovat pozemky a umísťovat stavby pro bydlení, rodinnou rekreaci, pro stavby občanského vybavení souvisejícího a slučitelného s bydlením a rekreací, a pro stavby dopravní a technické infrastruktury a pozemky veřejných prostranství. Jiné pozemky mohou být vymezovány a umísťování dalších staveb na nich je možné za předpokladu, že nedojde ke snížení kvality životního prostředí nad limitní hodnoty stanovené jinými právními předpisy. Umístění FVE v zastavěném území obce, která nemá územní plán, je tedy v zásadě možné.

Jak bylo výše uvedeno, nejedná se v případě fotovoltaické elektrárny o veřejnou technickou infrastrukturu, ale o výrobní zařízení. Z tohoto důvodu rovněž nelze FVE v územním plánu vymezit jako veřejně prospěšnou stavbu, pro kterou by následně mohlo dojít k vyvlastnění. Podrobnější informace o územním plánování jsou uvedeny v kapitole 4. této publikace.

7.1.2. FVE a posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Příloha č. 1 k zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, stanovuje dvě kategorie záměrů, které mohou podléhat procesu posuzování vlivů na životní prostředí – procesu EIA. První kategorie záměrů podléhá posuzování vždy, u záměrů uvedených ve druhé kategorii se teprve ve zjišťovacím řízení stanoví, zda bude proces posuzování vlivů probíhat či ne, musí zde ale proběhnout právě alespoň zjišťovací řízení.

Fotovoltaické elektrárny sice nejsou uvedeny ani v jedné z kategorií záměrů, na které se vztahuje zákon o posuzování vlivů na životní prostředí, nicméně je třeba prověřit, zda konkrétní záměr FVE nenaplní jiný bod přílohy č. 1 k zákonu (např. podlimitně terénní úpravy, vedení elektrické energie atd.). Podrobnější informace o procesu posuzování vlivů na životní prostředí jsou uvedeny v kap. 5 této publikace.

7.1.3. Územní řízení

a) územní rozhodnutí o umístění stavby nebo územní souhlas

³⁰ FVS, které jsou pouze technickým zařízením stavby (doplňujícím zařízením jiné stavby), mohou být umísťovány v souladu s umístěním této hlavní stavby v plochách bydlení, rekreace, občanského vybavení apod.

Umístění FVE na pozemku vždy vyžaduje vydání územního rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení podle § 79 stavebního zákona, popřípadě vydání územního souhlasu podle § 96 tohoto zákona. Územní souhlas může stavební úřad vydat v případě, že má být stavba umístěna v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se realizací záměru podstatně nemění a záměr nevyžaduje nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu³¹. I v takovém případě by však bylo nutné vést územní řízení a vydat územní rozhodnutí, jestliže by dotčený orgán státní správy (zejm. orgán ochrany přírody) v závazném stanovisku stanovil podmínky nebo se stavbou nesouhlasil. Přestože § 96 stavebního zákona říká, že stavební úřad územní souhlas může vydat, v případě, že jsou podmínky pro jeho vydání splněny, měl by stavební úřad k jeho vydání zásadně přistoupit, a to s ohledem na základní zásady činnosti správních orgánů (zejm. zásadu hospodárnosti správního řízení nebo zásadu předvídatelnosti). Ze stejných důvodů je zde využitelný i institut zjednodušeného územního řízení podle § 95 stavebního zákona.

Na základě ustanovení § 78 odst. 3 stavebního zákona může dále stavební úřad se souhlasem dotčeného orgánu (typicky např. orgánem ochrany přírody) namísto vydání územního rozhodnutí uzavřít s žadatelem o umístění FVE veřejnoprávní smlouvu o umístění stavby, která územní rozhodnutí nahradí. Podmínky uzavření se řídí příslušnými ustanoveními správního řádu.

b) územní rozhodnutí o změně využití území nebo územní souhlas

V případech, kdy má být FVE umístěna na pozemku, který v současnosti svým určením slouží jinému účelu (např. zahrada, orná půda apod.) a je takto evidovaný v katastru nemovitostí, je nezbytné získat územní rozhodnutí o změně využití území podle § 80 stavebního zákona nebo územní

souhlas podle § 96 tohoto zákona. Souhlas postačí v případě, že výměra pozemku nepřesahuje 300 m², v opačném případě musí být vydáno územní rozhodnutí. I v těchto variantách nepostačí územní souhlas, jedná-li se o případy, kdy pro záměr musí být vydán souhlas s odnětím zemědělské půdy ze ZPF. Pak musí být vydáno územní rozhodnutí.

7.1.4. Stavební řízení / kolaudace

a) stavební povolení nebo ohlášení

V souladu s ustanovením §§ 103 a 104 stavebního zákona některé stavby a zařízení nevyžadují stavební povolení ani ohlášení a u některých postačuje jejich ohlášení stavebnímu úřadu. Ostatní stavby a zařízení pak vyžadují stavební povolení.

Na základě ustanovení § 78 stavebního zákona může stavební úřad územní a stavební řízení spojit do řízení jediného. Může tak učinit v případě, že podmínky v území jsou jednoznačné, zejména pokud byl pro dané území schválený územní plán nebo regulační plán. Jak bylo uvedeno výše, platný územní plán je podmínkou pro následné povolení FVE v konkrétním místě.

Obdobně jako u územního rozhodnutí může být na základě § 116 stavebního zákona vydání stavebního povolení nahrazeno uzavřením veřejnoprávní smlouvy o provedení stavby mezi stavebním úřadem a žadatelem o stavební povolení pro FVE. Podmínkou je souhlas dotčených orgánů (zejména orgánu ochrany přírody). Dále může být stavební povolení v souladu s § 117 stavebního zákona nahrazeno certifikátem autorizovaného inspektora, i v tomto případě si žadatel musí opatřit souhlasná závazná stanoviska dotčených orgánů a vyjádření osob, které by byly účastníky stavebního řízení.

³¹ Pokud jde o FVS, systémy instalované na stavebním pozemku u domu vyžadují obdobně územní rozhodnutí nebo souhlas. V případě FVS instalovaných na stavbu, popř. do stavby se podle Metodické pomůcky MMR z roku 2009 jedná o změnu dokončené stavby, konkrétně o stavební úpravy dokončené stavby. Podle § 81 odst. 3 písm. a) stavebního zákona nevyžadují stavební úpravy rozhodnutí o změně stavby ani územní souhlas. V případě FVS systémů instalovaných na ploché střeše na konstrukci, která zajišťuje, že mají panely optimální sklon, se však stavba zvyšuje, mohlo by se tedy jednat spíše o změnu stavby – nástavbu.

FVE se povoluje jako dočasná stavba, po uplynutí doby, na kterou byla povolena, by měla být demonstrována.

b) kolaudační souhlas

Podle ustanovení § 122 stavebního zákona vyžaduje kolaudační souhlas stavba, jejíž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit, například nemocnice, škola, nájemní bytový dům, stavba pro obchod a průmysl, stavba pro shromažďování většího počtu osob, stavba dopravní a občanské infrastruktury, stavba pro ubytování odsouzených a obviněných, dále stavba, u které bylo stanoveno provedení zkušebního provozu, a změna stavby, která je kulturní památkou. Podle Metodické pomůcky MMR z roku 2009 vyžaduje uvedení FVE (solárního parku) do provozu kolaudační souhlas³². Podrobnější informace o územním a stavebním řízení jsou uvedeny v kap. 6 této publikace.

7.1.5. Typická závazná stanoviska dotčených orgánů

a) závazné stanovisko k zásahu do krajinného rázu

Na základě § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny je orgán ochrany přírody oprávněn udělovat v rámci závazného stanoviska souhlas k umístění a povolování staveb, jež by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz. Vliv stavby, umístění záměru nebo změny využití území na krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání, včetně podmínek ochrany krajinného rázu, které byly dohodnuty s orgánem ochrany přírody. Podrobněji je problematika zásahu do krajinného rázu pojednána v kapitole 3.1.1.

Solární park umístěný v krajině tvoří plošnou horizontální dominantu, která se vyznačuje technicistním, geometrickým charakterem stavby, ze středních a větších vzdáleností však působí FVE spíše jako homogenní plocha. Tak je FVE charakterizována v Metodickém návodu k preventivnímu hodnocení území kraje nebo menších samosprávných celků, který byl k problematice umístění FVE v krajině z hlediska ochrany krajinného rázu zpracován Ministerstvem životního prostředí v listopadu 2009. Dle tohoto metodického návodu záleží vždy jednak na ploše FVE, jednak na expozici pozemku, na kterém má být FVE umístěna, a jeho orientaci vzhledem k relevantním znakům krajiny.

Uvedený metodický návod je podrobněji popsán v kapitole 3.1.1 této publikace. Stanovuje zásady a definuje postup pro provedení hodnocení území krajů a menších samosprávných celků (územní zónování), které má být následně odborným podkladem pro vydávání závazných stanovisek orgánů ochrany přírody v řízeních vedených podle § 12 zákona o ochraně přírody a krajiny.

7.2. Větrné elektrárny

Větrné elektrárny jakožto čisté, obnovitelné zdroje energie mají v principu pozitivní přínos ve vztahu k ochraně životního prostředí. Na druhou stranu lze větrné elektrárny v krajině jen obtížně přehlédnout, neboť se z důvodů nutnosti efektivního využití potenciálu energie větru stavějí na vyvýšeniny a do otevřené roviny. Tím nepochybně největším a nejdiskutovanějším vlivem větrných elektráren je proto jejich zásah do krajinného rázu. Vedle toho z povahy věci může být problematickým např. hluk, otázky infrazvuku, stroboskopického efektu apod. Diskutují se otázky střetů větrných elektráren s ptáky,

³² Kolaudační souhlas ani oznámení stavebnímu úřadu nevyžaduje umístění FVS na stavebním pozemku u stavby. V případě umístění FVS na stavbě záleží na konkrétní charakteristice zařízení, a tedy i na tom, zda je vyžadováno stavební povolení či nikoliv. Viz <http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Stanoviska-a-metodiky/Fotovoltaika>.

netopýry a dalšími chráněnými druhy. apod. Tyto a případně další možné dopady jsou však především lokálního charakteru a ve srovnání s konvenčními zdroji výroby energie či vlivy jiných (průmyslových) záměrů, které jsou např. uvedeny v kategorii I a posuzovány podle zákona č. 100/2001 Sb., je lze vhodným umístěním větrné elektrárny omezovat až eliminovat.

Míra vlivů větrných elektráren na zájmy chráněné zákony se bude lišit v závislosti na lokalitě umístění větrné elektrárny, jejich počtu v lokalitě, technickém provedení a způsobu výstavby. Z pohledu investora je rozhodujícím faktorem pro umístění větrné elektrárny síla větru ve vybraném území. Vedle toho je třeba při umístění větrné elektrárny respektovat ochranná pásma daného území a dále limity využití území vyplývající z územního plánování.

Existuje pak celá řada území, v nichž je přednostním veřejným zájmem ochrana přírody a krajiny. Ochrana přírody a krajiny pak bude většinou převládat ve zvláště chráněných územích, kde lze o umístění větrné elektrárny uvažovat pouze obtížně. Dále pak půjde o přírodní parky, jejichž předmětem ochrany je výhradně ochrana krajinného rázu. Základní přehled o vhodných územích pro umístění větrné elektrárny nám může dát mapová příloha č. 1 Metodického pokynu MŽP³³, v níž jsou ve velkém měřítku vyznačena jak území s významným klimatologickým potenciálem pro VTE, tak území chráněná na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tato mapa a také tabulkový podklad v příloze 2 Metodického pokynu MŽP mohou sloužit k základní orientaci dotčených orgánů. Ke každému záměru výstavby větrné elektrárny je však nutné provést podrobnější posouzení ovlivnění dané lokality (především krajinného rázu stavbou VTE), a to jak pro potřeby procesu posuzování vlivů na životní prostředí, tak pro potřeby vydání závazného stanoviska k umístění stavby podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.

7.2.1. Specifika VTE v územním plánování

Základním předpokladem pro možnost umístění větrných elektráren je ve smyslu § 90 stavebního zákona soulad s územně plánovací dokumentací, s cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území a s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území. Aby tedy bylo možno výstavbu VTE zrealizovat, je nejprve třeba, aby jejich umístění umožňoval územní plán obce. Zařízení na výrobu elektřiny, jako jsou VTE, se nepovažují za veřejnou technickou infrastrukturu ve smyslu § 18 odst. 5 stavebního zákona, a proto je nelze umísťovat v nezastavěném území. Podobně se na VTE nevztahuje výjimka podle § 188a stavebního zákona pro umísťování staveb v nezastavěném území obce, která nemá platný územní plán, územní plán obce, popřípadě územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny.

Podle § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. je možné v rámci územního plánu obce nebo regulačního plánu (kraje či obce) v zastavěném území a v zastavitelných plochách stanovit regulativy plošného a prostorového uspořádání a na základě stanoviska orgánu ochrany přírody stanovit podmínky ochrany krajinného rázu. V takovém případě se pak vliv na krajinný ráz dále již neposuzuje. Regulační plán podle § 61 a násl. stavebního zákona v řešené ploše mj. stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. V řešené ploše a ve schváleném rozsahu pak regulační plán nahrazuje územní rozhodnutí a je závazný pro rozhodování v území.

Je pak otázkou, jak správně území nebo plochu pro větrné elektrárny v územním plánu vymezit. Faktem totiž je, že umístěním VTE se nutně nemusí změnit charakter území co do jeho využití, protože to se může v zásadě využívat původním způsobem, např. plocha zemědělská může být

³³ Metodický pokyn k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umísťováním staveb vysokých větrných elektráren – Věstník MŽP, červen 2005, částka 6: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/metodicky_pokyn_aspekty_elektrarny/\\$FILE/OPK-Metodika_VVE-20080908.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/metodicky_pokyn_aspekty_elektrarny/$FILE/OPK-Metodika_VVE-20080908.pdf).

i po instalaci VTE nadále převážně využívána pro zemědělské účely. Lze dovodit, že není vždy nutné a účelné pro potřeby VTE vymezovat plochy pro výrobu a skladování. Podle § 3 odst. 4 vyhlášky č. 501/2006 Sb. lze totiž plochy s rozdílným způsobem využití s ohledem na specifické podmínky a charakter území dále podrobněji členit a ve zvlášť odůvodněných případech a za předpokladu, že je to uvedeno v odůvodnění opatření obecné povahy, kterým se vydává územní plán, lze stanovit plochy s jiným způsobem využití, než je stanoveno v §§ 4 až 19. Vedle vymezení speciálních ploch a míst pro využití větrnými elektrárnami pak tedy připadá do úvahy jejich ponechání a začlenění v rámci ploch zemědělských (§ 14 vyhlášky), či jejich vymezení v rámci ploch smíšených výrobních (§ 12 vyhlášky).

Specifickým podkladem územního plánování pak může být dokumentace zpracovaná orgánem ochrany přírody dle Metodického návodu k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny, který vyšel ve Věstníku MŽP v roce 2009, částka 11 a je podrobněji popsán v kapitole 3.1.1 této publikace.

7.2.2. VTE a posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Posuzování vlivů na životní prostředí i následné procesy předcházející vydání územního rozhodnutí, stavebního povolení a nakonec i kolaudačního souhlasu pro výstavbu větrné elektrárny se s ohledem na požadavky právních předpisů mohou v detailech lišit, a to především s ohledem na výšku sloupu větrné elektrárny, výkon větrné elektrárny a počet jednotlivých větrných elektráren v jedné lokalitě. Na základě těchto hledisek, a také v intencích členění podle Metodického pokynu MŽP, lze větrné elektrárny rozdělit do následujících kategorií:

malá větrná elektrárna	jednotlivá elektrárna s výškou sloupu do 10 m a o výkonu do 500 kW
středně vysoká větrná elektrárna	jednotlivá elektrárna s výškou sloupu od 10 m do 35 m a o výkonu do 500 kW
vysoká větrná elektrárna	jednotlivá elektrárna s výškou sloupu větší než 35 m anebo o výkonu větším než 500 kW
farma větrných elektráren	několik vysokých elektráren, u kterých osová vzdálenost sousedících nosných sloupů elektráren nepřesahuje desetinásobek výšky sloupu nejvyšší z nich; farmy elektráren lze dále dělit na malé (2 až 3 VTE), střední (4 až 10 VTE) a velké (více než 10 VTE)

Větrné elektrárny s celkovým instalovaným výkonem vyšším než 500 kW nebo s výškou stojanu přesahující 35 metrů naplňují dikci bodu 3.2, kategorie II, přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, jako záměry vyžadující zjišťovací řízení.

Pokud má větrná elektrárna výšku do 35 m a zároveň výkon do 500 kW jedná se o tzv. podlimitní záměr ve smyslu § 6 odst. 2 zákona, u něhož není třeba povinně provést zjišťovací řízení. U podlimitního záměru je však investor povinen zpracovat oznámení podlimitního záměru podle přílohy č. 3a, které zašle na příslušný krajský úřad. Ten pak podle § 6 odst. 3 zákona zašle oznamovateli do 15 dnů sdělení o tom, zda jeho záměr bude podléhat zjišťovacímu řízení či nikoliv.

Jakmile záměr větrné elektrárny u některého z výše uvedených dvou parametrů limitní hodnoty přesahuje, pak je třeba provést zjišťovací řízení povinně. V závěru zjišťovacího řízení může příslušný úřad, kterým je v případě větrných elektráren krajský úřad, stanovit, že záměr větrné elektrárny bude dále posuzován podle zákona. V tom případě musí být pro záměr zpracována dokumentace a posudek s tím, že na konci procesu EIA příslušný orgán po veřejném projednání vydá stanovisko EIA.

Podle požadavků zákona č. 100/2001 Sb. a také stavebního zákona můžeme větrné elektrárny rozdělit do následujících tří kategorií:

Kategorie větrné elektrárny	Zákon č. 100/2001 Sb.	Stavební zákon
malá větrná elektrárna do výšky sloupu 10 m	jde o podlimitní záměr, není zde třeba povinně provést zjišťovací řízení	nevydává se územní rozhodnutí, ale postačuje územní souhlas podle § 96 odst. 2 písm. b) stavebního zákona, protože takové stavby se stavebnímu úřadu pouze ohlašují podle § 104 odst. 2 stavebního zákona
středně vysoká větrná elektrárna s výškou sloupu 10 až 35 m	jde o podlimitní záměr, není zde třeba povinně provést zjišťovací řízení	vydává se územní rozhodnutí a následně i stavební povolení
farma větrných elektráren, tj. víc než 2 větrné elektrárny s výškou sloupu nad 35 m	zjišťovací řízení se provádí povinně	vydává se územní rozhodnutí a následně i stavební povolení

Stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí nebo závěr zjišťovacího řízení jsou podle § 10 odst. 3 až 5 zákona nezbytným odborným podkladem pro navazující řízení. Povolující úřad při svém rozhodování musí brát obsah stanoviska EIA, resp. závěru zjišťovacího řízení vždy v úvahu. Konkrétní požadavky týkající se ochrany životního prostředí uvedené ve stanovisku EIA, resp. závěru zjišťovacího řízení musí zahrnout do svého rozhodnutí, anebo musí řádně odůvodnit, proč tak neučinil nebo učinil jen částečně. Podrobnější informace o procesu posuzování vlivů na životní prostředí jsou uvedeny v kap. 5 této publikace.

7.2.3. Specifika VTE v územním a stavebním řízení

Výška osy rotoru nad povrchem země a rychlost větru jsou zásadními parametry větrné elektrárny. Energie větru totiž roste se třetí mocninou rychlosti větru. Při zdvojnásobení rychlosti větru proto vzroste jeho energie osmkrát. Čím větší je rotor elektrárny a vyšší stožár, na němž je rotor umístěn, tím větší energii lze z větrné elektrárny získat. Jejich vývoj proto logicky směřuje k větším průměrům rotorů, vyšším stožárům, a tedy i většímu výkonu. Dnešní větrné elektrárny tak běžně mají nominální výkon kolem 2 až 2,5 MW.

Nejtypičtější představitelem záměru výstavby je proto větrná elektrárna s výškou sloupu nad 35 metrů (dnes běžně kolem 100 metrů) a o výkonu nad 500 kW, tj. vysoká větrná elektrárna. Z toho důvodu se při popisu povolování VTE podle stavebního zákona zaměříme právě na tento typ, neboť taková stavba vyžaduje územní rozhodnutí o umístění stavby podle § 92, stavební povolení podle § 115 a kolaudačního souhlasu podle § 122 stavebního zákona. Vydání těchto rozhodnutí však musí nejprve předcházet pořízení celé řady rozhodnutí, závazných stanovisek, vyjádření či souhlasů dotčených orgánů podle § 86 odst. 2 písm. b) stavebního zákona, která jsou přehledně popsána v tabulce na závěr této publikace.

Umístění VTE vyžaduje územní rozhodnutí podle § 92 stavebního zákona (u malých VTE postačuje územní souhlas – viz tabulka výše). S ohledem na charakter větrné elektrárny je možné ve věci vydání územního rozhodnutí (a následně pak stavebního povolení) uvažovat o možnosti povolení stavby VTE jako stavby dočasné ve smyslu ustanovení

§ 2 odst. 3 stavebního zákona. Předpokládaná životnost stavby bývá většinou uváděna kolem 20 let, na kterou stavební úřad v případě dočasné stavby omezí dobu trvání této stavby. Zároveň podle § 92 odst. 2 stavebního zákona v územním rozhodnutí u takových dočasných staveb stanoví lhůtu pro odstranění stavby a následný způsob úpravy území.

Podle § 115 stavebního zákona stavební úřad ve stavebním povolení (u malých VTE postačuje ohlášení stavby podle § 104 odst. 2 stavebního zákona – viz tabulka výše) stanoví podmínky pro provedení stavby VTE, kterými zabezpečí ochranu veřejných zájmů a stanoví zejména návaznost na jiné podmiňující stavby a zařízení, dodržení obecných požadavků na výstavbu, a popřípadě technických norem. Jelikož stavba větrné elektrárny obsahuje technologické zařízení, stavební úřad může uložit ve stavebním povolení provedení zkušebního provozu. V takovém případě předem projedná se stavebníkem dobu trvání zkušebního provozu.

Za zmínku zde jistě stojí, že současně se stavbou větrné elektrárny bývají obvykle povolovány i stavby s ní související, jako jsou např. elektrické vedení, rozvodna či obslužné komunikace. Tyto podmiňující stavby pro provoz větrné elektrárny je však možné povolit také v samostatném řízení.

Větrné elektrárny podléhají kolaudačnímu souhlasu podle § 122 stavebního zákona. Při závěrečné kontrolní prohlídce stavební úřad zkoumá, zda byla stavba provedena v souladu se stavebním povolením a ověřenou projektovou dokumentací. Dále pak zkoumá, zda skutečné provedení stavby nebo její užívání nebude ohrožovat bezpečnost anebo životní prostředí. Pokud stavební úřad nezjistí závady bránící užívání stavby nebo rozpor se závaznými stanovisky, musí vydat kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby. Další informace o územním a stavebním řízení jsou uvedeny v kap. 6 této publikace.

7.2.4. Specifika VTE ve vyjádření dotčených orgánů

Výše byla popsána rozhodnutí a stanoviska, jež je nutné získat při realizaci stavby větrné elektrárny vždy. Následující část textu obsahuje výčet nejčastějších podkladů pro územní rozhodnutí (či stavební povolení), které mohou být

vyžadovány v závislosti na specifických vlastnostech větrné elektrárny a podmínkách území, v němž má být umístěna.

a) závazné stanovisko k zásahu do krajinného rázu

Na základě § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. je orgán ochrany přírody oprávněn udělovat v rámci závazného stanoviska souhlas k umístování a povolování staveb, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz. Krajinný ráz se však podle § 12 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb. neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání, včetně podmínek ochrany krajinného rázu, které byly dohodnuté s orgánem ochrany přírody (obecně k problematice zásahu do krajinného rázu viz kap. 3.1.1.).

Větrné elektrárny a zvláště pak farmy VTE s ohledem na svou výšku a umístění mohou nesporně tvořit nové vertikální dominanty v krajině. Zřetelně viditelné jsou v okruhu zhruba do 6 km, dobře viditelné do 10 km a slabě viditelné až do vzdálenosti 20 km či podle okolností i více. To, že jsou i z poměrně velkých vzdáleností pouhým okem viditelné, však ještě nutně neznamená, že musí mít na krajinu negativní vliv. Klíčovou otázkou zde proto zůstává, kdy a kde je vliv větrných elektráren na estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu ještě přijatelný, a ve kterých případech již nikoliv.

K problematice ochrany krajinného rázu při umístování VTE vydalo Ministerstvo životního prostředí dva metodické pokyny. Jde jednak o Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny z roku 2009, který je blíže popsán v kapitole 3.1.1. Dále speciálně k umístování staveb větrných elektráren a vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb. vydalo MŽP v roce 2005 již výše zmíněný Metodický pokyn. Metodický pokyn je určen pracovníkům orgánů ochrany přírody jako návod k postupu při vydávání závazného stanoviska podle zákona č. 114/1992 Sb., kterým by měl pomoci k lepší orientaci v problematice umístování větrných elektráren do krajiny. Cílem tohoto metodického pokynu je především poukázat na aspekty k vyhodnocení záměru z hlediska zájmů chráněných zákonem a vymezení území, která jsou vhodná jak z pohledu využití větrné energie, tak z pohledu minimalizace negativního ovlivnění krajiny. Třetím cílem tohoto pokynu je návrh postupu orgánu ochrany přírody vycházející z platné legislativy, která souvisí s výstavbou

vysokých větrných elektráren. Předmětem pokynu je sjednocení postupu orgánů ochrany přírody při vydávání závazných stanovisek, přičemž základní podmínkou jednotného postupu je, aby orgán ochrany přírody u každého konkrétního záměru posoudil a zvážil všechny rozhodné skutečnosti z hlediska možného ovlivnění zájmů chráněných zákonem.

Pokud jde o podklady pro posuzování záměru výstavby VTE, metodický pokyn uvádí, že stanovisko orgánu ochrany přírody musí vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci, resp. zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (viz § 3 správního řádu). Proto je potřebné, aby k hodnocení záměru výstavby VTE orgán ochrany přírody využil všechny nezbytné a v maximální možné míře i doporučené podklady uvedené v pokynu. Podle pokynu jsou takovými nezbytnými podklady k posouzení zásahu do krajinného rázu především ty, které předkládá investor, a to mj.:

- dokumentace pro územní řízení,
- vizualizace VTE v krajině včetně tras nadzemního elektrického vedení k vymezení dotčeného krajinného prostoru,
- stanovisko EIA nebo případně závěr zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb.,
- biologické hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb. (viz také níže).

Jako doporučené podklady pro posouzení metodický pokyn mj. uvádí:

- příloha metodického pokynu č.1 – mapa území vhodných pro umístění větrných elektráren – jedná se o vyznačené území s významným klimatologickým potenciálem a překryvem střetů s ochranou přírody, a příloha č.4 – mapa prostorového rozložení výkonu větru (W/m²) nad územím ČR ve výšce 40 m nad povrchem, která více upřesňuje vymezení území vhodných pro umístění VTE uvedených v příloze č.1,
- koncepce umístování VTE v rámci samostatných územních celků (krajů, dobrovolných svazků obcí, obcí), kterou může zajistit krajský úřad a která by měla být zpracována podle nového metodického návodu MŽP z roku 2009 (viz výše),
- odborné stanovisko k posouzení jednotlivé stavby VTE z hlediska ochrany krajinného rázu zpracovávané

např. odbornými organizacemi MŽP (AOPK ČR), anebo privátním sektorem (soudní znalci).

Na základě celkového vyhodnocení konkrétní stavby větrné elektrárny nebo farmy VTE pak orgán ochrany přírody vydá k předmětnému záměru bezpodmínečný souhlas, souhlas s podmínkami či případně nesouhlas.

b) souhlas s odnětím ze zemědělského půdního fondu

Větrné elektrárny bývají často umísťovány na pozemky, které jsou součástí zemědělského půdního fondu (jedná se např. o louky, ornou půdu apod.). V souladu s § 9 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, je proto nutné získat souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu s (trvalým nebo dočasným) odnětím půdy pro nezemědělské účely. Vzhledem k tomu, že je VTE možné povolit jako dočasné stavby, nabízí se také možnost dočasného odnětí pozemků ze ZPF. Souhlas s odnětím má povahu závazného stanoviska podle správního řádu a je podkladem pro vydání územního rozhodnutí. Otázka ochrany ZPF je podrobněji řešena v kap. 3.1.2 této publikace.

c) hodnocení vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Záměr VTE, který samostatně nebo ve spojení s jinými může významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá podle § 45h zákona č. 114/1992 Sb. hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek. Současně s dříve uvedenými postupy u posuzování vlivů na životní prostředí je proto třeba zpracovat posouzení vlivů na území soustavy Natura 2000 v případě, že orgánem ochrany přírody významný vliv záměru na území EVL a PO nebyl vyloučen. Zpracovat takové hodnocení mohou pouze držitelé

autorizace podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny. Pro upřesnění postupu při posuzování vlivů na území Natury 2000 v rámci procesu EIA vydalo MŽP metodický pokyn „Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti“ (Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí č. 2/2006). Způsob vypracování tohoto hodnocení je upraven v metodickém pokynu „Metodika hodnocení významnosti vlivů při posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů“ (Věstník MŽP č. 11/2007). Seznam autorizovaných osob pro hodnocení vlivů a obě zmíněné metodiky jsou k dispozici na internetových stránkách MŽP (http://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_natura). Podrobněji se této problematice věnuje kap. 3.1.4 této publikace.

d) biologické hodnocení

Pokud existují odůvodněné předpoklady výskytu zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů v území a jejich negativního ovlivnění záměrem VTE, pak investor na základě požadavku orgánu ochrany přírody předkládá biologické hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb. a § 18 prováděcí vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. Biologické hodnocení obsahuje zjištění, popis a vyhodnocení současného stavu krajiny, přímých i nepřímých vlivů záměru z hlediska vlivu na rostliny a živočichy. Zabývá se celým průběhem zamýšleného zásahu, výstavbou, užíváním a odstraněním stavby. Biologické hodnocení většinou trvá jednu vegetační sezónu a zahrnuje botanický a zoologický průzkum. Biologické hodnocení se provádí podle Metodického návodu MŽP³⁴. Jeho cílem je sjednotit základní přístupy, okruhy a podrobnosti hodnocení a stanovit strukturu výsledného dokumentu. Tento metodický návod shrnuje základní doporučení pro zpracovatele hodnocení – autorizované osoby. Podpůrně může být použit i orgán ochrany přírody při samotném rozhodování ve věci nebo při využití hodnocení jako podkladu svého rozhodnutí. Zásady

³⁴ Metodický návod k provádění biologického hodnocení, Věstník MŽP, červenec 2009, částka 7: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EEC87684367EFC12575EF00410D52/\\$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EEC87684367EFC12575EF00410D52/$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf).

pořizování biologického hodnocení jsou popsány podrobně v kap. 3.1.3 této publikace.

e) výjimka z ochrany chráněných druhů živočichů podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

Pokud by výstavba VTE měla prokazatelně vést k porušení podmínek ochrany zvláště chráněných rostlin nebo živočichů stanovených v § 49 a § 50 zákona č. 114/1992 Sb., je možné ji povolit pouze na základě výjimky vydané orgánem ochrany přírody podle § 56 citovaného zákona. K takovému porušení podmínek ochrany by mohlo dojít především tehdy, když by byl přímo v lokalitě pro plánovanou výstavbu VTE prokázán pravidelný výskyt zvláště chráněných druhů³⁵. Zákon č. 114/1992 Sb. konkretizuje veřejné zájmy, které mohou být důvodem pro povolení takové výjimky.

f) vliv na veřejné zdraví a další možné podklady

Již v rámci procesu EIA mohou dotčené orgány uplatnit požadavky na zpracování dalších podkladů pro vyhodnocení vlivů záměru větrných elektráren na životní prostředí a veřejné zdraví. Mezi typické podklady bude patřit např. hluková studie, analýza vlivů na veřejné zdraví (studie zdravotních rizik) a především již zmíněná studie hodnotící vlivy záměru z hlediska dotčení krajinného rázu.

7.3. Využití biomasy

Biomasa je veškerá hmota organického původu³⁶. Zahnuje dendromasu (dřevní biomasu), fytomasu (roslinnou biomasu) a biomasu živočišného původu. Zdrojem biomasy jsou rovněž biologicky rozložitelné odpady, a to čisté nebo vytríděné z ostatních složek (například zemědělská kejda nebo vytríděný biologicky

rozložitelný průmyslový a komunální odpad). Přínos využívání biomasy lze spatřovat především v rozvoji lokální ekonomiky a zlepšení salda zahraničního obchodu, snížení emisí skleníkových plynů, v pozitivním vlivu na zaměstnanost a na lokální energetickou nezávislost.

K nejčastějším způsobům využívání biomasy patří v České republice tyto:

1. přímé spalování za účelem výroby tepelné nebo elektrické energie,
2. spalování za účelem kogenerace (souběžné výroby elektrické energie a tepla,
3. výroba bioplynu,
4. výroba kapalných biopaliv,
5. neenergetické, materiálové využití biomasy
 - v chemickém a farmaceutickém průmyslu,
 - ve stavebnictví,
 - v dřevozpracujícím průmyslu.

S ohledem na zaměření této publikace se budeme v dalším textu zabývat pouze energetickým využíváním biomasy.

S cílem překonat bariéry rozvoje využívání biomasy přijala vláda svým usnesením ze dne 12. 1. 2009 Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011. Akční plán obsahuje jak analýzu současné situace, tak kroky pro její zlepšení. Jedním z navrhovaných kroků je například posílení legislativní ochrany zemědělského půdního fondu, jehož zachování – co do rozsahu i kvality – je podmínkou pro pěstování energetických plodin. Legislativní návrh by měl být připraven v souběhu s přípravou evropské Směrnice o ochraně půdy.

Dalšími dokumenty, které stanoví kroky pro rozvoj využívání biomasy, jsou například:

³⁵ Viz např. Mgr. Radim Kočvara: K aktuálním problémům větrných elektráren z pohledu obrotovců, prezentace, 2009: www.csve.cz/pdf/cz/Kocvara_OL.pdf.

³⁶ Viz definice v Akčním plánu pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011: http://www.mze.cz/attachments/AP_biomasa_09-01.pdf. Jde o dokument zpracovaný oborovým sdružením CZ BIOM (www.biom.cz) a schválený usnesením vlády ze dne 12. 1. 2009. Jeho účelem je usměrnit přípravu legislativy, postupy správních orgánů, programy finanční podpory a další podmínky tak, aby se do roku 2011 zefektivnilo využívání biomasy a v absolutní hodnotě zvýšil objem jejího využití.

- Akční plán pro biomasu EU, schválený 7. 12. 2005 – KOM(2005)628,
- Strategie Evropské unie pro biopaliva – KOM(2006)34,
- Státní energetická koncepce ČR z roku 2004,
- Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie – KOM(2006)848.

7.3.1. Výtopny a elektrárny na spalování biomasy

Z rozsáhlé palety zařízení využívajících biomasu se budeme dále zabývat komunálními výtopnami a elektrárnami spalujícími biomasu. S ohledem na vývoj trhu lze očekávat, že správní orgány se budou v praxi setkávat právě s těmito zařízeními.

7.3.1.1. Specifika výtopen a elektráren v územním plánování

V zásadě platí, že jakoukoli stavbu lze umístit pouze v souladu s platnou územně plánovací dokumentací, a to v ploše s odpovídajícím funkčním vymezením. Stavby lze umísťovat buďto do zastavěného území, nebo do zastavitelné plochy. Do nezastavěného území je možné umístit a realizovat stavbu, jen pokud pro ni stavební zákon stanoví v § 18 odst. 5 nebo v § 188a výjimku. Upozorňujeme, že ustanovení § 188a stavebního zákona se vztahuje pouze na nezastavěná území obcí, které nemá platný územní plán.

Zařízení, včetně výtopen (tepláren) a elektráren na biomasu nejsou veřejnou technickou infrastrukturou, ale výrobními zařízeními. Nevztahuje se tedy na ně výjimka dle § 18 odst. 5 a nelze je umístit v nezastavěném území. Důsledkem takového výkladu je, že nemohou být vymezeny v územně plánovací dokumentaci jako veřejně prospěšné stavby a nelze pro ně vyvlastnit podle zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (ve vazbě na § 170 stavebního zákona). Jinak je tomu u velkých elektráren s celkovým instalovaným výkonem alespoň 100 MW, které jsou podle novely § 2 odst. 2 písm. a) bodu 20 zák. č. 458/2000 Sb., účinné od 3. 7. 2009, zřizovány ve veřejném zájmu. V blízké budoucnosti ovšem nelze očekávat, že by vznikaly tak velké elektrárny využívající čistě obnovitelné zdroje energie. Citované ustanovení tedy zvyhodňuje nové projekty

elektráren na fosilní paliva, které mohou případně spoluspalovat biomasu.

Má-li obec platný územní plán, musí v něm být zaneseny takové druhy funkčního využití plochy, které umístění výtopny či elektrárny na biomasu umožňují. Podrobné využití jednotlivých ploch přitom zpravidla stanovuje textová část konkrétního územního plánu. Jestliže záměr není uveden ani v přípustném, ani v nepřípustném nebo podmíněném využití, musí posoudit umístění výtopny či elektrárny na biomasu stavební úřad z hlediska slučitelnosti s hlavní funkcí dané plochy. Zpravidla se bude jednat o plochy výroby a skladování a plochy smíšené výrobní.

V případě, že obec nemá platný územní plán, uplatní se ustanovení § 20 odst. 2 prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Podle tohoto ustanovení lze v zastavěném území obce, která nemá územní plán (resp. územní plán obce, regulační plán nebo územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny), vždy vymezovat pozemky a umísťovat stavby pro bydlení, rodinnou rekreaci, pro stavby občanského vybavení souvisejícího a slučitelného s bydlením a rekreací, a pro stavby dopravní a technické infrastruktury a pozemky veřejných prostranství. Jiné pozemky mohou být vymezovány a umísťování dalších staveb na nich je možné za předpokladu, že nedojde ke snížení kvality životního prostředí nad limitní hodnoty stanovené jinými právními předpisy. Umístění výtopny či elektrárny na biomasu v zastavěném území obce, která nemá územní plán, je tedy v zásadě možné, budou-li přitom dodrženy limity pro ochranu životního prostředí. Proces pořizování územně plánovací dokumentace je podrobně popsán v kap. 5 této publikace

7.3.1.2. Výtopna či elektrárna na biomasu a posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA)

Platí zásada, že záměr podléhající posuzování podle zákona č. 100/2001 Sb. musí být před vydáním jakéhokoliv rozhodnutí či opatření, které je nezbytné pro jeho realizaci, podroben procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Procesy posuzování vlivů na životní prostředí probíhají pro každý záměr individuálně a vždy závisí na konkrétním projektu a na konkrétním území, kde se záměr bude realizovat. Pokud záměr spadá do výčtu

technologií a činností v kategorii I Přílohy č. 1 zákona č. 100/2001 Sb., bude podléhat řízení EIA vždy. Na výtopnu či elektrárnu na biomasu by se tato povinnost vztahovala pouze, pokud by splňovaly podmínky bodu 3.1 citované přílohy a měly tepelný výkon nad 200 MW. Takto velká energetická zařízení spalující pouze biomasu se v dohledné době zřejmě povolovat nebudou. Mnohem častěji půjde o nová či rekonstruovaná zařízení spadající do kategorie II citované přílohy, na něž se vztahuje pouze povinnost provést zjišťovací řízení. Výtopny a elektrárny mohou konkrétně naplnit bod 3.1 „Zařízení ke spalování paliv o jmenovitém tepelném výkonu od 50 do 200 MW“ nebo bod 10.1 „Zařízení ke skladování, úpravě nebo využívání nebezpečných odpadů; zařízení k fyzikálně-chemické úpravě, energetickému využívání nebo odstraňování ostatních odpadů“. U podlimitních záměrů, které nedosahují tepelný výkon 50 MW ve smyslu bodu 3.1, není povinné zjišťovací řízení. Ovšem investor musí zpracovat oznámení podlimitního záměru podle § 6 odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb., na základě něhož příslušný úřad do 15 dnů stanoví, zdali je třeba zjišťovací řízení provést či nikoli. Podrobnosti k procesu posuzování vlivů na životní prostředí jsou uvedeny v kap. 5 této publikace.

7.3.1.3. Specifika výtopny a elektrárny na biomasu v územním řízení

a) Územní rozhodnutí nebo územní souhlas

Umístění výtopny či elektrárny na biomasu na pozemku vždy vyžaduje vydání územního rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení podle § 79 stavebního zákona. Územní rozhodnutí může být vydáno v „plném“ územním řízení podle § 84 stavebního zákona, nebo ve zjednodušeném územním řízení dle § 95 stavebního zákona. Zatímco v plném územním řízení lze umístit jakoukoli stavbu, neboť jde o nejdůkladněji upravené řízení, lze ve zjednodušeném územním řízení umístit pouze některé stavby za splnění určitých podmínek. Konkrétně musí jít o stavby, jež nevyžadují posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a jsou umísťovány v zastavitelné ploše nebo zastavěném území. Investor musí zároveň doložit závazná stanoviska dotčených orgánů a souhlasy vlastníků a osoby s věcnými právy k mezujícím pozemkům. Závazná stanoviska a souhlasy musí obsahovat výslovný souhlas s umístěním stavby ve zjednodušeném územním řízení. Přestože § 95 stavebního zákona říká, že stavební úřad může rozhodnout ve zjednodušeném územním

řízení, v případě, že jsou podmínky pro jeho vydání splněny, musí stavební úřad k jeho vydání přistoupit, a to s ohledem na základní zásady činnosti správních orgánů (zejm. zásadu hospodárnosti správního řízení) a na ustanovení § 4 odst. 1 stavebního zákona, které požaduje, aby stavební úřady přednostně využívaly zjednodušené postupy a zatěžovaly dotčené osoby co nejméně.

Na základě ustanovení § 78 odst. 3 stavebního zákona může dále stavební úřad se souhlasem dotčeného orgánu (typicky např. orgánem ochrany přírody) namísto vydání územního rozhodnutí uzavřít se žadatelem o umístění výtopny či elektrárny na biomasu veřejnoprávní smlouvu o umístění stavby, která územní rozhodnutí nahradí. Podmínky uzavření se řídí ustanoveními § 161 až 168 správního řádu. Tuto možnost však na rozdíl od umísťování fotovoltaických elektráren nelze doporučit. S uzavřením veřejnoprávní smlouvy totiž musí písemně, nikoli jen mlčky, souhlasit jak dotčené orgány, tak všechny osoby, jejichž práv a povinností by se smlouva přímo dotýkala. Jde o osoby, jež by byly vedlejšími účastníky územního řízení, pokud by bylo vedeno. K nim patří obec, která je ze zákona účastníkem všech územních řízení při umísťování záměrů ve svém území, a další osoby podle § 85 odst. 2 stavebního zákona, tedy zejména vlastníci sousedních nemovitostí. V praxi může být obtížné stanovit okruh těchto dalších osob, neboť realizace či rekonstrukce výtopny či elektrárny na biomasu, jakkoli se jedná o velmi prospěšné záměry, se může s ohledem na emise do ovzduší, hluk či dopravní zátěž dotknout širokého okolí. Pokud by některá z dotčených osob byla opomenuta a nevyjádřila s uzavřením smlouvy písemný souhlas, smlouva by ve smyslu § 168 správního řádu nikdy nenabyla účinnosti. Uzavírat veřejnoprávní smlouvy místo vydání územního rozhodnutí lze tedy doporučit spíše u záměrů s menšími či prostorově jasně vymezenými dopady na okolí, jako jsou fotovoltaické elektrárny, pokud s ohledem na svou velikost a umístění nemohou představovat z hlediska dopadů na krajinný ráz či jiných vlivů zásah do práv širšího okruhu třetích osob.

7.3.1.4. Specifika výtopny či elektrárny na biomasu ve stavebním řízení

a) Stavební povolení

Výtopny ani elektrárny na biomasu nejsou stavbami, které by postačilo ohlásit stavebnímu úřadu, nebo jež by byly dokonce vyňaty z povinnosti ohlášení. Budou tedy vyžadovat vydání stavebního povolení ve stavebním řízení, které lze v souladu s § 78 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. spojit s územním řízením zejména tehdy, je-li v území

schválen územní či regulační plán. Lze doporučit, aby dotčené orgány na úseku ochrany životního prostředí navrhovaly, kdy má být za jejich účasti provedena kontrolní prohlídka rozestavěné stavby ve smyslu § 133 zákona č. 183/2006 Sb. tak, aby mohly kontrolovat kvalitu částí stavby, které jsou z hlediska ochrany životního prostředí klíčové a jež po dokončení stavby již nebude možné zkontrolovat. Podobně by měly ve smyslu § 124 zákona č. 183/2006 Sb. navrhopat podmínky zkušebního provozu a přechodu zařízení na provoz trvalý. V obou případech by měly trvat na převzetí těchto podmínek do stavebního povolení.

Pro úplnost uvádíme, že stavební povolení lze nahradit certifikátem autorizovaného inspektora v souladu s § 117 zákona č. 183/2006 Sb. Pokud se však v průběhu územního řízení vyskytnou námitky, které se nepodaří odstranit jednáním, je vhodnější nejít cestou certifikátu autorizovaného inspektora, ale provést stavební řízení zakončené stavebním povolením. Zákon totiž nedává jasnou odpověď, jak námitky vypořádat a jak se mohou namítající bránit, bude-li certifikát navzdory jejich námitkám vydán. Investor by v takovém případě byl vystaven právní nejistotě, zdali mu vzniklo právo stavět či nikoli.

b) Kolaudační souhlas

Kolaudační souhlas (§ 122 zákona č. 183/2006 Sb.) je povinný u staveb, jejichž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit, např. včetně staveb pro obchod a průmysl. Dále je nezbytný u staveb, pro něž byl stanoven zkušební provoz. Z toho plyne, že u výtopen a elektráren na biomasu, včetně jejich rekonstrukce, bude kolaudační souhlas nutný. Ten lze – podobně jako stavební povolení – nahradit certifikátem autorizovaného inspektora podle § 122 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. Další informace o procesu územního a stavebního řízení lze nalézt v kap. 6 této publikace.

7.3.1.5. Legislativní povinnosti související s uvedením zařízení do provozu

V této kapitole popíšeme rozhodnutí a závazná stanoviska na úseku ochrany životního prostředí, která budou v praxi nejčastěji vyžadována a jsou přitom specifická pro povolování výtopny či elektrárny na biomasu oproti jiným obnovitelným zdrojům energie. Půjde zejména o správní akty na úseku ochrany ovzduší a na úseku nakládání s odpady. Další rozhodnutí a závazná stanoviska, jejichž potřeba

může vyplynout z místních podmínek záměru, jsou uvedena v závěru publikace v souhrnné tabulce.

a) povolení v souvislosti se zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

Výtopny a elektrárny na biomasu budou zpravidla zvláště velkým, velkým či středním stacionárním zdrojem znečištění ovzduší ve smyslu § 4 odst. 4 zák. č. 86/2002 Sb. Jejich umístění, povolení či kolaudaci ze strany stavebního úřadu proto budou předcházet závazná stanoviska či povolení krajského úřadu jako orgánu ochrany ovzduší ve smyslu podle § 17 zák. č. 86/2002 Sb. Konkrétně půjde o:

- Závazné stanovisko orgánu ochrany ovzduší k umístění stavby ve smyslu § 17 odst. 1 písm. b) zák. č. 86/2002 Sb., které je provozovatel povinen získat před vydáním územního rozhodnutí. Společně se žádostí o vydání závazného stanoviska předkládá příslušnému orgánu ochrany ovzduší odborný posudek a rozptylovou studii (materiály zpracované autorizovanou osobou), jejíž součástí musí být zdůvodnění nejvýhodnějšího řešení z hlediska ochrany ovzduší včetně uvedení emisí a předpokladů dodržování emisních limitů.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší ke stavbě ve smyslu § 17 odst. 1 písm. c) zák. č. 86/2002 Sb. Stavební povolení je podmíněno vydáním povolení příslušného orgánu ochrany ovzduší ke stavbě, přitom povolení orgánu ochrany ovzduší je rovněž odborný posudek.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší k uvedení do zkušebního i trvalého provozu podle § 17 odst. 1 písm. d) zák. č. 86/2002 Sb.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 2 písm. g) zák. č. 86/2002 Sb. k vydání a změnám provozního řádu podle § 11 odst. 2 citovaného zákona.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 2 písm. f) ke změnám používaných surovin nebo druhů odpadů a ke změnám využívání technologických zařízení zvláště velkých, velkých a středních stacionárních zdrojů; v rámci povolení k uvedeným změnám může krajský úřad stanovit s ohledem na charakter změny i takové emisní limity, které nejsou

obsaženy pro daný stacionární zdroj v prováděcím právním předpisu, případně zpřísnit stanovené emisní limity pro tento zdroj.

Při vydávání závazných stanovisek či povolení krajského úřadu je vždy dotčeným orgánem Česká inspekce životního prostředí v souladu s § 46 odst. 1 písm. k) zák. č. 86/2002 Sb., která k nim dává vyjádření.

b) integrované povolení

Pokud by výtopna či elektrárna na biomasu dosahovala parametrů uvedených v příloze č. 1 k zákonu č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, musel by provozovatel před vydáním stavebního povolení získat integrované povolení³⁷. To by nahradilo rozhodnutí, stanoviska, vyjádření a souhlasy vydávané podle některých zvláštních právních předpisů na úseku ochrany životního prostředí, včetně výše zmíněného zákona o ochraně ovzduší. Výtopna či elektrárna na biomasu by přitom mohla spadat buďto do kategorie „1.1. Spalovací zařízení o jmenovitém tepelném příkonu větším než 50 MW“, nebo do kategorie „5.3. Zařízení na odstraňování odpadu neklasifikovaného jako nebezpečný odpad o kapacitě větší než 50 t denně“.

c) povolení v souvislosti se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů

Výtopnu či elektrárnu na biomasu, která spaluje odpady, lze provozovat jen se souhlasem k provozování zařízení na zpracování odpadů podle § 14 odst. 1 zák. č. 185/2001 Sb. Souhlas má formu správního rozhodnutí a jeho přílohou a nedílnou součástí musí být provozní řád. Při schvalování provozního řádu je dotčeným orgánem vždy místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Bez jeho souhlasného vyjádření k části provozního řádu týkající se bezpečnosti provozu, ochrany

životního prostředí a zdraví lidí nelze požadovaný souhlas udělit.

7.3.2 Bioplynové (fermentační) stanice (BPS)

Technologie výroby bioplynu je založena na principu anaerobní digesce – fermentace – biomasy v prostředí bez přístupu vzduchu. Dochází při ní k rozkladu organické hmoty mikroorganismy v uzavřených prostorách, tzv. fermentorech, a k uvolnění bioplynu, který je jímán a je ho možno dále využívat. Nejčastější forma využití je spalování v kogeneračních jednotkách za současné produkce elektrické energie a tepla. Bioplyn je bezbarvý plyn tvořený převážně methanem (CH₄) – cca 65 % a oxidem uhličitým (CO₂), může obsahovat ještě malá množství dusíku (N₂), sulfanu (H₂S), amoniaku (NH₃), vody (H₂O), ethanu (C₂H₆) a dalších nižších uhlovodíků.

Podle zpracovávaného substrátu (surovin / odpadů) lze bioplynové stanice rozdělit následovně:

- ZEMĚDĚLSKÉ: takové, které zpracovávají materiály rostlinného charakteru a statkových hnojiv, resp. podstýlky, na těchto bioplynových stanicích není možné zpracovávat odpady podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ani jiné materiály, které spadají pod Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002, o vedlejších živočišných produktech,
- ČISTÍRENSKÉ: zpracovávají pouze kaly z čistíren odpadních vod a jsou nedílnou součástí čistírny odpadních vod (Pozn.: kalový plyn, který vzniká na čistírnách odpadních vod, a skládkový plyn, vznikající na skládkách, neřadíme mezi bioplyn. Tyto plyny jsou ze zákona hodnoceny jako samostatné obnovitelné zdroje energie.),

³⁷ Podrobnější informace k tomuto řízení lze nalézt v publikaci „Integrovaná prevence a omezování znečištění – Stručný průvodce“ (ISBN 978-80-7212-487-9, která je dostupná ke stažení ve formátu PDF z www.mzp.cz/ippc).

- OSTATNÍ: zpracovávající ostatní vstupy.³⁸

Pro povolování bioplynových stanic jsou v zásadě relevantní obecné dokumenty Evropské unie a České republiky týkající se využívání biomasy, které jsme uvedli v předchozí kapitole, včetně Akčního plánu pro biomasu pro ČR pro období 2009 – 2011. Ve vztahu k bioplynovým stanicím, jež zpracovávají biologický rozložitelný odpad (tj. „ostatní“ bioplynové stanice dle výše uvedené kategorizace), musíme navíc zmínit plán odpadového hospodářství České republiky. Ten požaduje postupně snižovat množství biologicky rozložitelného komunálního odpadu, který je ukládán na skládky bez dalšího užítu. Skládkování má být nahrazeno zejména kompostováním a zpracováním v bioplynových stanicích. Naplnění tohoto požadavku je důležitou součástí strategie boje proti změnám klimatu, neboť při skládkování bioodpadů vznikající metan z velké části uniká do atmosféry bez využití. V souladu se zákonem o odpadech se tento požadavek promítá rovněž do krajských plánů odpadového hospodářství. Upozorňujeme, že republikový plán i krajské plány mají formu právních předpisů, a patří tedy k závazným podkladům pro rozhodování správních orgánů o tom, zda povolit či nepovolit výstavbu bioplynových stanic.

Z praktického hlediska je nejdůležitější pomůckou pro povolování **Metodický pokyn MŽP k podmínkám schvalování bioplynových stanic před uvedením do provozu (ZP28/2008)**. Pokyn obsahuje výčet povolení, závazných stanovisek a vyjádření, která musí být u různých typů bioplynových stanic vyžadována. Zároveň obsahuje řadu doporučení a požadavků na provozní řady stanic. Pokyn je právně závazný pro všechny orgány v působnosti Ministerstva životního prostředí a jeho důsledné dodržování by mělo zamezit dalším případům, kdy bioplynové stanice obtěžují veřejnost.

Povolování totiž komplikuje skutečnost, že bioplynové stanice získaly v očích veřejnosti velmi špatné jméno. Na vině je několik lokalit, kde závažně a dlouhodobě obtěžovaly zápachem. Podle dostupných informací byla důvodem obtěžování buďto nekvalitní, levná technologie, či technologická nekázeň při vlastním provozu, nebo kombinace výše uvedeného. Faktem však zůstává, že naprostá většina BPS funguje bezproblémově a místní lidé o nich prakticky nevědí, nebo se realizací bioplynové stanice dokonce dosáhlo snížení zápachu v dané lokalitě (např. pokud je zpracována kejda či drůbeží trus). Bezproblémový provoz umožňují moderní technologie, které jsou projektovány na míru surovinám a provozovány adekvátně vyškolenou obsluhou. Vhodně vyprojektovanou BPS lze umístit i do zastavěného území obcí, zejména do starých průmyslových areálů (tzv. brownfields), samozřejmě při dodržení nezbytných odstupových vzdáleností od obytné zástavby a při náležitém technologickém provedení a technologické kázni. Požadavky na umístování do nezastavěného území a navíc do velké vzdálenosti od obytných zón se jeví jako iracionální, neboť zpravidla znamenají zábor zemědělské půdy a nutnost vybudovat pouze pro tento účel zcela novou infrastrukturu (přípojky vysokého napětí, teplovod a přístupové cesty). Cena výstavby se tím zbytečně zvýší, což se promítne i do ceny vyráběného tepla.

Při samotném procesu posuzování a povolování lze doporučit, aby správní orgány před vydáním svých stanovisek a rozhodnutí zvláště pečlivě prověřovaly části projektové dokumentace, které jsou klíčové pro ochranu před zápachem, a přesvědčivě odůvodňovaly svá rozhodnutí. Do nich by pak měly zahrnout konkrétní podmínky, jejichž plnění bude v praxi ověřitelné a vymahatelné a zajistí bezzápachový provoz stanice. Podrobná doporučení pro povolování bioplynových stanic, včetně schvalování jejich provozních řádů, obsahuje výše zmíněný Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí.

³⁸ Zdroj: ZP28/2008: Metodický pokyn MŽP k podmínkám schvalování bioplynových stanic před uvedením do provozu (hlavním účelem tohoto metodického pokynu je zavázat příslušné orgány státní správy v oblasti životního prostředí k jednotnému postupu při povolování a schvalování bioplynových stanic před uvedením do provozu a optimalizovat podmínky jejich provozu z hlediska životního prostředí).

K problematice zápachu bioplynových stanic vydalo odborné stanovisko³⁹ rovněž sdružení CZ BIOM. Přestože na rozdíl od zmíněného metodického pokynu není pro správní orgány právně závazné, je pro svou stručnost a jasnost dobrým úvodem do problematiky předcházení zápachu z těchto zařízení. Proto lze jeho doporučení na tomto místě přebrat.

Čemu je nutné podle stanoviska CZ BIOM věnovat pozornost? Podstata problému se zápachem tkví v surovinách a odpadech vstupujících do zařízení. Problematickými se v tomto ohledu jeví především kategorie čistírenských a ostatních BPS, zpracovávajících rizikové vstupy (například jateční odpady, kaly ze specifických provozů, masokostní moučku, kaly z ČOV, tuky, krev z jatek apod.). Na rozdíl od BPS, které zpracovávají statková hnojiva a cíleně pěstované plodiny k energetickému využití (hovoříme o zemědělských BPS), je technologický proces u rizikových vstupů náročný a více komplikovaný. U těchto BPS je proto nezbytné zpřísnit podmínky při provozním procesu.

Především je potřeba dodržovat řádný fermentační proces a provozní kázeň, tedy zajistit:

- **vhodnou skladbu** vstupních surovin, předúpravu, dostatečnou dobu zdržení vstupních surovin ve fermentoru,
- **optimální dimenzování** využitelné kapacity fermentorů na základě výpočtu tzv. prostorového zatížení organickou sušinou,
- **vícetupňovou fermentaci**, kdy jsou rizikové vstupy postupně zpracovány ve dvou na sebe navazujících fermentorech,
- v případě, že výsledný digestát projevuje znaky nadměrného zápachu, **zastřešení uskladňovací jímky** (koncového skladu), do které je přiváděn

již zfermentovaný digestát z fermentorů a kde je uskládáván před jeho aplikací,

- aby prostory, v nichž se tvoří zápach (tzn. hala na příjem surovin, homogenizační jímka nebo případně prostor na dotřídění a úpravu vstupů), byly vybaveny odsáváním vzduchu, který je čištěn v biofiltru nebo jiném filtračním zařízení,
- aby součástí **kvalitně zpracovaného provozního řádu** zařízení byl podrobný popis opatření pro omezení rizika zápachu (stanovit konkrétní technicko-provozní parametry, jednoznačně definovat vstupy, jejich množství a technologický proces jejich zpracování, včetně doby zdržení vstupů ve fermentoru, způsob nakládání s digestátem, včetně omezení rizik vzniku nadměrného zápachu z něj, a technicko-organizační opatření k zajištění provozu zařízení, včetně opatření k omezení vzniku zápachu a řešení havarijních stavů).

7.3.2.1. Specifika BPS v územním plánování

Bioplynové stanice mají z hlediska stavebního zákona obdobné postavení jako výtopny či elektrárny na biomasu pojednané v předchozí kapitole. Nejsou tedy veřejnou technickou infrastrukturou a nelze je umisťovat do nezastavěného území na základě výjimky v ustanovení § 18 odst. 5 stavebního zákona. Naopak výjimku podle § 188a stavebního zákona, která je časově omezena do konce roku 2015 a platí pro území obcí bez územního plánu, na ně vztáhnout lze. Skutečnost, že bioplynové stanice nejsou veřejnou technickou infrastrukturou, znamená, že nemohou být vymezeny v územně plánovací dokumentaci jako veřejně prospěšné stavby a nelze pro ně vyvlastnit podle zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí

³⁹Zdroj: <http://biom.cz/cz/odborne-clanky/odborne-stanovisko-sekce-biopl原因n-k-problematice-zapachu-z-biopl原因novych-stanic>.

nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (ve vazbě na § 170 stavebního zákona).

Má-li obec platný územní plán, musí v něm být zaneseny takové druhy funkčního využití plochy, které umístění bioplynové stanice umožňují. Podrobné využití jednotlivých ploch přitom zpravidla stanovuje textová část konkrétního územního plánu. Jestliže záměr není uveden ani v přípustném, ani v nepřípustném nebo podmíněném využití, musí posoudit umístění bioplynové stanice stavební úřad z hlediska slučitelnosti s hlavní funkcí dané plochy. Zpravidla se bude jednat o plochy výroby a skladování a plochy smíšené výrobní.

V případě, že obec nemá platný územní plán, uplatní se ustanovení § 20 odst. 2 prováděcí vyhlášky ke stavebnímu zákonu č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Podle tohoto ustanovení lze v zastavěném území obce, která nemá územní plán (resp. územní plán obce, regulační plán nebo územně plánovací dokumentaci sídelního útvaru nebo zóny), vždy vymezovat pozemky a umisťovat stavby pro bydlení, rodinnou rekreaci, pro stavby občanského vybavení souvisejícího a slučitelného s bydlením a rekreací, a pro stavby dopravní a technické infrastruktury a pozemky veřejných prostranství. Jiné pozemky mohou být vymezovány a umisťování dalších staveb na nich je možné za předpokladu, že nedojde ke snížení kvality životního prostředí nad limitní hodnoty stanovené jinými právními předpisy. Umístění bioplynové stanice v zastavěném území obce, která nemá územní plán, je tedy v zásadě možné, budou-li přitom dodrženy limity pro ochranu životního prostředí. Další informace o procesu územního plánování lze nalézt v kap. 4 této publikace.

7.3.2.2. BPS a posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA)

Platí zásada, že záměr podléhající posuzování podle zákona č. 100/2001 Sb. musí být před vydáním jakéhokoliv rozhodnutí či opatření, které je nezbytné pro jeho realizaci, podroben procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Procesy posuzování vlivů na životní prostředí probíhají pro každý záměr individuálně a vždy závisí na konkrétním projektu a na konkrétním území, kde se záměr bude realizovat. Zemědělské bioplynové stanice naplňují většinou dikci bodu 3.1 „Zařízení ke spalování paliv o jmenovitém tepelném

výkonu od 50 do 200 MW“ kategorie II přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a buďto jako podlimitní neprocházejí ani zjišťovacím řízením, nebo projdou zjišťovacím řízením, kde je posuzování zpravidla ukončeno. Ostatní bioplynové stanice, které zpracovávají rovněž odpady, naplňují dikci bodu 10.1 „Zařízení ke skladování, úpravě nebo využívání nebezpečných odpadů; zařízení k fyzikálněchemické úpravě, energetickému využívání nebo odstraňování ostatních odpadů“ kategorie II přílohy č. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a procházejí vždy zjišťovacím řízením, v některých případech je vyžadován celý proces posuzování.

Jelikož jsou bioplynové stanice pod drobnohledem veřejnosti, měly by krajské úřady zvláště pečlivě odůvodňovat své závěry a stanoviska v procesu EIA.

Pokud obdrží nesouhlasné vyjádření veřejnosti se záměrem bioplynové stanice, není to samo o sobě důvodem k tomu, aby ve zjišťovacím řízení stanovily povinnost podrobit stanici posuzování EIA. Tímto kritériem je pouze a jenom objektivní fakt, zda stanice může či nemůže závažně ovlivnit životní prostředí ve smyslu § 1 odst. 2 zák. č. 100/2001 Sb. Pokud krajské úřady na základě předloženého oznámení zjistí, že tomu tak není, nemohou další posuzování požadovat. Porušily by tím základní zásady činnosti správních orgánů, které se vztahují rovněž na správné postupy podle zák. č. 100/2001 Sb., přestože v nich nejde o správné řízení. K těmto zásadám patří například povinnost vyjádřená v ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu postupovat tak, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Dále je to povinnost správních orgánů podle § 6 odst. 2 správního řádu postupovat tak, aby nikomu (včetně investorů) nevznikaly zbytečné náklady a aby byly dotčené osoby zatěžovány co nejméně. Proces hodnocení vlivů na životní prostředí je dále popsán v kap. 5. publikace.

7.3.2.3. Specifika BPS v územním řízení

V souladu s citovaným metodickým pokynem MŽP je třeba při umístění bioplynové stanice zohlednit rozptylové podmínky pachových látek v oblasti s obytnou zástavbou. Samotná bioplynová stanice by pak měla být umístěna pokud možno na závětrné straně vzhledem k bytové zástavbě a správní orgány by měly stanovit konkrétní přepravní trasy zapáchajícího materiálu.

Z hlediska ochrany provozovatele a obyvatel v blízkém okolí „ostatních bioplynových stanic“ je vhodné, aby investor požádal stavební úřad o vyhlášení ochranného pásma dle § 83 stavebního zákona, s návrhem na vydání územního rozhodnutí. Doporučení se vztahuje zejména na bioplynové stanice umístěné mimo obytnou zástavbu. Důvodem je zamezit tomu, aby v opodstatněných případech nedocházelo k pozdějšímu přibližování bytové zástavby k bioplynové stanici. Návrh ochranného pásma musí respektovat umístění zdroje a rozptylové podmínky na lokalitě hodnocené v rozptylové studii. Druhou možností je zahrnout do správních rozhodnutí přísnější požadavky na technologii a obsah provozního řádu, které zamezí obtěžování i poté, co se bytová zástavba ke stanici přiblíží.

Z právního hlediska vyžaduje umístění bioplynové stanice na pozemku vždy vydání územního rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení podle § 79 stavebního zákona. Územní rozhodnutí může být vydáno v „plném“ územním řízení podle § 84 stavebního zákona, nebo ve zjednodušeném územním řízení dle § 95 stavebního zákona. Zatímco v plném územním řízení lze umístit jakoukoli stavbu, neboť jde o nejdůkladněji upravené řízení, lze ve zjednodušeném územním řízení umístit pouze některé stavby za splnění určitých podmínek. Konkrétně musí jít o stavby, jež nevyžadují posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a jsou umísťovány v zastavitelné ploše nebo zastavěném území. Investor musí zároveň doložit závazná stanoviska dotčených orgánů a souhlasy vlastníků a osoby s věcnými právy k mezujícím pozemkům. Závazná stanoviska a souhlasy musí obsahovat výslovný souhlas s umístěním stavby ve zjednodušeném územním řízení. Přestože § 95 stavebního zákona říká, že stavební úřad může rozhodnout ve zjednodušeném územním řízení, v případě, že jsou podmínky pro jeho vydání splněny, musí stavební úřad k jeho vydání přistoupit, a to s ohledem na základní zásady činnosti správních orgánů (zejm. zásadu hospodárnosti správního řízení) a na ustanovení § 4 odst. 1 stavebního zákona, které požaduje, aby stavební úřady přednostně využívaly zjednodušené postupy a zatěžovaly dotčené osoby co nejméně.

Na základě ustanovení § 78 odst. 3 stavebního zákona může dále stavební úřad se souhlasem dotčeného orgánu (typicky např. orgánem ochrany ovzduší) namísto vydání územního rozhodnutí uzavřít se žadatelem o umístění bioplynové stanice veřejnoprávní smlouvu o umístění stavby, která územní rozhodnutí nahradí. Podmínky

uzavření se řídí ustanoveními § 161 až 168 správního řádu. Jak již bylo uvedeno, tuto možnost nelze na rozdíl od umísťování například fotovoltaických elektráren doporučit.

7.3.2.4. Specifika BPS ve stavebním řízení

a) Stavební povolení

Bioplynové stanice nejsou stavbami, které by stačilo ohlásit stavebnímu úřadu, nebo jež by byly dokonce vyňaty z povinnosti ohlášení. Budou tedy vyžadovat vydání stavebního povolení ve stavebním řízení, které lze v souladu s § 78 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. spojit s územním řízením zejména tehdy, je-li v území schválen územní či regulační plán. Doporučujeme, aby dotčené orgány na úseku ochrany životního prostředí navrhovaly, kdy má být za jejich účasti provedena kontrolní prohlídka rozestavěné stavby ve smyslu § 133 zákona č. 183/2006 Sb. tak, aby mohly kontrolovat kvalitu částí stavby, které jsou z hlediska ochrany životního prostředí klíčové a jež po dokončení stavby již nebude možné zkontrolovat. Podobně by měly ve smyslu § 124 zákona č. 183/2006 Sb. navrhovat podmínky zkušebního provozu a přechodu zařízení na provoz trvalý. V obou případech by měly trvat na převzetí těchto podmínek do stavebního povolení.

Pro úplnost uvádíme, že stavební povolení lze nahradit certifikátem autorizovaného inspektora v souladu s § 117 zákona č. 183/2006 Sb. Pokud se však v průběhu územního řízení vyskytnou námitky, které se nepodaří odstranit jednáním, je vhodnější provést stavební řízení zakončené stavebním povolením, jak bylo uvedeno v předchozí kapitole. Další informace o územním a stavebním řízení lze nalézt v kap. 6 publikace.

b) Kolaudační souhlas

Kolaudační souhlas (§ 122 zákona č. 183/2006 Sb.) je povinný u staveb, jejichž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit, např. včetně staveb pro obchod a průmysl. Dále je nezbytný u staveb, pro něž byl stanoven zkušební provoz. Z toho plyne, že u bioplynových stanic, včetně jejich rekonstrukce, bude kolaudační souhlas nutný. Ten lze – podobně jako stavební povolení – nahradit certifikátem autorizovaného inspektora podle § 122 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. Další informace o územním a stavebním řízení lze nalézt v kap. 6 publikace.

7.3.2.5. Legislativní povinnosti související s uvedením zařízení do provozu

V této kapitole popíšeme rozhodnutí a závazná stanoviska na úseku ochrany životního prostředí, která budou v praxi nejčastěji vyžadována a jsou přitom specifická pro povolování bioplynových stanic oproti jiným obnovitelným zdrojům energie. Půjde zejména o správní akty na úseku ochrany ovzduší, ochrany vod a na úseku odpadů. Další rozhodnutí a závazná stanoviska, jejichž potřeba může vyplynout z místních podmínek záměru, jsou uvedena v závěru brožury v souhrnné tabulce.

a) povolení v souvislosti se zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

Bioplynové stanice a související kogenerační jednotky budou zpravidla velkým či středním stacionárním zdrojem znečištění ovzduší ve smyslu § 4 odst. 4 zák. č. 86/2002 Sb. Jejich umístění, povolení či kolaudaci ze strany stavebního úřadu proto budou předcházet závazná stanoviska či povolení krajského úřadu jako orgánu ochrany ovzduší ve smyslu podle § 17 zák. č. 86/2002 Sb.

Konkrétně půjde o:

- Závazné stanovisko orgánu ochrany ovzduší k umístění stavby ve smyslu § 17 odst. 1 písm. b) zák. č. 86/2002 Sb., které je provozovatel povinen získat před vydáním územního rozhodnutí. Společně se žádostí o vydání závazného stanoviska předkládá příslušnému orgánu ochrany ovzduší odborný posudek a rozptylovou studii (materiály zpracované autorizovanou osobou), jejíž součástí musí být zdůvodnění nejvýhodnějšího řešení z hlediska ochrany ovzduší včetně uvedení emisí a předpokladů dodržování emisních limitů.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší ke stavbě záměru ve smyslu § 17 odst. 1 písm. c) zák. č. 86/2002 Sb. Stavební povolení je podmíněno vydáním povolení příslušného orgánu ochrany ovzduší ke stavbě, přitom povolení orgánu ochrany ovzduší je rovněž odborný posudek.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší k uvedení do zkušebního i trvalého provozu podle § 17 odst. 1 písm. d) zák. č. 86/2002 Sb.
- Povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 2 písm. g) zák. č. 86/2002 Sb. k vydání a změnám

provozního řádu podle § 11 odst. 2 citovaného zákona.

- Povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 2 písm. f) ke změnám používaných surovin nebo druhů odpadů a ke změnám využívání technologických zařízení zvláště velkých, velkých a středních stacionárních zdrojů; v rámci povolení k uvedeným změnám může krajský úřad stanovit s ohledem na charakter změny i takové emisní limity, které nejsou obsaženy pro daný stacionární zdroj v prováděcím právním předpisu, případně zpřísnit stanovené emisní limity pro tento zdroj.

Při vydávání závazných stanovisek či povolení krajského úřadu je vždy dotčeným orgánem Česká inspekce životního prostředí v souladu s § 46 odst. 1 písm. k) zák. č. 86/2002 Sb., která vydává vyjádření, pokud má k záměru výhrady.

b) vodoprávní rozhodnutí a souhlasy dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách

Pokud má na bioplynové stanici docházet k vypouštění odpadních vod, musí provozovatel získat povolení k vypouštění odpadních vod ve smyslu podle § 8 odst. 1. písm. c) a § 38 odst. 3 až 5 vodního zákona. Rovněž může být zapotřebí vydání souhlasu podle § 17 odst. 1 písm. b), pokud provoz bioplynové stanice vzhledem ke zvolené technologii, vstupní surovině a umístění stavby může, například v případě havárie, významně ohrozit jakost povrchových a podzemních vod.

c) integrované povolení dle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci

Pokud by bioplynová stanice dosahovala parametrů uvedených v příloze č. 1 k zákonu č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, musel by provozovatel před vydáním stavebního povolení získat integrované povolení⁴⁰. To by nahradilo rozhodnutí, stanoviska, vyjádření a souhlasy vydávané podle některých zvláštních právních předpisů na úseku ochrany životního prostředí, včetně výše zmíněného zákona o ochraně ovzduší. Bioplynová stanice by přitom mohla spadat buď do kategorie „5.3. Zařízení na odstraňování odpadu neklasifikovaného jako nebezpečný odpad o kapacitě větší než 50 t denně“ nebo do kategorie „6.5 Zařízení na odstraňování nebo využití konfiskátů živočišného původu a živočišného odpadu o kapacitě zpracování větší než 10 t denně“.

d) povolení v souvislosti se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů

Bioplynovou stanicí, která využívá odpady, lze provozovat jen se souhlasem k provozování zařízení na zpracování odpadů podle § 14 odst. 1 zák. č. 185/2001 Sb. Souhlas má formu správního rozhodnutí a jeho přílohou a nedílnou součástí musí být provozní řád. Při schvalování provozního řádu je dotčeným orgánem vždy místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Bez jeho souhlasného vyjádření k části provozního řádu týkající se bezpečnosti provozu, ochrany životního prostředí a zdraví lidí nelze požadovaný souhlas udělit.

■ 7.4. Malé vodní elektrárny

Za malou vodní elektrárnu (dále jen „MVE“) se podle ČSN 73 6881 považují zařízení s instalovaným výkonem pod 10 MW. Skupina MVE se dále dělí dle výkonu na průmyslové, závodní, drobné a mobilní zdroje. Podle systému soustředění vodní energie se MVE dělí na jezové, přehradní, derivační a přehradně derivační.

V souladu s ustanovením § 55 odst. 1 písm. g) zákona č. 254/2001 Sb. je stavba k využití vodní energie a energetického potenciálu, tedy i MVE, vodním dílem. Její součástí jsou i stavební objekty, které samy o sobě vodním dílem nejsou, nicméně jakožto neoddělitelná součást vodního díla by měly být povolovány v rámci povolovacích řízení spolu s MVE.

MVE jsou stavbami, které mohou ovlivnit vodní poměry, energetický potenciál, jakost nebo množství povrchových vod, investor tak musí požádat v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb. o vyjádření

u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zda je záměr MVE z hlediska zájmů chráněných podle zákona č. 254/2001 Sb. možný, popřípadě za jakých podmínek.

7.4.1. Specifika MVE v územním plánování

MVE jsou stavbami využívajícími energetický potenciál povrchových vod, lze je tak označit za stavby vodního hospodářství. Pro tento druh staveb obsahuje ustanovení § 18 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. výjimku umožňující umístit stavby a zařízení vodního hospodářství i do nezastavěného území v souladu s jeho charakterem. Lokalita pro výstavbu MVE je na rozdíl od ostatních OZE zcela závislá na místě výskytu zdroje energie, tedy na trase vodního toku, jehož energetický potenciál má MVE využít. Pokud je pro dané území zpracován územní plán, je vodní tok zpravidla označen jako plocha vodní a vodohospodářská. Umístění MVE v takto vymezené ploše je v souladu s funkčním vymezením plochy (viz ustanovení § 13 vyhlášky č. 501/2006 Sb.). V případě, že pro dané území není územní plán zpracován, resp. zpracovaný územní plán neoznačuje danou lokalitu vodního toku za vodní a vodohospodářskou plochu, mělo by být přesto možné MVE v dané lokalitě umístit i bez nutnosti pořízení územního plánu (resp. jeho změny), kterou by byla do územního plánu zanesena lokalita pro výstavbu MVE, vzhledem k výše uvedenému ustanovení § 18 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb. Výběr konkrétní lokality vhodné pro umístění MVE je poměrně složitý a zpravidla není v odborné kompetenci zpracovatele územně plánovací dokumentace. Na rozdíl od jiných OZE, jako třeba VTE, pro jejichž umístění je významné i estetické hledisko, MVE nepředstavují zpravidla nijak zásadní zásah do okolní krajiny. Naproti tomu se lze častěji setkat s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, jejichž stanoviště jsou

⁴⁰ Podrobnější informace k tomuto řízení lze nalézt v publikaci „Integrovaná prevence a omezování znečištění – Stručný průvodce“ (ISBN 978-80-7212-487-9, která je dostupná ke stažení ve formátu PDF z www.mzp.cz/ippc).

vázány na vodní toky. Investor by tak měl sám zjistit vhodnost lokality z hlediska technických parametrů zamýšlené MVE a předmětného vodního toku a teprve v průběhu EIA případně dalších postupů předcházejících územnímu řízení prověřit vhodnost vybraného území i z hlediska ostatních složek životního prostředí a chráněných zájmů.

Při výběru lokality pro MVE je však třeba počítat i s nutností napojení na sítě technické infrastruktury a pozemní komunikace. Pokud tyto nejsou v lokalitě zamýšlené pro výstavbu MVE dosud povoleny, příp. realizovány, je třeba počítat s nutností jejich povolení a realizace, a tudíž je třeba zajistit, aby územně plánovací dokumentace umístění těchto staveb (které se již zpravidla budou nacházet na jiných funkčních plochách, než je „vodní a vodohospodářská plocha“) rovněž umožňovala. Umístění staveb a zařízení pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu je možné rovněž v nezastavěném území v souladu s ustanovením § 18 odst. 5 zákona č. 183/2006 Sb.

7.4.2. MVE a posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)

Dle zákona č. 100/2001 Sb. podléhají automaticky zjišťovacímu řízení pouze vodní elektrárny s celkovým instalovaným výkonem výroby od 10 MW (viz bod 3.4 kategorie II přílohy č. 1 zákona). Vzhledem ke skutečnosti, že je malá vodní elektrárna podlimitním záměrem ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) zákona, je třeba zpracovat ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 zákona oznámení podlimitního záměru a předložit jej příslušnému úřadu (příslušným úřadem bývá dotčený krajský úřad). Malé vodní elektrárny tak podléhají zjišťovacímu řízení jen pokud příslušný krajský úřad sdělí, že záměr bude podléhat zjišťovacímu řízení v souladu s ustanovením § 6 odst. 3 zákona.

7.4.3. Územní řízení

Poté, co investor obdrží sdělení Krajského úřadu dle ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb., že podlimitní záměr nepodléhá zjišťovacímu řízení, příp. po obdržení závěru zjišťovacího řízení či stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí,

může být požádáno o umístění stavby malé vodní elektrárny.

Stavební úřad, který rozhoduje o umístění stavby malé vodní elektrárny, by tak měl vždy činit po dohodě s orgánem ochrany přírody dle ustanovení § 65 zákona č. 114/1992 Sb.

V případě, že by se stavba malé vodní elektrárny umísťovala v zastavitelné ploše nebo v zastavěném území, lze za podmínek uvedených v ustanovení § 95 zákona č. 183/2006 Sb. umístit stavbu MVE ve zjednodušeném územním řízení.

Umístění stavby MVE na základě pouhého územního souhlasu dle ustanovení § 96 zákona č. 183/2006 Sb. není možné, neboť stavba MVE vyžaduje stavební povolení, a tudíž není naplněna podmínka ustanovení § 96 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb.

7.4.4. Specifika MVE ve stavebním řízení a řízení o povolení k nakládání s vodami

Malá vodní elektrárna je vodním dílem dle ustanovení § 55 odst. 1 písm. g) zákona č. 254/2001 Sb. Povolení této stavby tak spadá dle ustanovení § 15 odst. 1 písm. d) zákona č. 183/2006 Sb. a § 15 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb. do působnosti speciálního stavebního úřadu (vodoprávního úřadu) – obecního úřadu obce s rozšířenou působností dle ustanovení § 106 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb.

Speciální stavební úřad při povolování vodního díla postupuje dle zákona č. 183/2006 Sb., č. 500/2004 Sb., pokud zákon č. 254/2001 Sb. nestanoví jinak (§ 15 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., § 115 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb.). Zejména je třeba upozornit na zvláštní úpravu oznamování zahájení řízení, pozvání k ústnímu jednání (§ 115 odst. 8 zákona č. 254/2001 Sb.) a lhůt pro vydání rozhodnutí (§ 115 odst. 10 zákona č. 254/2001 Sb.).

Ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb. umožňuje projednat v režimu stavby hlavní soubor staveb, které jsou spolu se stavbou hlavní předmětem žádosti nebo ohlášení. Toto ustanovení však neumožňuje v rámci jednotného režimu projednávání projednat speciální a obecné stavby. Stavba MVE a související

zařízení však nejsou takovým souborem staveb. Jak již bylo napsáno v úvodu, stavba MVE je vodním dílem, jehož součástí jsou i stavební objekty, které samy o sobě vodním dílem nejsou. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou však neoddělitelnou součástí stavby vodního díla, měly by být povoleny v rámci jednoho stavebního řízení u speciálního stavebního úřadu příslušného pro povolování vodních děl. Jednotlivé stavební objekty MVE, které jsou součástmi stavby, nelze v zásadě realizovat a užívat samostatně, tudíž je záhodno, aby byla povolována komplexně celá stavba MVE. V zákoně č. 50/1976 Sb. byla tato zásada vyjádřena v ustanovení § 62 odst. 1 písm. c) jako zajištění komplexnosti a plynulosti výstavby.

K povolení vodního díla může dojít nejdříve spolu s povolením k nakládání s vodami. S ohledem na zpravidla současné vydání povolení k nakládání s vodami a povolení vodního díla (příp. i souhlas s manipulačním a provozním řádem vodního díla) může vodoprávní úřad vydat tato povolení v jediném rozhodnutí (§ 115 odst. 11 zákona č. 254/2001 Sb.). Pro vodní díla se též uplatní vyhláška č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla. Vodoprávní úřad může žadatele vyzvat k předložení návrhu manipulačního řádu, popřípadě výpočtu povodňové vlny zvláštní povodně dle ustanovení § 15 odst. 5 zákona č. 254/2001 Sb. Manipulační řády, případně provozní řády vodních děl podléhají schválení vodoprávním úřadem (§ 115 odst. 17 zákona č. 254/2001 Sb.). Ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 432/2001 Sb. vypočítává doklady pro vydání stavebního povolení k vodním dílům.

Při povolování vodního díla musí speciální stavební úřad zohlednit mimo jiné ochranu vodních ekosystémů a na nich přímo závisících suchozemských ekosystémů, a dále posoudit, zda vodní dílo nevytváří bariéru pohybu ryb a vodních živočichů v obou směrech vodního toku.

Po obdržení územního rozhodnutí o umístění stavby malé vodní elektrárny může investor požádat u obecního úřadu obce s rozšířenou působností rovněž o povolení k využívání energetického potenciálu povrchových vod (§ 8 odst. 1 písm. a) bod 3., § 9 odst. 1, 4, 5, 6, § 106 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb.). Je účelné, aby žádosti o povolení vodního díla a nakládání s vodami byly podány naráz, neboť i okruh podkladových stanovisek a vyjádření je obdobný. Doklady pro vydání povolení k nakládání s vodami uvádí ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky č. 432/2001 Sb.

Vodoprávní úřad postupuje dle zákona č. 500/2004 Sb., pokud zákon č. 254/2001 Sb. nestanoví něco jiného (§ 115 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb.). Zejména je třeba upozornit na zvláštní úpravu oznamování zahájení řízení, pozvání k ústnímu jednání (§ 115 odst. 8 zákona č. 254/2001 Sb.) a lhůt pro vydání rozhodnutí (§ 115 odst. 10 zákona č. 254/2001 Sb.).

Ve vodoprávním řízení o povolení k nakládání s vodami musí vodoprávní úřad zjistit všechna případná ohrožení veřejných zájmů a žadatel musí prokázat, že jím požadované nakládání s vodami neohrozí, kromě veřejného zájmu, ani oprávněné zájmy a práva účastníků řízení. Povoleným nakládáním s vodami nesmí dojít ke zhoršení vodních poměrů v místě nakládání ani v širším okolí.

Rozsah a podmínky povolovaného nakládání s vodami musí být přizpůsobeny plánům oblastí povodí a Plánu hlavních povodí, které se pravidelně aktualizují. Jednou z podmínek povolení k nakládání s vodami je i stanovení minimálního zůstatkového průtoku.

7.4.5. Typická závazná stanoviska dotčených orgánů

a) závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku

Vodní toky jsou zákonnými významnými krajinnými prvky, které jsou dle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. chráněny před poškozováním a ničením. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo k ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, musí obecní úřad obce s rozšířenou působností vydat závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Toto závazné stanovisko je tak nezbytným podkladem žádosti o vydání územního rozhodnutí o umístění stavby MVE.

b) výjimka z ochrany chráněných druhů živočichů podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

Pokud by výstavba MVE měla prokazatelně vést k porušení podmínek ochrany zvláště chráněných rostlin nebo živočichů stanovených v § 49 a § 50 zákona č. 114/1992 Sb., je možné ji povolit pouze na základě výjimky vydané

orgánem ochrany přírody podle § 56 citovaného zákona. K takovému porušení podmínek ochrany by mohlo dojít především tehdy, když by byl přímo v lokalitě pro plánovanou výstavbu MVE prokázán pravidelný výskyt zvláště chráněných druhů.

c) hodnocení vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Záměr MVE, který samostatně nebo ve spojení s jinými může významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá podle § 45h zákona č. 114/1992 Sb. hodnocení jeho důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek. Současně s dříve uvedenými postupy u posuzování vlivů na životní prostředí je proto třeba zpracovat posouzení vlivů na území soustavy Natura 2000 v případě, že orgánem ochrany přírody významný vliv záměru na území EVL a PO nebyl vyloučen. Podrobněji se této problematice věnuje kap. 3.1.4 této publikace.

d) biologické hodnocení

Pokud existují odůvodněné předpoklady výskytu zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů v území a jejich negativního ovlivnění záměrem MVE, pak investor na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody předkládá biologické hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb. a § 18 prováděcí vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. Biologické hodnocení obsahuje zjištění, popis a vyhodnocení současného stavu krajiny, přímých i nepřímých vlivů záměru z hlediska vlivu na rostliny a živočichy. Zabývá se celým průběhem zamýšleného zásahu, výstavbou, užíváním a odstraněním stavby. Biologické hodnocení většinou trvá jednu vegetační sezonu a zahrnuje botanicky a zoologicky průzkum. Biologické hodnocení se provádí podle Metodického návodu MŽP⁴¹. Jeho cílem je sjednotit základní přístupy,

okruhy a podrobnosti hodnocení a stanovit strukturu výsledného dokumentu. Tento metodický návod shrnuje základní doporučení pro zpracovatele hodnocení – autorizované osoby. Podpůrně může být použit i orgán ochrany přírody při samotném rozhodování ve věci nebo při využití hodnocení jako podkladů svého rozhodnutí. Zásady pořizování biologického hodnocení jsou popsány podrobně v kap. 3.1.3 této publikace.

⁴¹ Metodický návod k provádění biologického hodnocení, Věstník MŽP, červenec 2009, částka 7: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EEC87684367EFC12575EF00410D52/\\$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/045EEC87684367EFC12575EF00410D52/$file/OVV-Vestnik_07-20070710.pdf).

8. Přehledná tabulka všech stanovisek a rozhodnutí relevantních pro OZE

Právní předpis	Vyjádření, (závazná) stanoviska	Příslušný úřad ⁴²
Povolení, stanoviska a souhlasy zásadně společné pro analyzované obnovitelné zdroje		
zákon č. 183/2006 Sb. , o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a	platný územní plán obce v souladu s § 43 zákona	pořizuje obecní úřad obce s rozšířenou působností ; schvaluje zastupitelstvo té obce, pro kterou je územní plán pořizován.
vyhláška č. 137/1998 Sb. , o obecných technických požadavcích na výstavbu;	závazné stanovisko podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. e) zákona z hlediska uplatňování záměrů územního plánování v územním řízení	obecní úřad obce s rozšířenou působností v přenesené působnosti , pokud není totožný s úřadem, který vydává územní rozhodnutí
vyhláška č. 500/2006 Sb. , o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti	územní rozhodnutí podle § 79 nebo územní souhlas podle § 96 zákona	pověřený obecní úřad nebo městský a obecní úřad , který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006
vyhláška č. 501/2006 Sb. , o obecných požadavcích na využívání území		
vyhláška č. 503/2006 Sb. , o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření	stavební povolení podle § 115 stavebního zákona	pověřený obecní úřad nebo městský a obecní úřad , který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006, v případě malé vodní elektrárny speciální stavební úřad – vodoprávní úřad, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností

⁴² V případě působnosti orgánů ochrany přírody již byla zohledněna novela zákona o ochraně přírody a krajiny č. 349/2009 Sb. a novela zákona o ochraně přírody č. 381/2009 Sb.

	kolaudační souhlas podle § 122 zákona	pověřený obecní úřad nebo městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006
Zákon č. 100/2001 Sb. , o posuzování vlivů na životní prostředí	vyjádření (stanoviska, závěry zjišťovacího řízení) v rámci procesu SEA	krajský úřad nebo Ministerstvo životního prostředí
	sdělení, zda bude podlimitní záměr podléhat zjišťovacímu řízení podle § 6 odst. 3 zákona	
	závěr zjišťovacího řízení podle § 7 odst. 3 zákona	
	stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle § 10 zákona	
Zákon č. 133/1985 Sb. , o požární ochraně	závazné stanovisko o posouzení územně plánovací dokumentace, podkladů pro vydání územního rozhodnutí, projektové dokumentace stavby ke stavebnímu řízení podle § 31 odst. 1 písm. b) zákona	Hasičský záchranný sbor kraje
Zákon č. 258/2000 Sb. , o ochraně veřejného zdraví	závazné stanovisko z hlediska zájmů chráněných orgánem ochrany veřejného zdraví podle § 77 zákona	Krajská hygienická stanice
Zákon č. 458/2000 Sb. , o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)	licence pro výrobu energie podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona	Energetický regulační úřad
	registrace u operátora trhu podle § 23 odst. 2 písm. n) zákona do 30 dnů od udělení licence	Operátor trhu s elektřinou, a.s.
Povolení, stanoviska a souhlasy vyplývající ze zvláštních charakteristik území		
Zákon č. 183/2006 Sb. , o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)	územní rozhodnutí o změně využití území podle § 80 odst. 2 písm. e) nebo územní souhlas podle § 96 odst. 2 písm. g) zákona	pověřený obecní úřad nebo městský a obecní úřad , který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a prováděcí vyhláška ⁴³ č. 46/2010 Sb.	závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku podle § 4 odst. 2 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností pro VKP ze zákona mimo zvláště chráněná území, evropsky významné lokality a ptačí oblasti pověřený obecní úřad pro registrované významné krajinné prvky mimo zvláště chráněná území, evropsky významné lokality a ptačí oblasti
		krajský úřad na území přírodních rezervací, přírodních památek a jejich ochranných pásem, v evropsky významných lokalitách, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí, obecní úřad
	povolání ke kácení dřevin podle § 8 zákona	obecní úřad (s výjimkou NP a všech maloplošných ZCHÚ), krajský úřad na území PR a PP a jejich ochranných pásem, správy národních parků na celém území NP, správy chráněných krajinných oblastí na území PR, PP a jejich ochranných pásem, příslušné správy CHKO v NPR a NPP a jejich ochranných pásmech nebo NP.
	závazné stanovisko k zásahu do krajinného rázu podle § 12 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností mimo zvláště chráněná území, krajský úřad v přírodních rezervacích a přírodních památkách správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí,

⁴³ Tato vyhláška určuje kompetence správ CHKO a NP v jednotlivých maloplošných CHKO národní kategorie.

	výjimka podle § 43 zákona o ochraně přírody a krajiny ze zákazu ve zvláště chráněných územích podle § 16, 26, 29, 34, 35 odst. 2 a § 36 odst. 2 zákona	krajský úřad pro výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích a přírodních památkách, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí, MŽP po vyjádření vlády pro výjimky v případech, kdy veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody
	souhlas podle § 44 odst. 3 zákona s činností ve zvláště chráněném území, která je na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody vázána na základě bližších ochranných podmínek	krajský úřad v případě přírodních rezervací a přírodních památek, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí
	souhlas k činnostem v ochranném pásmu zvláště chráněného území podle § 37 odst. 2 zákona	krajský úřad mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a jejich ochranných pásem, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí
	stanovisko orgánu ochrany přírody o (ne)vyloučení významného vlivu na evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast podle § 45i odst. 1 zákona	krajský úřad mimo zvláště chráněné území správa národního parku/chráněné krajinné oblasti, újezdni úřad nebo MŽP v národních parcích, chráněných krajinných oblastech, národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách a jejich ochranných pásmech,
	posuzování vlivu záměru na životní prostředí a území Natura 2000 podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny	krajský úřad

	souhlas s činností v ptačí oblasti nebo smlouva s vlastníkem / nájemcem pozemků podle § 45e odst. 4 zákona	krajský úřad mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a jejich ochranných pásem, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí
	výjimka ze zákazu u zvláště chráněných druhů rostlin a zvláště chráněných druhů živočichů podle § 56 zákona	krajský úřad mimo území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a jejich ochranných pásem, jinak správy národních parků a správy chráněných krajinných oblastí
Zákon č. 334/1992 Sb. , o ochraně zemědělského půdního fondu	souhlas s odnětím ze zemědělského půdního fondu - § 9 zákona stanovisko k územně plánovací dokumentaci podle § 5 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností při výměře odnímané půdy do 1 ha krajský úřad při výměře od 1 ha do 10 ha Ministerstvo životního prostředí při výměře nad 10 ha
Zákon č. 289/1995 Sb. , lesní zákon	rozhodnutí o odnětí pozemků plnění funkcí lesa podle § 15 a násl. zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností při výměře odnímaných pozemků do 1 ha krajský úřad při výměře nad 1 ha
	Souhlas s činností dotýkající se zájmů na ochraně lesa podle § 14 odst. 2 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností v případě dotčení pozemků o výměře do 1 ha krajský úřad v případě dotčení pozemků o výměře nad 1 ha
Zákon č. 254 / 2001 Sb. , vodní zákon	souhlas ke stavbám, zařízením nebo činnostem, které mohou ovlivnit vodní poměry podle § 17 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad
Zákon č. 274/2001 Sb. , o vodovodech a kanalizacích	výjimka z ochranného pásma vodovodu nebo kanalizace podle § 23 odst. 4 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad

	písemný souhlas s činností v ochranném pásmu podle § 23 odst. 5 zákona	vlastník vodovodu nebo kanalizace , popřípadě provozovatel, pokud tak vyplývá ze smlouvy uzavřené podle § 8 odst. 2 zákona
Zákon č. 20/1987 Sb. , o památkové péči	závazné stanovisko k zamýšlené stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny podle § 14 odst. 2 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností
Zákon č. 127/2005 Sb. , o elektrotechnických komunikacích	souhlas vlastníka podzemního komunikačního vedení s prováděním zemních prací, terénních úprav, zřizováním staveb či umístováním konstrukcí nebo jiných podobných zařízení v ochranném pásmu, nebo rozhodnutí stavebního úřadu podle § 102 zákona	vlastník podzemního komunikačního vedení nebo pověřený obecní úřad nebo městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2006 jako stavební úřad
Zákon č. 458/2000 Sb. , o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)	souhlas se zřízením stavby nebo umístěním konstrukce v ochranném pásmu nadzemního a podzemního vedení, výroby elektřiny a elektrické stanice podle § 46 odst. 8 zákona	vlastník zařízení elektrizační soustavy
	souhlas s umístěním stavby v ochranném pásmu plynárenského zařízení podle § 68 odst. 4 zákona	osoba provozující příslušnou plynárenskou soustavu nebo přímý plynovod, těžební plynovod či plynovodní přípojku
	souhlas s umístěním stavby v bezpečnostním pásmu plynového zařízení podle § 69 zákona	osoba, která odpovídá za provoz příslušného plynového zařízení

	souhlas s umístěním stavby v ochranném pásmu zařízení pro výrobu či rozvod tepelné energie podle § 87 odst. 4 zákona	provozovatel zařízení
Zákon č. 164/2001 Sb. , lázeňský zákon	závazné stanovisko k činnosti v ochranném pásmu přírodního léčivého zdroje, zdroje přírodní minerální vody a na území lázeňského místa podle § 37 odst. 3 zákona	Ministerstvo zdravotnictví
Zákon č. 13/1997 Sb. , o pozemních komunikacích	povolení k provádění stavby v silničním ochranném pásmu podle § 32 zákona	obecní úřad v případě místních komunikací obecní úřad obce s rozšířenou působností v případě silnic (mimo silnice I. třídy a silnice rychlostní) krajský úřad v případě silnice I. třídy (mimo silnice rychlostní) Ministerstvo dopravy a spojů v případě dálnic a rychlostních silnic
Zákon č. 266/1994 Sb. , o drahách	souhlas se zřízením a provozováním stavby v ochranném pásmu dráhy podle § 9 zákona	Drážní úřad ve věcech dráhy celostátní a regionální železniční dráhy a vleček, obecní úřad ve věcech dráhy tramvajové, trolejbusové, lanové a speciální dráhy na území obce
Zákon č. 49/1997 Sb. , o civilním letectví	souhlas se zřizováním zařízení a prováděním činnosti v ochranném pásmu leteckých staveb podle § 40 zákona	Úřad pro civilní letectví
Zákon č. 222/1999 Sb. , o zajišťování obrany České republiky	zákon neupravuje možnost udělit výjimku z ochranného pásma zřízeného podle § 44 zákona nebo souhlas k činnosti v takovém ochranném pásmu	

Povolení a stanoviska typická pro větrné elektrárny		
Zákon č. 49/1997 Sb. , o civilním letectví	souhlas k umístění staveb a zařízení, které mohou ohrozit bezpečnost leteckého provozu, mimo ochranná pásma leteckých staveb podle § 41 odst.1 písm. c) zákona	Úřad pro civilní letectví a Ministerstvo obrany
Povolení a stanoviska typická pro výtopny a elektrárny na biomasu		
Zákon č. 76/2002 Sb. , o integrované prevenci	integrované povolení podle § 13 zákona (pokud zařízení podléhá povolení provozu podle přílohy č. 1 k zákonu)	krajský úřad nebo Ministerstvo životního prostředí
Zákon č. 86/2002 Sb. , o ochraně ovzduší	závazné stanovisko orgánu ochrany ovzduší k umístění záměru ve smyslu § 17 odst. 1 písm. b) zákona	krajský úřad
	povolení orgánu ochrany ovzduší ke stavbě záměru ve smyslu § 17 odst. 1 písm. c) zákona	
	povolení orgánu ochrany ovzduší k uvedení do zkušebního i trvalého provozu podle § 17 odst. 1 písm. d) zákona	
	povolení orgánu ochrany ovzduší podle § 17 odst. 2 písm. g) k vydání a změnám provozního řádu podle § 11 odst. 2 zákona	
	povolení orgánu ochrany ovzduší podle § 17 odst. 2 písm. f) zákona ke změnám používaných surovin nebo druhů odpadů a ke změnám využívání technologických zařízení zvláště velkých, velkých a středních stacionárních zdrojů (v rámci povolení k uvedeným změnám může orgán kraje stanovit s ohledem na charakter změny i takové emisní limity, které nejsou obsaženy pro daný stacionární zdroj v prováděcím právním předpisu, případně zpřísnit stanovené emisní limity pro tento zdroj)	

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech	vyjádření v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady (vyjádření v souladu s § 79 odst. 4 písm. b) zákona , toto vyjádření se týká prakticky každého územního nebo stavebního řízení	obecní úřad obce s rozšířenou působností
	rozhodnutí podle § 14 odst. 1 zákona, kterým je udělen souhlas k provozování zařízení	krajský úřad
Povolení a stanoviska typická pro bioplynové stanice		
Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci	integrované povolení podle § 13 zákona (pokud zařízení podléhá povolení provozu podle přílohy č. 1 k zákonu)	odbor životního prostředí krajského úřadu, případně Ministerstvo životního prostředí
Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší	závazné stanovisko orgánu ochrany ovzduší k umístění bioplynové stanice podle § 17 odst. 1 písm. b) zákona	krajský úřad
	povolení orgánu ochrany ovzduší ke stavbě bioplynové stanice podle § 17 odst. 1 písm. c) zákona	
	povolení orgánu ochrany ovzduší k uvedení do zkušebního i trvalého provozu podle § 17 odst. 1 písm. d) zákona	
	povolení orgánu ochrany ovzduší podle § 17 odst. 2 písm. g) zákona k vydání a změnám provozního řádu bioplynové stanice	

	povolení orgánu ochrany ovzduší dle § 17 odst. 2 písm. f) zákona ke změnám používaných surovin nebo druhů odpadů a ke změnám využívání technologických zařízení zvláště velkých, velkých a středních stacionárních zdrojů (v rámci povolení k uvedeným změnám může orgán kraje stanovit s ohledem na charakter změny i takové emisní limity, které nejsou obsaženy pro daný stacionární zdroj v prováděcím právním předpisu, případně zpřísnit stanovené emisní limity pro tento zdroj)	
Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech	vyjádření v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady (vyjádření v souladu s § 79 odst. 4 písm. b) zákona, toto vyjádření se týká prakticky každého územního nebo stavebního řízení)	obecní úřad obce s rozšířenou působností
	rozhodnutí podle § 14 odst. 1 zákona, kterým je udělen souhlas k provozování zařízení	krajský úřad
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách	povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních podle § 38 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad
Povolení a stanoviska typická pro malé vodní elektrárny		
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách	vyjádření, zda je záměr možný z hlediska zájmů chráněných podle vodního zákona dle § 18 odst. 1 vodního zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad
	povolení k nakládání s povrchovými vodami – k využívání jejich energetického potenciálu dle § 8 odst. 1 písm. a) bod 3. zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad
	stavební povolení k vodnímu dílu dle § 15 zákona	obecní úřad obce s rozšířenou působností jako vodoprávní úřad

■ 9. Seznam právních předpisů, relevantních metodik, rozhodnutí, rozsudků a literatury

■ 9.1. Právní předpisy

Právní předpisy relevantní zásadně pro všechny obnovitelné zdroje energie

- **Zákon č. 183/2006 Sb.**, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
 - **vyhláška č. 137/1998 Sb.**, o obecných technických požadavcích na výstavbu
 - **vyhláška č. 500/2006 Sb.**, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
 - **vyhláška č. 501/2006 Sb.**, o obecných požadavcích na využívání území
 - **vyhláška č. 503/2006 Sb.**, o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření
 - **vyhláška č. 268/2009 Sb.**, o technických požadavcích na stavby
- **Zákon č. 100/2001 Sb.**, o posuzování vlivů na životní prostředí
- **Zákon č. 133/1985 Sb.**, o požární ochraně
- **Zákon č. 258/2000 Sb.**, o ochraně veřejného zdraví
- **Zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)
- **Zákon č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny
 - **vyhláška č. 395/1992 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
 - **směrnice Rady č. 92/43/EHS** o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- **Zákon č. 334/1992 Sb.**, o ochraně zemědělského půdního fondu
 - **vyhláška č. 13/1994 Sb.**, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- **Zákon č. 289/1995 Sb.**, lesní zákon
- **Zákon č. 254/2001 Sb.**, vodní zákon
- **Zákon č. 274/2001 Sb.**, o vodovodech a kanalizacích

- **Zákon č. 20/1987 Sb.**, o památkové péči
- **Zákon č. 127/2005 Sb.**, o elektronických komunikacích
- **Zákon č. 164/2001 Sb.**, lázeňský zákon
- **Zákon č. 13/1997 Sb.**, o pozemních komunikacích
- **Zákon č. 266/1994 Sb.**, o drahách
- **Zákon č. 49/1997 Sb.**, o civilním letectví
- **Zákon č. 222/1999 Sb.**, o zajišťování obrany České republiky
- **Zákon č. 180/2005 Sb.**, o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů
 - **vyhláška č. 475/2005 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů
- **Zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád
- **Zákon č. 40/1964 Sb.**, občanský zákoník

Další právní předpisy relevantní pro biomasu a bioplynové stanice

- **Zákon č. 76/2002 Sb.**, o integrované prevenci
- **Zákon č. 86/2002 Sb.**, o ochraně ovzduší
- **Zákon č. 185/2001 Sb.**, o odpadech
- **Zákon č. 156/1998 Sb.**, o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech)
- **Zákon č. 166/1999 Sb.**, o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), v platném znění
- **Nařízení vlády č. 197/2003 Sb.**, o Plánu odpadového hospodářství České Republiky, dále provedené v krajských plánech odpadového hospodářství
- **Nařízení vlády č. 61/2003 Sb.**, o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění Nařízení vlády č. 229/2007 Sb.
- **Nařízení vlády č. 40/1978 Sb.**, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy

- **Nařízení vlády č. 85/1981 Sb.**, o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy
 - **Nařízení vlády č. 615/2006 Sb.**, o stanovení emisních limitů a dalších podmínek provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší
 - **Nařízení vlády č. 308/2004 Sb.**, o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití
 - **vyhláška č. 274/1998 Sb.**, o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů
 - **vyhláška č. 137/1998 Sb.**, o obecných technických požadavcích na výstavbu
 - **vyhláška č. 191/2002 Sb.**, o technických požadavcích na stavby pro zemědělství
 - **vyhláška č. 356/2002 Sb.**, kterou se stanoví seznam znečišťujících látek, obecné emisní limity, způsob předávání zpráv a informací, zjišťování množství vypouštěných znečišťujících látek, tmavosti kouře, přípustné míry obtěžování zápachem a intenzity pachů, podmínky autorizace osob, požadavky na vedení provozní evidence zdrojů znečišťování ovzduší a podmínky jejich uplatňování
 - **vyhláška č. 362/2006 Sb.**, o způsobu stanovení koncentrace pachových látek, přípustné míry obtěžování zápachem a způsobu jejího zjišťování
 - **vyhláška č. 275/1998 Sb.**, o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků, ve znění vyhlášky č. 477/2000 Sb.
 - **vyhláška č. 450/2005 Sb.**, o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků
 - **vyhláška č. 474/2000 Sb.**, o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů
 - **vyhláška č. 482/2005 Sb.**, o stanovení druhů, způsobů využití a parametrů biomasy při podpoře výroby elektřiny z biomasy (novelizace vyhláškou: č. 5/2007 Sb., 453/2008 Sb.)
 - **vyhláška 502/2005 Sb.**, o stanovení způsobu vykazování množství elektřiny při společném spalování biomasy a neobnovitelného zdroje
- Další právní předpisy relevantní pro malé vodní elektrárny**
- **vyhláška č. 590/2002 Sb.**, o technických požadavcích pro vodní díla
 - **vyhláška č. 432/2001 Sb.**, o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu
- **9.2. Metodiky**
- Metodický pokyn k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umísťováním staveb vysokých větrných elektráren – Věstník MŽP, červen 2005, částka 6
 - Metodický návod, MŽP, 2009: Sklenička P., Vorel I.: Vyhodnocení možností umístěných větrných fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody
 - Metodická pomůcka MMR k umísťování, povolování a užívání fotovoltaických staveb a zařízení, listopad 2009
 - Výklad pojmů elektroenergetiky – vztah mezi energetickým a stavebním zákonem – Metodická pracovní pomůcka odboru stavebního řádu MMR
 - Památková péče a větrná energetika – Metodický list č. 1/2006

- Metodický pokyn MŽP – sekce ochrany klimatu a ovzduší a sekce technické ochrany ŽP ZP28/2008: K podmínkám schvalování bioplynových stanic před uvedením do provozu
- Metodický pokyn MŽP odboru ochrany ovzduší k definici nízkoemisního spalovacího zdroje
- Metodický návod MŽP k provádění biologického hodnocení
- Metodické doporučení č. j. 4904/ENV/07, vydané MŽP OPVI 25. 6. 2007
- Metodický pokyn odboru ochrany lesa a půdy MŽP ze dne 1. 10. 1996 k odnímání půdy ze ZPF podle zákona ČNR 334/1992 Sb., o ochraně ZPF ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn „Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na Evropsky významné lokality a ptačí oblasti“ vydáno ve věstníku vlády č. 2/2006

■ 9.3. Soudní rozhodnutí

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2009, č. j. 9 Ao 1/2009 – 36
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2007, č. j. 3 As 35/2007 – 105
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 1 As 59/2008 – 77
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2008, č. j. 5 As 40/2008 – 52
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2008, č. j. 4 As 20/2008 – 84
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 9 As 88/2008 – 301
- rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2008, č. j. 7 Ca 219/2007-58
- rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 12. 1996, č. j. 6 A 21/95-29 (SJS 480/1999)
- rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 10. 8. 1998, č. j. 29 Ca 200/96-15 (SJS 409/1999)

■ 9.4. Literatura

- Löw, J., Míchal, I.: Krajinný ráz. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 2003
- Větrné elektrárny v Jihomoravském kraji – Sborník příspěvků z odborného semináře, ZO ČSOP Veronica, 2007
- Miko, L., Borovičková, H. a kol.: Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007
- Doležel, J., Mareček, J., Sedláčková, V., Sklenář, T., Tunka, M., Vobrátilová, Z.: Nový stavební zákon v teorii a praxi s poznámkami a souvisejícími předpisy. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2007
- Vedral, J., Správní řád - komentář. 1. vydání. Praha: Bo- na Polyglon, 2006

Ministerstvo životního prostředí
Státní fond životního prostředí České republiky

www.opzp.cz
zelená linka 800 260 500
dotazy@sfzp.cz

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE | Pro vodu,
Fond soudržnosti | vzduch a přírodu

Spolufinancováno z Prioritní osy 8 – Technická pomoc financovaná z Fondu soudržnosti.

Obnovitelné zdroje energie - Povolovací proces

Texty: Ekologický právní servis - Mgr. Pavel Doucha a kolektiv

Fotografie: EkoWatt

Odborná oponentura: Advokátní kancelář Šíkola a partneři, s. r. o.

Tištěno na přírodním recyklovaném papíru EKO PRINT.

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

ISBN: 978-80-7212-521-0